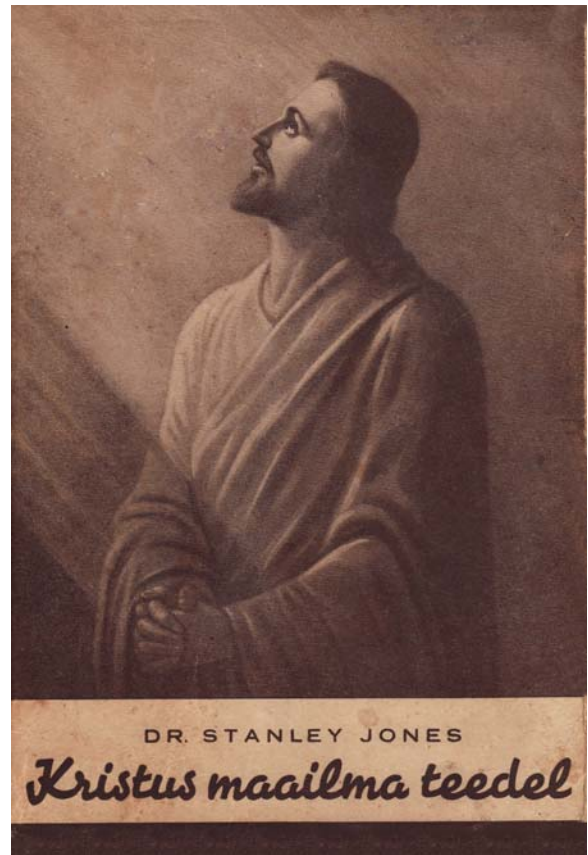

DR. STANLY JONES

KRISTUS MAAILMA TEEDEL

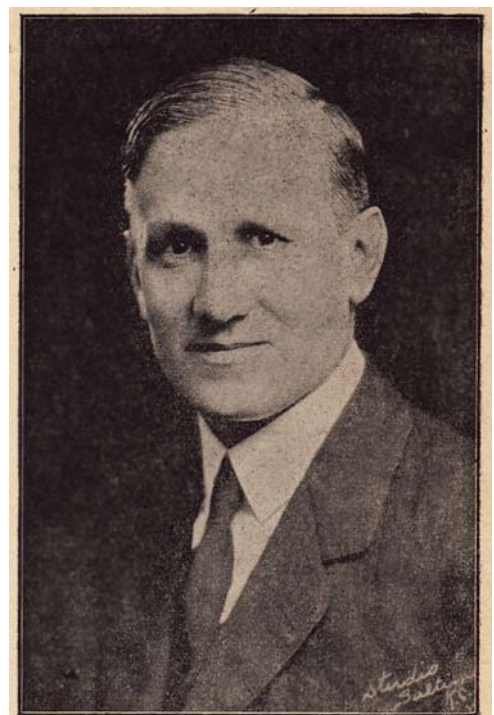
EESTISTANUD
MAG. SALME KLAOS

KIRJASTUS „KRISTLIK KAITSIJA“
TARTU 1936

DR. E. STANLEY JONES on sündinud 3. Jaan. 1884 Baltimore's P.- Ameerika Ühendriikides. Õppis Baltimore'i City College'is ja Wilmore'i Asbury College'is.

Viimases ülikoolis ta omandas 1920. a. usuteaduse doktori kraadi. 1907.a. alates töötab ja misjonärina Indias, kuulutades evangeeliumi eriti säälsete kõrgematesse kastidesse kuuluvatele isikute. Tema tegevuse läbi on brahmaanide, hindude ja muhameedlaste huvi Kristuse õpetuse vastu erakordselt tõusnud. Ta kuulajaskond sageli ülikooli õppejõud, kristlikud üliõpilased ja mittekristlikud teadlased ja mõttetargad.

Sisukord

Eessõna	2
Vaimse ärkamise piiril	3
Kirik lukkus uste taga	8
Kadunud akord	13
Mis juhtus nelipühal	16
Milles me näeme elu	19
Kus Elu astub vastu elu vaenlasile	24
Milles elu triumfeerib	28
Milles elu muutub väärtuslikuks	31
Nelipüha ja igapäevsus	33
Nelipüha ja isiksus	36
Nelipüha ja sugupool	38
Kas nelipüha on konservatiivne või radikaalne	42
Nelipüha ja usuline imperialism	44
Nelipüha ja ritualism	48
Nelipüha ja materiaalsed varandused	50
Nelipüha ja loomulik maailmakord	53
Nelipüha ja moodsed kultused	55
Nelipüha ja ümbrus	60
Nelipüha ja kristlaste relvad	63
Nelipüha ja ühtlus	66
Nelipüha ja kõlblalt võimelised	70
Nelipüha vaimne kultuur ja võit	73
See on tore	77
Leidmise tehnika	81
Kirik oma Biase ääres	88

Eessõna

Pääle oma viimase raamatu „Kristus ümmarguse laua ääres“ avaldamist, ma otsustasin, et ma ei kirjuta ühtegi raamatut mitmel aastal. Too otsus näis olevat mõistlik.

Hiljutisel evangelisatsioonireisil Lõuna-Aafrikas ilmus mulle käesolev raamat oma pääjoonis laevaloleku vaikseil tunnel. Tagasi pöördudes Ühendriigesse oli esimene nõue kirjastajailt, et ma kirjutaksin nelipühade 1900 aasta juubeli puhul raamatu nelipühist. Harilikult oleks see olnud viimne asi, milleks ma oleksin tahtnud või võinud anda oma nõusoleku. Säärast raamatut ei saa kirjutada tellimise pääle. Aga et mu vaiksete tundide ilmutus ja kirjastajate nõudmine langesid ühte, siis näis see mulle sundusena. Käesolev raamat on selle järeltus.

E. Stanley Jones.

Sitapuri misjonimajas Indias.
10. augustil 1929.

Vaimse ärkamise piiril

Ma olen veendunud, et maailmas on käimas ettevalmistamistööd väga laialdaseks vaimseks ärkamiseks. Ma ei ütle seda kergelt, see on mu kasvav veendumus, mida suurendavad alatasa sündmused mu ümber. Tegurid, mis moodustavad selle maailma-põllupinna ettevalmistuse, näivad olevat järgmised.

Esiteks teaduslik suhtumine ellu, mis alguses näis olevat evangeeliumivaenuline, loob õieti pinna, millel evangeelium võib tulla õieti maksvusele. Teadus nõuab otsekoheseid ja avalikke tõsiasju. Alguses näis, nagu oleksid tema alaks ainult füüsilised faktid. Nüüd ta tungib kõigisse aladesse ja võtab oma alla niihästi füüsilised kui ka intellektuaalsed ja vaimsed faktid. Mõned on püüdnud lepitada teadust ja usku sel teel, et nad ütlesid, et teadusel on oma ala — füüsiliste faktide riik, ja usul oma — väärtuste riik. Säärane vahetegemine näib mulle kunstlikuna. Teaduslikud meetodid on võtmas oma alla kõik alad. Kas meie evangeelium suudab jääda püsima säärase tõdede otsimise ees? Siis mitte, kui ta on süsteem, mis on dogmaatiliselt või vägivaldselt elule pääle sunnitud nii, et meie peame talle alluma või hukkuma. Kuid ta suudab jääda püsima, kui ta pole elule pääle sunnitud, vaid on midagi, mis kasvab välja elust, mis on tarvilik elule, mis teeb elu täiuslikuks. Keegi on öelnud, et evangeelium leidis soodsa pinna kreeklaste juures sellepärast, et nende hüüdsõnaks oli „tagasi loomuliku juurde“. Evangeelium oli midagi, mis sobis inimloomusele, mis tegi inimloomuse täiuslikuks. Ta murdis ahelad, mis tegid inimese vähemaks, kui see on inimväärne, ja tegi ta uuesti normaalseks, sümmeetriliseks, harmooniliseks isiksuseks, milliseks ta oli loodud.

Sellepärast pääseb evangeelium õieti mõjule säääl, kus otsitakse tõde. Ta on rajatud tõele — Kristusele. Ma ei karda, et inimesed oleksid liiga teaduslikud, ma kardan, et nad pole küllalt teaduslikud. Ma olen kindel, et kui me läheme küllalt kaugele tõdede südamesse, siis nad juhivad meid meie vaimse ja kõlbla maailma keskuse — Kristuse juurde.

Tema kõlblus pole mitte teooria, mis on sündinud mõttetarga peas, mis on sellepärast eluvõõras. Ta kasvas elust välja ja tal on elule midagi öelda. Üks Inglise suuri õpetajaid hüüdis kord: „Minu usutunnistus on elu... õnnistatud olgu Kuningas Elu!“ Ma olen kindel, et kõlblate tõdede hoolsal vaatlusel ja inimelu teede põhjalikul uurimisel tuleme veendele, et Kristus, meie evangeelium, pole mitte lihtsalt „Üks elu tee“, mitte ka „elu arstim“, vaid „Elu ise“, nii et me võime hüüda: „Mu usutunnistus on Elu ... õnnistatud olgu Kuningas Elu!“

Heebreakeelne sõna oli Headus, kreeka keelne Valgus, hindu keelne Austav Andumus, kristlaste sõna on Elu. Kristlaste sõna on Elu, sest meie evangeelium põhineb elul ja toob elu. Õnnistatud olgu Kuningas Elu!

Kord ma jutlesin rongis kuulsa teadlasega, kes uuris Hommikumaa teadusi. Ta reisis 1500 miili läbi kõrvetavate India lagendike, et parandada ainust pragu oma teadmises budhismist. Kolmtuhat miili selleks, et olla kindel ühes ainsas teaduslikus küsimuses! Ma austasin säärast sügavat tõeotsingut. Ta ütles mulle väga tõsiselt: „Meie Euroopas ootame uut usku.“ Ma küsisin, mida ta loodab uueltsult. Ta vastas: „Esiteks me tahame, et usk suhtuks ellu vabalt ja otsekoheselt, teisi sõnu — teaduslikult; ja teiseks me tahame, et ta suhtuks inimlikult inimesesse, et ta tõeliselt hooliks inimestest ja armastaks neid. Kui need kaks asja oleksid uues usus, siis me oleksime rahuldatud.“

Kuidas oli ometi evangeelium tumestatud ja tundmatuks tehtud kirikute poolt! Nii varjatud ta oli, et isegi too tõsine professor ei suutnud teda näha. Ma soovitasin talle minna tagasi läbi varjavate sajandite ja seista silm silma vastu Kristusega, esitada Talle oma kaks nõuet ja vaadata, kas ta suudab neile vastata. Siis tulevad

talle vastusena südamesse need tõsised Issanda sõnad: „Ja saate tõtt tunda, ja tõde peab teid vabaks tegema." Need sõnad võiksid olla kirjutatud iga teaduse templi uksele ja väljendaksid täielikult teaduse vaimu ja seisukohta. Ma juhtisin ta tähelepanu sellele. Ta vastas väga tõsiselt: „Kui see sõna väljendab Kristuse meelsust ja seisukohta, siis pean tunnistama, et mingi teine ütlus ei võiks paremini ja elusamini väljendada meie vaimu." Vastates õpetlase teisele nõudele, ma ütlesin, et Jeesuse juures näeme tõelist huvi inimeste vastu ja ka tõelist armastust. Ta armastas inimesi — mitte ainult nende hinge — Ta armastas inimesi. Siis me jälgisime seda inimlikku joont evangeeliumis. Viimaks me olime silm silma vastu Kristusega ja Tema meelsusega ja nägime, et see, mida me vajame, ei ole uus usk, vaid Kristuse uuesti avastamine — kes on Usk.

On tähelepanuvääriv, et Kristus tarvitas Vaimu jaoks kaht nime, mis näitab, et ta vastab, ja enam kui vastab meie õpetlase kahele nõudele: „Parakleet ... Tõe Vaim". Tõe Vaim — kas võiks mingisugune teine nimi täiuslikumalt ära märkida seda, mille järele teadus pimedas kobab oma tõeotsinguil? Siin on olemas Tõe Vaim ise. Ja Parakleet — (para „kõrval" ja kaleo — „Ma kutsun"), see, kes seisab inimeste kõrval, andes nõu, trööstides, inspireerides, andes eluks jõudu — kas võiks mõni teine mõiste paremini väljendada Jumala kirglik-inimlikku huvi inimeste vastu? Teaduse janu tõe järele, inimlik huvi inimeste vastu on evangeeliumis enam kui rahuldatud.

Dekaan Inge ütleb: „Meie tsivilisatsioon astub uude ajajärku — realistlikku järku, ja kogu ristiusu raamistik kuulub vanasse — klassilisse ajajärku. Sellepärast pole ime, et tagajärjed praegu on nii vähe julgustavad. Tähelepanuvääriv on, et ta ütleb „ristiusu raamistik kuulub vanasse ajajärku" — ainult raamistik, mitte tõde. Meie evangeeliumi tõed kuuluvad Elule enesele. Igasugune tagasipöördumine olmade juurde viib meid ligemale evangeeliumile.

Sellepärast me ütleme „tere tulnud" otsekohesele elule ja ta olmadele vastuminekule ja usume, et see valmistab pinda suurele vaimsele ärkamisele.

Teine tegur, mis valmistab pinda vaimsele ärkamisele, on sirutumine kogemuste järele. Ta on eelpoolmainitu osa, kuid küllalt tähtis, et teda mainida eraldi. Sirutatakse mitte enam abstraktsete ideede, vaid nende ideede järele, mille taga on elu. Küsitakse otsivalt: kuidas see teostub elus?

Juba esimese pilguga võime näha, et see on õhkkond, milles evangeelium on kodus. Sest on õige, mis ütleb Matthew Arnold: „Jeesus toetus alati kogemustele, mitte millalgi teooriale." Kui on midagi, mis läbib kogu evangeeliumi, siis on see küll järgmine: „Seda, mida me oleme näinud ja kuulnud, kuulutame meie teile."

Uue Testamendi lehekülgedel inimesed ei juurelnud Jumala üle, nad jagasid Teda. Nad kõnelesid vähe tuleviku õndsusest, sest ta oli neil juba kindlasti olemas. Nad olid kindlad, et on olemas taevas, sest nad omasid seda, omasid seda vahetuis kogemusis. Nende hinged laulsid kaasa asjade muusikaga. Sageli öeldakse, et ainult need ristiusu elemendid, mis on väljendatavad inimkogemusis ja inimkogemuste kaudu, võivad mõjutada ajajärku, mis võitleb avalikult dogma vastu. Õige, kuid Uues Testamendis on vähe seda, mida nood kristlased ei leidnud kogemuste kaudu. Jumal? Nad tundsid Teda. Imed? Nad ise olid imed! Ülestõusmine? Nad olid selle ise läbi teinud. Taevas? Nad elasid taevas! Põrgu? Nad olid tast pääsenud! Andeksandmine? Nad rõõmutsesid selles! Igavene elu? Nad omasid seda.

Meie aja nõue kogemuste järele viib Kristuse juurde, sest kogu Ta evangeelium on rajatud kogemustele.

Kolmas tegur, mis valmistab pinda vaimsele ärkamisele, on sügava vaimse igatsuse noot. Keegi ei saa astuda ligidale meie aja vaimule, ilma et ta tunneks, et hoolimata materialismist ja distsipliini puudumisest, on temas ometi mingi aus

rahuldamatus. Puuduta teda Ladina-Ameerikas ja sa leiad, et haritlaskond seisab kahe maailma vahel: üks — dogmaatiline autoriteet, mis on surnud; teine — vaimne kogemus, mis pole veel sündinud. Sinna tühja kohta tormavad kokku igasugused vana ja ka moodsa maailma kultused — Psyche ja Cupido austamisest kuni teosoofia ja vedantismini. Kõik see annab tunnistust tohutu suurest janust, mis on nende hinges. „Ma võin minna oma töö juurde kohtusse igal ajal,” ütles Ladina-Ameerika tuntumaid advokaate pärast seda, kui ta oli istunud meie ümmarguse-lauakonverentsil neli tundi kesk oma hõivatut tööpäeva, „aga seda ma ei saa iga päev.” Üks juhtivaid toimetajaid väljendas end veelgi jõulisemalt: „See oli õnnelikem päev mu elus. Ma olin kaotanud oma usu laialdase lugemise tagajärjel ja olin püüdnud seda jälle leida, aga siin ma avasin oma elu Kristusele ja Ta asus sinna. Sest saadik ma elan uues maailmas. See on, mida vajab Ladina-Ameerika.” „Kui ma oleksin teadnud, et see on evangeelium,” ütles keegi teine janunev hing, „siis ma poleks ilmaski läinud nende kultuste juurde.” Nende teadmatus pole mitte niipalju usupuudus, kui ta on protest õõnsa ja mõtlematu dogmatismi vastu.

Astudes läbikäimisse Ühendriikide üliõpilasiga, näed varsti, et välise ksüünilise ja üleoleva suhtumise taga on neil kisendav südame nälg. See on säääl, kui sa ainult pääsed sellele ligi. Kui sa kõneled nendega, siis on olemas kaks võimalust: nad kas viskavad su vaimselt välja, või nad langevad su jalgade ette. Nad on hirmus pahased silmakirjalikkuse ja sõnadetegemise pääle, kuid tõusevad kui forellid kärbse järele, kui leiavad otsekoheuse ja evangeeliumi, mis läheb sügavusisse. Keegi kerge-meelset tüüpi noor naisüliõpilane tuli mu juurde pärast koosolekut ja ütles: „Kuid te trampisite üle kõigi mu hädade täna hommikul. Olete saanud mind kätte, poiss!” See on labaselt väljendatud, kuid tõsiselt mõeldud. Tema labaseis sõnus väljendus sama otsekoheus ja vaimu igatsus kui ühe moodsa filosoofi sõnus, kes ütleb: „Usuelu avaldus ja ta järjekindla levimise ajalugu põhjustab meie optimismi. Selleta oleks inimelu juhuslikkude lõbustuste leek, mis hetkeks valgustab põhjatut valu ja viletsust — oleks ainult kaduva kogemuse vilets tühisus.” (Whitehead: Teadus ja moodne maailm.) Ehk nagu Bradley ütleb: „Midagi maailmas pole enam reaalne kui see, mis väljendub usus. Võrreldes sellega on nähtava maailma nähtused tühised. Inimene, kes otsib soliidsemat reaalsust kui usuline teadvus, ei tea, mida ta otsib.” Näib, et on õige, mida ütleb Dr. Wheeler Robinson: „Praegu on mõttetargad enam kui ennemalt valmis pidama usulist kogemust oma alade seast tähtsaimaks.”

Kui pöördume õpetlaste poole, siis nad ütlevad meile, et nad on loobumas sellest maailmavaatest, kus algeliseks maailma koosseisuks olid piljardipalli-kõvad aatomid, elektroonide kasuks, mis on organiseeritud jõud, või jõu keskused. See uus maailmakonstruksioonist arusaamine näib pööravat meie aja teadusliku uurimuse materialistlikust arusaamisest ja seletusest vaimse tõlgitsemise poole. „Materialism kui teadus on kadumas, sest materia ise on kadumas.” On kergem jõuda jõukeskuste juurest immanentse Jumala juurde, kui on arvata, et võis olla olemas Looja, kes lõi materiaalse maailma ei millestki. Siis pole ka ime, kui Dr. Milligan ütleb, et teaduslikus mõtlemises on sündimas kindel pööre teadvuseta materialismist Jumala juurde.

Kui me pöördume nüüd nende poole, keda peetakse moodsa materialismi apostleiks — moodsate ärimeeste juurde — siis ma leian, et nad seda ei ole. Ükski inimrühmitus ei ole mulle meeldivam oma lihtsuse, otsekoheuse ja inimelu vaimsetele alustele asetamise igatsuste poolest, kui just rikaste ärimeeste rühmitused. Kui vaadelda neid rühmi lähemalt, siis leiame, et nende vaimne nälg on kisendav. See on küll sageli varjatud, aga ta on säääl, kui me ainult suudame tungida temani. Suure ärimeeste ühingu esimehi ütles: „Ärge kõnelge sellele ärimeeste

massile usust, sest nad on kõvaks muutunud ja ei taha sellest kuulda." Ma ei osanud kõnelda millestki muust, uskusin, et nad on inimesed just nagu minagi, kes midagi vajavad, ja nii ma avasin nende ees oma hinge. Koosolek lõppenud, ütles juhataja: „Ma võtan tagasi, mis ütlesin enne. Ma olen rõõmus, et kõnelesite meile nii. Meie oleme inimesed sama hästi kui ärimehed." Oma põhiloomuselt on kõik inimesed — inimesed. Kui me suudame jõuda tolle põhiloomuse juurde, siis leiame, et, neil kõigil on üks põhjapanev vajadus — tulla Jumala juurde.

Kui ma pöördun Idasse, siis leian, et ta on muutumas keskelt väljapoole. Muutumatu Ida? Ta on tänapäev maakera muutuvaim osa. Pinge on hirmus ja hirmuäratav. Selles pingul-olekus tekib teadvus, mis sageli vaevalt sellest enesele aru annab, et vanad elu kindlused on hävimas, et nad ei suuda jääda püsima moodsa rõhumise all. India nädalalehe andekas toimetaja, olles teadlik, et midagi on minemas viltu, tormab piitsutama seda, mida ta nimetab „hinduismivastaseks rünnakuks". Paljud tahtsid talle tõendada trüki kaudu, et pole olemas hinduismi-vastast rünnakut, et on vaid võtmas maad uued arusaamised vanade asemel. Kuid tollel toimetajal on õigus. On olemas hinduismivastane rünnak, ehk küll mitte nii, nagu tema arvab. Ta toob esile mõned kirjanikud oma väidete tõenduseks. Kuid ta diagnoos on vale. Asi on palju sügavam. Rünnak hinduismi vastu tuleb teadusliku ellusuhtumise mõjul. Ta nimetab seda lääneismiks. See on sügavam kui lääneism ja palju kindlam. Ida suudab panna vastu läänele, kuid see mõju on sügav ja kõikehaarav. See on vaba ja otsekohene ellusuhtumine, see on nõudmine tõe järele, ja sellepärast ta õõnestab Ida usulisi kindlusi. Noorsugu läheb ta pühade raamatute juurde, mis on peaaegu kõik rajatud „a priori'le"; ta läheb ülikoolesse, kus kõik on rajatud „a posteriori'le". Nii muutub ta hing üksteisele vastukäivate õpetuste kihisevaks võitluspaigaks. Traditsioon ja teadus võitlevad esikoha pärast. Kümne aasta eest ma ütlesin, et mitte-kristlikud süsteemid kosuvad Briti valitsuse all, sest moodsate olude mõju ei lange nende pääle täies ulatuses, aga kui kaob Briti valitsus ja algab omavalitsus, siis hävivad ka need süsteemid. Siis nad on sunnitud moodustama aluse moodsale elule ja toetama moodsat elu arendavaid reforme. Siis nad hävivad lõplikult. See sünnib praegu meie silmade ees. „Kõik meie kombes on nagu keedupotis", ütles hiljuti üks hindu mu sõbrale. Ta mõtles küll sulatusahju, aga see pole tähtis. „Kui me muudame kõik need kombes, mis saab siis meie pühade raamatute autoriteedist, millele need kombes põhjenevad ja mis nad hääks kiidavad?" küsis keegi tõsine hindu Gandhi ajalehes „Noor India". Kogu selle asja võtavad hästi kokku ühe õigeuskliku hindu kolledži rektori sõnad, kes mulle kord ütles: „Lõuna-Ameerika mõistusinimesed pole ainukesed, kes leiavad, et traditsioonid hävivad ja midagi pole panna asemele. Paljud meie hulgast tahaksid leida uusi kindlustusi vanade kaduvate asemele."

Näib, et Ida vaim seisab nelja võimaluse ees.

Esiteks ümber moodustada ja muuta vanad usundid nii, et nad võimaldavad tuleviku arenemist. Teiseks maailmik tsivilisatsioon — see, mida Türgimaa praegu katsetab. Kolmandaks enamlus (bolševism) — usuvastane ja kogu maksvat olukorda rüüstav. Neljandaks Jeesus Kristus, kes moodustab säärase inimelu aluse, mis võimeline jääma püsima moodsate mõjutuste all, ja kes annab kõlblat ja vaimset jõudu isiklikuks lunastuseks ja inimkonna eduks.

Ma heidan kõrvale kolm esimest kui kõlbmatud. Ma ei tee seda kergel käel. Ma olen sunnitud seda tegema, kuna olen võinud vaadata Idamaa hingesse Ümmarguse-laua-konverentsidel. Mitte kuskil, pääle Jeesuse Kristuse, pole elu suutnud nii kohaneda oma rütmile, harmooniale ja elamisviisile. Tuleviku usund on seotud selle Inimesega. Kui meie ei suuda olla usklikud Kristuse meelsuse ja vaimu kohaselt, siis

me ei saa olla usklikud üldse. Idamaa seisab siis õieti valiku ees: Kristus või maailmlik tsivilisatsioon. Kuid Idamaa hing on liiga suurte vaimsete kalduvustega selleks, et olla täiesti maailmalik, ja meil on põhjust loota, et lõplik valik langeb Kristusele. „Meie oleme praegu silm silma vastu Kristusega“, ütles mulle hiljuti tõsiseid hindu doktoreid.

See viib mind viimase põhjuse juurde, miks ma mõtlen, et me oleme vaimse ärkamise piiril — usk on muutumas kristotsentriliseks. Seni, kui usk oli usutunnistus-tsentriline, Jumal ei võinud usaldada meie kätte täit väge. Kui ta oleks seda teinud, siis see oleks muutunud usutunnistuslikuks suuruse hullustuseks. Ta ei võinud ka sellepärast meie kätte usaldada väge, et usk oli seotud lääneismiga ja selle eesõigustega. Kui ta oleks teinud seda, siis see oleks muutunud usuliseks imperialismiks. Kuid kui usk on kristotsentriline, kui kristlane olla tähendab olla Kristuse sarnane, omada Tema meelsust ja vaimu, siis, ma arvan, võib Jumal usaldada meie kätte täiusliku väe. Meie ei anna autole täit käiku, kui ta on suunatud kraavi. Me tarvitame täit jõudu ainult siis, kui tee meie ees on vaba. Usul on vaba tee ainult Kristuses; Temas üksi tarvitatakse jõudu ja väge häätahtlikult, ennastohverdavas teenimises, inimlikus vennalikkuses — tehes üksikuid ja ühiskonda Kristuse sarnaseks. Säärasel juhul Jumal võib usaldada meie kätte oma väge.

Kokkuvõttes võiks öelda:

Põhjused, et ma usun, nagu oleks maailm laialdase vaimse ärkamise tulekule ettevalmistusel, on järgmised:

Teaduslik ellusuhtumine, mis nõuab tõde, on pind, millel meie evangeelium võib pääseda maksvusele, sest ta põhjeneb tõel ja tekitab tõde.

Nõue kogemuse järele viib meid evangeeliumi südamesse, sest selle evangeeliumi saamis- ja kaitsevaim on kogemus.

Meie aja teadmatuse ja materialismi all peitub rahuldamatus, mis purskub välja Jumala-otsimiseks, kui me suudame pakkuda evangeeliumi, mis, rahuldab.

Igasugune teine elutee, pääle Kristuse oma, hävib; seda näeme iseäranis selgelt Idas, kus kõik elu alused kõiguvad moodsate mõjutuste all.

Sihid on enam ja enam selginenud, usk on muutumas kristotsentriliseks, ja Jumal võib meie kätte usaldada oma täiuslikku väge, kuna seda tarvitatakse selleks, et meid teha Kristuse sarnaseks.

Kui öeldu on kuidagi viisi õige, siis võime selgelt näha, et kõige selle keskuses on nõue kogemuste järele. Kui see on õige, siis viib see meid nelipühi juurde, kus kogemus muutub vahetuks, elavaks, kõlblalt ja vaimselt uuestisünnitavaks, Jumalaga-täidetuks, leekivaks ja elukõlvuliseks. Nelipühil sai tõeks see, mille kohta Jeesus oli ütelnud, et see on Tema tulemise päämine otstarve: „Mina olen tulnud, et neil peab elu ja kõike rohkesti olema.“ Neil oli elu ja neil oli seda täiuslikult. Ja elu on ainuke asi, mis meie näiliselt elav maailm vajab.

Esimene hindu noormees, kellega kõnelesin pärast oma tagasitulekut Indiasse, ütles: „Indial on kõik pääle elu. Teil kristlastel on elu.“

Kuid kas ta on meil? Potentsiaalselt — jah. Kuid tegelikult? — Ma kahtlen.

Nelipühil muutusid potentsiaalne elu ja tegelik elu üheks elavaks tervikuks. Kuna ma pean seda meie aja tähtsaimaks vajaduseks, sellepärast on käesoleva raamatu teema ja siht: nelipüha, potentsiaalse ja tegeliku elu kohtumine ja segunemine.

Kirik lukkus uste taga

Selles pole midagi uut, kui ütleme, et elame ülemineku-ajajärgus. Keegi on naljatades öelnud, et kui Adam ja Eeva läksid välja Eedeni aiast, siis pöördus Adam Eeva poole ja ütles: „Kallim, see on ülemineku-ajajärk.” Vanim senileitud kirjutus on tükike papüürust Istanbuli muuseumis. Sää! on kirjutatud: „Oh, häda, ajad pole säärased, kui nad olid. Lapsed ei kuule enam vanemate sõna ja igaüks tahab kirjutada raamatut.” „Meie kannatame ülemineku-ajajärgu all”, ütles Bengaali noormehi. Talle näis, et kannatame ülemineku-aja järgu all, nagu kannatatakse leetrite all. Ülemineku-ajajärk näib olevat samuti aeg-ajalt korduv kui leetrid, ja iga ajajärk kannatab ta all.

Ometi ei saa keegi olla meie aja voolude keskel tundmata, et ta mõtted, ideed ja kalduvused pole vaid pääliskaudsed hilbud, vaid midagi, mis muudavad elu aluseid. Meie oleme sünnitamisvaludes, kus minnakse üle traditsioonide austamisest elu juurde, kus on autoriteediks tõsiasjad, tõde ja kogemus. Kogu see kalduvus saadab elu otse kristliku kiriku uste juurde, ja sää! ta seisab, oodates selget juhtivat sõna, kindlat Jumala kogemisevõimalust, selget eluteed, jõudu kurja ja enese üle, võiduelu, vendlust.

Kas kirik võib anda seda oma enese sügavast kiirgavast Jumala-tundmisest, oma enese võidukast elust, oma sügavast kindlusetundest kesk muutlikku maailma?

Ma tahaksin, et võiksin vastata sellele selgeltkõlava „jah'iga”, kuid mu lähedased suhted tuhandete õpetajatega ja kirikueluga — nii Idas kui Läänes — sunnivad mind üttelema, et kirik pole valmis selleks tunniks. Kui nõue kogemuse järele viib meid otse nelipüha juurde, siis sunnib otsekoheesus mind üttelema, et meie ei ela nelipühis.

Meie elame ülestõusmispühade ja nelipüha vahel. Ülestõusmispühad kindlustavad läbitõõtatud ja pakutud elu; nelipüha kindlustab elu, mis omandatud, täiuslikult elatud, mis kartmatult, ja selgelt, ja jõuliselt tunnistab kõlblikust inimelust.

Kirik seisab kaheldes nende kahe vahel. Kaheldes, sellepärast võrdlemisi nõrgalt. Midagi suurt on kerkinud ta mõttepiirile — Kristus on elanud, õpetanud, surnud ja üles tõusnud, ja on varustanud kiriku imetlemapaneva rõõmusõnumiga. Kuid midagi suurt peab veel alles hakkama koitma ta ehitises, elujõus ja olus — nelipüha. Ülestõusmispühad on talle tulnud, nelipüha veel mitte. Kui kirik hakkaks liikuma välja sellest vaheajast nelipüha poole, siis ei suudaks miski teda pidurdada — ei miski!

Nüüd ta pidurdab end ise oma suurepärase masinavärgiga. Niipea, kui meid on teinud rahutuks meie vaimne võimetus, oleme kohe lisanud uue ratta — mõne komitee või komisjoni, mõne uue kava või kavandi, ja lõpuks oleme leidnud, et oleme lisanud uue ratta, aga meil pole jõudu liikuma panna ei uut ega vana. Meie muutume hõivatuiks, raiskavalt hõivatuiks — ümber ajades uusi ja vanu rattaid käsitsi, selle asemel et süüdata keskmisi tulesid. Palju meie tööst on pingutatud, närvesööv, selle asemel et olla spontaanne ja tervendav. Nelipüha pole meis elavaks tõeks.

Sellepärast me austame masinavärki, selle asemel et võita inimesi. Kord ma sõitsin alla Almorast mööda maailma kõige pahemini looklevat teed. Omnibussi juht polnud ilmaski ennem sõitnud Himaalaja mägedes ja oma ülessõidul eelmisel päeval ta oleks peaaegu sõitnud alla ühelt hirmuäratavalt järsult kaljult. Ta oli närviline, tuli enne sõidu algust omnibussi mootori juurde ja palvetas ristis kätega masina poole. Siis ta algas sõitu. Kuid me polnud kuigi palju sõitnud, kui masin läks kuumaks. Radiaatoris polnud vett! Sellele leiti abi. Kuid meie olles veel kaugel oma sihtkohast, peatus masin uuesti mäkketõusmisel. Polnud bensiini paagis! Sinna me

jäime, kuni meile tuli abi. Juht palvetas masina poole, kuid ei pannud vett radiaatorisse ega bensiini paaki. Kui sageli me palvetame oma kirikute masinavärkide poole, loodame riismeile, mis oleme pärinud oma isade ohvrite kaudu, ei hooli tõelise jõu allikast ja muutume surnuiks.

Kujutlegem algristikogudust ilma nelipühita! Kujutlegem noid mehi, kes läksid viima maailma toda imetaolist sõnumit, ilma et nad oleksid olnud ise sellega seesmiselt kooskõlas! Tolle puudumine oleks neid täiesti halvanud. See puudub meil. Nelipüha muutis mehed ja sõnumi üheks tervikuks, — sellest nende vägi. Me ei või mõelda kirikule nelipühita. Sest siis poleks olnud kirikut. Nelipühil sündis kirik. On õige, et oli olnud looteiga, sest see püha asi lamas Jumala sihtide emaihus ja teda toideti Kristuse elu ja õpetusega; rist oli sünnitusvalud; ülestõusmispühal kuulutati ta sündimist, kuid nelipüha oli tegelik sünnipäev. Tol päeval sündis uus inimsus. Sai uut tüüpi inimene, mis on sama palju erinev harilikust inimesest kui harilik inimene loomast.

Kuid oletame hetkeks, et poleks olnud nelipühi. Olukord oleks olnud võimatu jüngritele. Neil oli ülesandeks kuulutada ristilöödud Jeesust kui Lunastajat ja Issandat; nad pidid valitseva maailmakorra asendama uuega — Jumala-riigiga — ja kõike seda tegema võideldes põhjatusuure vihavaenuga — see oleks olnud võimatu ülesanne nende enne nelipühaliste võimete ja jõutagavaradega. Ilma selle seesmise uueks-muutumiset ja kõlbla jõu ammutamiseta oleksime pidanud neid otsima säält, kust nad ka olid leida: „Kui nüüd õhtu-aeg oli sel samal esimesel nädala päeval ja ukсед lukkus olid säält, kus jüngrid üheskoos olid kartuse pärast juuda rahva eest." Kirik lukkus uste taga! Kirik, mis elab ülestõusmise ja nelipüha vahel, on alati lukkus uste taga.

Nende kõrvus kõlas õndsusttoovaim sõnum, mis kunagi on tunginud inimellu — evangeelium; nad olid näinud oma elus täiuslikemat elu, mis kunagi elatud meie maakeral — Tema elu; nad olid olnud tunnistajad maailma hirmsaima ja otsustavaima kõlbla võitluse — Tema surma juures; nad olid üle elanud selle, et nende mure muutus rõõmuks ajaloo kõige imestustäratavama ja uueksloova sündmuse — Tema ülestõusmise kaudu; nad olid näinud haavu, mis parandasid haavu, surma, mis hävitas surma, ülestõusmist, mis äratas maailma uuele elule; nad olid vaadanud Tema näkku, mis oli nii õrn, nii triumfeeriv, ja olid saanud Temalt käsud minna ja jagada seda maailmaga — ja mis olid nad teinud? Kõik see läbi elatud — mis olid nad teinud? Nad olid lukustanud end tugevate uste taha kartuse pärast. Nad omasid sõnumi, mida maailm vajab ja ootas, ainukese sõnumi, mis võis parandada maailma patuhaavad, ja ometi oli see sõnum lukkus uste taga kinni.

Ainuke vägi, mis võis ja vabastas neid ja nende sõnumi maailma jaoks lukkus uste tagant, oli nelipüha. Neile ei olnud sellest küllalt, et nad nägid Teda ja kuulsid Teda ütlevat: „Rahu olgu teile; nõnda kui Isa Mind on läkitanud, nõnda läkitan Mina teid ka!" Tema juuresolekust ja käsust polnud neile küllalt, sest nädal hiljem leiame neid uuesti lukkus uste tagant. Tema juuresoleku kindlustus ja Tema ülesanne ei suutnud neid saata välja lukkus uste tagant. Ainult nelipüha suutis seda. Sest kuni nelipühani oli kogu see asi midagi võõrast väljaspool neid, midagi objektiivset, mis kõneldi ja teostati nende ees. See polnud nende sees. Nelipühal see asus nende sisse, sai nendega üheks; mida nad olid näinud ja kuulnud ja mis nad olid ise — see sai üheks tervikuks, ja sellepärast nad said võimsa evangeeliumi vastupandamatuiks apostleiks.

Tänapäeva kirik on kartuse pärast lukkus uste taga. Nelipüha pole täitnud tühikut ta kuulutuse ja ta enese vahel; nii on tal vähe jõudu selleks, et astuda vastu elule, ja sellepärast ta suleb ukсед kartuse pärast.

Kirik on sageli jäänud suletud mõtete-süsteemide taha hirmu pärast teadusmeeste ees. Kartes, et teadusmehed „ära“ seletavad asjad, mis on meile muutunud väärtuslikeks, surume oma usu endale kõvasti vastu rindu, et teda kaitsta — unustades, et meie usk ei vaja kaitset — ta vajab levitamist. Kui usk on reaalne, siis on ta ise enese kaitsja. Kui ta pole reaalne, siis on seda parem, mida varem me ta ära heidame. „Teie saate tõtt tundma ja tõde teeb teid vabaks.“ Elus on ainult üks tõeline pelgupaik — ja see on tõe ja reaalsuse juures. Kui meie usku on võimalik purustada, siis on seda parem, mida varem see sünnib. Nii ma olen võtnud viimaseil aastail oma usu, asetanud ta mitte-kristliku maailma ette ja öelnud: „Sääl ta on, vennad. Purustage ta, kui see on võimalik. Ainult tõde võib teha mind vabaks.“ On tore vaadelda oma usku tõusmas üles surve alt, uuesti säravana ja hiilgavana, hiilgavana seda enam, mida enam talle kallale tormatakse. Tõde teeb meid vabaks.

Buenos Aires'is ma nägin toreda monumendi. Ta oli püstitatud Christopher Kolumbuse auks, selle kuju oli ta otsas. All aluse ees seisis Vabadus, hoides kõrgel põlevat tõrvikut; ühel pool temast seisis Noorus, vaadates põneva ilmega koidu poole; teisel pool seisis Tarkus, mõtliku näoga ja avatud raamatuga; nende kujude all olid tugevate musklitega mehed, kes tõukasid laeva, mis kujutas inimedu. Kogu monumendi esiküljelt tahtis nähtavasti kujutada edu. Kõik olid põnevas seisundis ja pöördunud koidu poole. Teisel küljel oli kaks meest vangis madude lookades. Üks oli alistunud, nagu käte vahel — murtud, äravõidetud hing; kuid teine sõdis suurt lahingut. Ta püüdis lahti harutada madu oma ümbert, ja ta näos, mis oli suunatud tõusva päikese poole, oli lootust. See küljelt kujutas ägedat kõlblat võitlust, mis inimestel on läbi teha. Kolmandal küljel oli maakera käes hoidev paganlik kuju. Monumendi tagaküljel oli Usk, palmioks ühes käes ja ankur teises, ta nagu oli häätahtlik ja rahulik, **ta silmad kinni seotud**.

Ma ütlesin enesele: „Usk, mida teed sa siin, nagu loojeneva päikese poole? Miks pole sa teisel pool monumenti, vastu tõusvat päikest? Sina peaksid olema vabaduse hing, nooruse vaimustaja, tarkuse süda ja nende meeste jõud ning julgus, kes tõukavad inimedulaeva tulevikku. Ja usk, mida sa teed, et aidata noid mehi, nende kõlblas võitluses, kui nad võitlevad kirgedega ja himude madudega, mis on liiga tugevad nende jaoks? Ja miks on su silmad kinni seotud?“ See pole usk, see on kergeusklikkus. Kergetusklikkus käib seotud silmi. Usk käib avasilmi, ta püüab omandada tõtt, mis teeb inimesed vabaks. Pole ime, et paganlus teisel küljel hoiab oma käes maailma. Päälskaudselt vaadates võib näida, et usk valitseb inimkonda, kuid tegelikult valitseb teda peidetud paganlus, kuni usk enam ei kardaks ja vaatab avasilmi ja otsekoheselt elule silma, kuni ta asub elu esiküljele ja kindlustab endale kõlbla juhi seisukoha, sest Usk mõtleb üle, kogeb üle ja ulatub üle kogu inimelu.

Valparaiso's, mis tähendab „paradiisi org“, ma nägin ilusa sadama, mis oli täis lagunenuid laevakeresid. Ma imestusin, miks tolles „paradiisi orus“ oli nii palju lagunenuid laevu. Mulle öeldi, et too sadam, sellest hoolimata et on nii ilus, on tohutute tormide tallermaa, mis puhuvad merelt, ja et ainuke kindel asi tormi ajal on tõsta ankrud ja sõita lahtisele ookeanile. Laevad, mis peavad paremaks jääda sadama rüppe, hukuvad peaaegu pääsmatult. Kindel võib olla ainult lahtisel merel.

Kui usk peab paremaks jääda kindlasse sadamaisse ja vaatleb oma võluvat „paradiisi orgu“, siis on ta hukkumine tulevikus hirmus. Kas ma ei näinud usu hukkumist just sellesamas „Paradiisi orus?“ Kogu haritlaskond, oli võõrdunud usust, pöördudes kuiva jumalasalgamise poole, või kobades pimedas mitmesuguste kultuste juures, mis töötasid mingit eluteed, sest kirik oli päälle sundinud oma autoriteedi selle asemel, et õpetada inimesi leidma tõe autoriteeti kogemuste kaudu. Ainuke kindel koht on ulgumerel, kus meil on seesmised jõuallikad, mis suudavad

jääda püsima igasuguses kriitikatormis ja igasuguseis reaalsuseotsinguis. Ulgumeri on meie kodu. Meie evangeelium tekkis elust ja kõneleb elule. Kuid ta teeb enam. Ta saab võidu elu üle. Usk pole tõestusteta tõekspidamine, vaid elu, mis elatakse mõjutuste pilke all. „Ma kardan kindlust“ ütles keegi suur usumees, kui teda paluti põgeneda kindlasse kohta! Ta seesmine kindlus oli niihästi kehaliselt kui ka hingeliselt kindel. Kuid tänapäeva kirik pole sellest veel suurel määral aru saanud ja sellepärast seisab ta suletud mõtete süsteemide taga, kõvasti ja kindlasti kokku surutud hirmu pärast teadlaste ja mõtlejate eest.

Kirik on ka lukkus majanduslikkude uste taga, kartes haavata rikkaid toetajaid.

Moodne elu on organiseeritud nende kasuks, kel on, ja nende kahjuks, kel ei ole. Ahnes ühiskonnas on raha kuldvõtmeks, mis avab eesõigused, hariduse, võimu ja mõju. Me teame oma südamete südames, et see on vale ja ebakristlik. See lõikab Kristuse meelsusest risti läbi. Ometi on kirik oma majanduslike tarviduste pärast niivõrra olev tollast ahnest ühiskonnast, et ta suleb end majanduselu lukkus uste taha. Kui meie kunagi võtame sõna tõe ja õiguse kaitseks, siis on tarvis öelda ainult sõna „bolševik“ ja me taganeme. Me kardame ja sellepärast lukustame ukсед.

Kirik on lukkus uste taga rasside eraldumise asjus, sest ta kardab kaotada valgete mõju.

Arendatakse uut seltsi usku — valge-oleku usku. Kuid ometi polnud meie Issand arvatavasti mitte valge. Mu sõpru mainis seda avalikul koosolekul ja üks daam tuli pärast ta juurde, kahvatu ja värisev: „Jeesus polnud valge!“ Ta usu põhi oli hävinud. Ma kordasin sama asja rühma kirikuõpetajate ees ja mu sõber kuulis tagumistes ridades ärritatud ja tahtmatut hüüet: „See on vale“. Kuid see on arvatavasti tõde. Me samastame Jeesust moodsa juudiga, kes on valge. Kuid moodne juut on üle kahe tuhande aasta varju all ja on pleekinud. Et saada õiget kujutlust tolle aja põllumehest juudist, peame vaatlema rändajat araablasi. Araablane on kahtlemata värviline. Rooma päalik pidas Paulust egiptlaseks (Ap. t. 21:38), ja egiptlane, niihästi moodne kui muistne, on värviline. „Ma olen must ja lõbus, oh Jeruusalema tütrede,“ ütleb muistne juutide piiblikirjanik.

Huntington ütleb oma teoses „Rasside karakter“, et eurooplane, ja järelikult ka ameeriklane, on moodustunud kolmest harust: kaukaaslasest laiemas mõttes, Vahemere-äärsest ja neegri tõust. Külmad talved on ära pleekinud neegri värvi, kuid tunnusmärgid on püsinud lakkis juuste näol. Lubage mind tähendada, et mu emal oli ilus lakkis juus, ja ma olen uhke sellele! Kas Huntingtoni arvamus on õige või mitte, kuid me võime olla kindlad, et rassid on segatud — ja on õnneks segatud. Me võime olla ka küllaldaselt kindlad, et Jeesus ei olnud valge. Kuid ometi peavad paljud kinni vooruslikust valge-oleku usust. See muidugi pole Jeesuse usk.

Kirik pole võtnud seisukohta kartmatult ja kompromissideta rassi-kõrkuse vastu. Kui ta seda ei tee, siis ta ei suuda olla juhiks maailmas, kus kindlasti aegamööda kaob vere ebausk ja selle asemele tuleb iseloomukindlus. Sest me oleme praegu suurelt osalt lukkus uste taga valgete üleoleku ja esikoha pärast.

Nagu me oleme lukkus uste taga rassi eraldumise pärast, nii oleme lukkus uste taga ka rahvusliku eraldumise pärast, sest kardame, et meid nimetatakse ebapatriootilisiks.

Meil on tunne, et „inimsus on üle kõigi rahvaste“, et kitsaste isamaalsuste taga on rahvusvaheline rahutus, et see on tema vaim, mis takistab relvastuse vähendamist, mis pillub järjekindlalt sädemeid rahvuslikesse leegesse ja rahvusvahelisesse tulekahjudesse. Me teame, et see on asjaolu, mis ära nõiub tänapäeva maailma olukorra, me teame seda, kuid ometi pole meil moraalset julgust astuda

välja selle vastu, sest kardame, et meid süüdistatakse tänapäeva moodsas surmapatus — ebaisamaalsuses.

Maailma olukord kisendab kõrge taeva poole, et keegi tuleks ja viiks ta välja sellest kitsast nõiaringist, mille keerisesse ta on mässitud, välja inimkonna vendlusesse, ja kirik võiks teha seda. Kuid kirik kardab, et teda peetakse ebaisamaaliseks ja lukustab ukсед.

Algristikogudus oli ürgeline. Keegi ei teadnud, mida ta ette võtab järgmisena. Nüüd teab kindlasti ette, mis kirik teeb. Ta käib teatud roopail ja „roopad on haud, mille mõlemad otsad on välja löödud". Kuid roopad on nii kindlad! Kui elu pole enam ürgeline, siis me õõnestame ta, et olla kindlad, et midagi omame. Meil on midagi — kuid kas see, mis meil on, on elu — see on küsimus.

Omaval reisil Ameerikasse ma imestusin jumalakodade kasvava toreduse, ja kommete, ja liturgia suureneva pidulikkuse üle. Paistis, nagu arvatakse, et tuhandeaastane rahuriik oli just teisel pool uusi kunstiväärtuslikke kirikuid, toredasti rõivastatud kirikukoore ja nägusaid protsessioone. Kui elu asuks sellel joonel, siis omaks katoliku kirik ta, protestantlik kirik näib asjaarmastajana sel alal. Euroopas on ülikülluses toredaid katedraale ja õõnest kristlust, usuliste protsessioonega ja usulise halvatusena. Ei, see pole tee elu juurde; ja ometi, tundes seesmist tühjust, lisandame välist toredust, lootes, et näiline elu sünnitab tõelise elu. Ajalugu ütleb, et seda ei juhtu. Sellest hoolimata lukustame ukсед „kindla" rituaali taha kartuse pärast hävimise ees.

See on ligidalt tõde, et kirik on jagatud isikliku kogemuste lukkus uste taga hirmu pärast eksimise ees.

Kui vähesed meie kiriku liikmeid jagavad oma vaimset kogemust teisiga! Ja ometi oli too aluseks, millele rajanes kogu algristikoguduse evangelisatsiooni meetod. Harnack ütleb: „Pole kahtlust, et algristikogudus võitis kõik oma võidud mitteametlikkude misjonäride kaudu." Nad olid vaimselt nakkavad. Nad nakatasid teisi Jumalasse.

Kuid tänapäev me leiame olevat kergema maksta pastorile, et ta oleks meie asetäitja. See on kergem — ja enam surmav. Kirik muutub evangelisatsiooni põlluks, selle asemel et olla evangelisatsiooni jõud. Ja too põld muutub varsti kuivaks ja surnuks, sest on olemas vaimuelu seadus, et see, mida ei väljendata, sureb. Iga väljendamine süvendab asja mõju. Keegi on öelnud: „Mõju — miinus-väljendus on võrdne depressioonile." Meie kirikud on täis vaimset depressiooni sellepärast, et sääl on nii vähe vaimset väljendust. „Ükski voorus, mis ei ole entusiastlik, pole kindel, ja ükski süda, mis ei ole puhas, pole kirglik," ükski kristlus, mis ei misjoneeri, ei ole kristlik.

Ma kuulsin Woodrow Wilsoni lõpetavat üht kõnet järgneva kõrguspunktil oleva lausega: „Me peame kaotama Ameerika asja maailma kasuks.“ Ma lisasin juurde eneses: „Me peame kaotama evangeeliumi maailma kasuks." Kuid me lukustame ta oma südamesse kartes. „Ma kartsin ja läksin ja matsin su talendi maha", ütles tähendamissõna mees. Hirm oli ta halvunud. Ta jäi arenematuks vaimseks olevuseks, sest ta ei jaganud oma vaimuelu. Meie kirikud on täis vaimseid vördjaid selsamal põhjusel. Me nimetame seda taktiliselt vaikimiseks, kuid see on viljatus. Me ei vaja midagi enam kui kirglikku isiklikku evangelisatsiooni, mis tooks inimesed välja lukkus uste tagant ja sunniks igaüht astuma ligi teisele.

Midagi pole traagilisem kirikule ja maailmale kui see, et kirik end sulle oma enese seesmiste tegevuste lukkus uste taha, nii et maailma suur elu vool hoovab temast mööda ja kirik ei ole selle keskuses. Meie ainuke mure olgu kaotada evangeelium maailma kasuks.

Kadunud akord

Ärge võtke mu hüüu teravust ära selle läbi, et ütlete, et mõned on tulnud välja lukkus uste tagant, et on olemas neid, kes on liikunud vaheajajärgust nelipühisse ja teevad au nelipühile. Ma tean seda: Ja see on jätnud minusse nii sügava mulje, et ma tahaksin näha kogu kirikut säääl. Nood toredad väljavõtted teevad vastuolu tõttu varjud veel tumedamaks. Kirik pole liikunud nelipüha juurde.

On täiesti õige, et mõned on liikunud välja lukkus uste tagant. Näiteks võtavad kartmata suhtumise tõe kasuks paljud tänapäeva usulised mõtlejad. Nad on otsekohesed ja vabad. Ometi ei pääse muljest, et kuigi nad on tulnud välja lukkus uste tagant, nad on siiski seisma jäänud nelipüha ees. Nad on otsekohesed ja tõsised, kuid mitte täiuslikud ja veetlevad. Neil puudub nelipüha kiirgav kindlus.

Keegi vaatas hästi väljapandud maali ja ütles mõtlikult: „Ta perspektiiv on häa, ta värvid on korrektsed ja võrratud, ta kompositsioon on mõjuv, kuid tal puudub midagi.“ — Tal puudus elu. Korralik pilt, kuid eluta. On iseasi omada tõtt ja iseasi omada elavat tõtt. Moodne mõtleja on võib-olla leiutanud tõe, kuid tal puudub elava tõe tuli.

Keegi on öelnud, et moodne kirik kannatab „analüüsi halvatus“ all. Ta võib elu analüüsida, aga ei suuda seda anda. Ta teab kõik, ainult mitte seda, kuidas elada, ja elada täiuslikult. Ta on õppinud loobuma, kuid veel mitte andma. Ta teab, kuidas asetada põnevaid küsimusi; ta ei tea veel mitte, kuidas saata inimesi kindlale otsingule kindluse järele.

On olemas laul, milles öeldakse, et sajaljalgne oli täiesti õnnelik, kuni konn küsis talt naljapärest, missugune jalg tal tuleb käies missuguse jala järele. See küsimus viis sajaljalgse säärasesse ärevusse, et ta vaid lamas õnnetult kraavis, kuna ta ei teadnud, kuidas joosta.

Paljud tänapäeva usulised mõtlejad on samal viisil kraaves ja nad teavad seda. Paljud võivad öelda, mil kombel nad sinna libisesid. Mehhanistlik psühholoogia katsub seletada elu mehhanistlike mõistetega. See kõlab nii usutav. Nii mõnedki jäävad kuulatama, küsivad; ja siis tuleb halvatus ja kraav.

Palju moodsat on avastanud suuri asju, kuid mitte jõudu; ta tunneb bioloogiat, kuid tal puudub elu; ta on leidnud tõe, kuid tõe pole teda vallutanud; ta on kõik läbi uurinud, kuid tal pole Püha Vaimu; ta on leidnud õige suhtumise, kuid mitte küllaldaselt määralt. Tal puudub taevas.

„Aasta tagasi ma kaotasin oma taeva,“ ütles mu väga tõsiseid, armsaid sõpru. „Ma tahtsin väga, et mu kirik võtaks vastu elavama kristliku elu teostamise kava, ja kui ta vaid külmalt õlgu kehitas, siis purunes minus midagi ja ma kaotasin oma taeva. Terve aasta ma vähkresin mudases maailmas ilma taevata. Kuid siis ma leidsin ta jälle.“ Ta nägu näitas, et ta oli selle leidnud.

Ma ei taha öelda, et kirikul pole taevast, ja ometi — ja ometi ma kardan mõnikord, et kui ta tal on, siis on ta väga väike ja kaetud. Ja mõnikord taevast pole olemaski. Siis me vähkreme ülesannete kallal, me ületöötame, me iriseme ja nuriseme — midagi on viltu. Meil pole taevast. Meil pole taevast, millesse võime kasvada, millesse võime sirutada tugevad palvekäed ja mida kuulatades võime osa saada taevasest muusikast. Sellepärast me ohkame, kuna me võiksime hõisata.

Enne nelipühi jüngreil oli vähe, või mitte sugugi taevast. Nad olid seotud enese huvidega. Samm või paar väljaspool neid asus nende horisont. Ja siis tõusis nende seas vaidlus, kes on nende seast suurim, ja see sündis ajal, mil Jeesus neile pakkus otsatut taevast — jumala-riiki. Nagu võiks keegi vaielda oma suuruse üle, kui ta vaatab ääretusse taevasse! Sel hetkel, kui te teda tõesti näete, on ainult taevas suur.

Võimalus saada vabaks enesetähtsusest on ainult selles, et sa pääsed osadusse taevaga, mis on nii suur, et sa kaod imestusse, armastusse ja kiitusse.

Nelipüha tegi seda jüngritega. Ta pole seda teinud veel meiega, kui meid huvitavad veel säärased tühised asjad kui meie oma seisukord, amet ja võim. Ühendatud Malai riigis võite näha täiskasvanud mehi, kes istuvad riisipõldudel ja püüavad kalu vaevalt jalasügavuses vees. Nende silmade ees veeretab oma laineid ookean, aga nemad istuvad riisipõldudel ja püüavad kalu. Ma olen istunud suuril konverentsel ja olen kuulnud kõrgesõnalisi vaidlusi tühiste asjade üle — ja tahtmatult olen pidanud mõtlema: „kalapüüdmine riisipõldudel.“ Ja ometi veeretasid oma laineid meie kõrvade ees maailma suured probleemid: nõue Jumala ja vendluse järgi, igatsus vabaneda patu hädast, sotsiaalse ja majandusliku uuestisünni ja evangelisatsiooni järgi. Sää! me peaksime kalastama. See on küll hädaohtlik, kuid väärib seda.

Oli võimatu kuulata Lausannes konverentsi tundmata, et sageli nad oma tõsiste vaidlusiga olid püüdnud kalu madalas kirikliku traditsiooni vees, saades kätte vaid väikesi kiisku viisakate ja vagade ühinemissoovide näol, kõrvale hoides pääülesandest — kaotada oma elu silleks, et seda leida. Ja kogu aeg seisab kristluse silmade ees sõjast purustatud maailm, umbusklikult kuni hammasteni relvastatud, oodates uut suurt kokkupõrget. Kogu olukord vajab tervendavat sõna, mis tuleks reaalsuse südamest, aga kirik ei suuda öelda seda, kuna ta on ametis prestiiži küsimustega, nagu rahvadki. Rahvad mõistavad seda, kehitavad õlgu ja pingutavad oma ajusid, et välja mõelda enam mürkgaase ja teisi hirmsaimaid tappeabinõusid.

Kalastamine riisipõldudel! On tõsi, et püütakse nii mõnigi väike huvitav kala noil riisipõldudel. Neid nimetatakse „võitlevaiks kaluks“. Ma nägin mõnd neist klaaspurges. Kui üks purk asetati teise kõrvale, siis muutus otsekohe isegi kalade värv. Nad läksid punaseks vihast, taganesid ja tormasid siis ägedalt kallale teisele kalale — põrgates vastu purgi klaasseina. See sõjakäik kestis seni, kui üks oli võidetud, s.t. ta muutus mustaks ja langes lootusetult purgi põhja. Kalastamine riisipõldudel tähendab, et me mitte üksi pole püüdnud hulga **väikesi** kalu, vaid hulga **võitlevaid kalu**. Igaüks oma kiriklikus purgis muutub punaseks oma tähtsustundes ja võitlushimus, ja millepärast me võitleme? Määrused, kombed, jumalateenistuse kord ja prestiiž! Ja kuigi me selle kõik korraldaksime, siis ei korralda me midagi rohkem, kui väikesi kalu lahinguks.

Nelipüha päästis jüngrid tähtsusetust, välisest, kõlbmatust. Sellepärast oli neil tõsiseid tagajärgi, neil oli arusaamine sellest, mis tõesti oluline, nad teadsid, kus oli tõeline lahinguväli.

Endisil aegadel oli Jaipuri linn mäe pääl kindluse keskel. Sää! olid Raja paleed ja templid. Tänapäeval on linn nihkunud mõni miil eemale lagendikule. Kuid, kui lähete mäele, siis näete räbalais ihukaitseväge, kes seisab roostetanud mõõkadega tühjade paleede ees, ja preestreid, kes ohverdavad kitsi mahajäetud altareil. Linn on nihkunud paigast ja on jätnud ihukaitseväge kaitsma tühjust ja usu seisma mahajäetud altarite juurde ohverdama mõttetuid ohvreid. All — linnas asuvad keerdküsimused, aga usk on väljaspool seda — kõrge ja kuiv.

Me vajame hädasti midagi, mis meid viiks sinna, kus asuvad tõelised lahingud. Võib-olla me kaitseme vahvalt tühjust ja ohverdame suurejooneliselt surnud altareil, kuna ometi lahinguväli on nihkunud hoopis teisale. Variseride needus ja eraldumine seisis järgnevas: nad olid tõsiselt usklikud inimesed, aga nad maksid kümnist mündist ja tillist ja köömnest, kuna ometi maailma inimhüda vajas õigust ja halastust. Kui usk on eraldatud paljude mõtlemisest, siis see pole sellepärast, et ta on halb, vaid sellepärast, et ta pole palju väärt.

Ikka ja ikka jälle ma olen öelnud, et kui mul oleks võimalik anda üht kinki enesele ja kirikule, siis oleks see julgus. Mulle näis, et midagi pole nii hädavajalik kui saada kirik välja oma harjumuste lukkus uste tagant — välja neisse eluvoolesse, kus on oodata tagajärgi, ja kus lahinguil on mõtet. Ikka ja ikka jälle ma olen näinud, et gramm julgust on toonud kilogrammi tagajärgi. Mulle näis, et meil oli vaja julgust. Kuid praegu ma mõtlen teisiti. Ma olen tulnud veendele, et julgus on millegi sügavama kaasnähtus. Meie kardame sellepärast, et meil pole küllalt sisemisi jõuallikaid elule vastuminekuks. Elu oma nõudeiga on liiga suur meile. Me kaotame oma kõlbla närvi. On kasutu püüda saada lahti hirmust, öeldes, et pole midagi karta. Hindu üliõpilasi, kes pidi võtma ära ebajumalakuju oma kohalt ja kellele mu sõber püüdis selgeks teha, et ta ei tarvitse midagi karta, ütles: „Mu mõistus ütleb mulle, et siin pole midagi karta, aga mu süda kardab väga.“ Te oleksite võinud öelda tolele jüngritemassile, kes istus lukkus uste taga, et pole midagi karta, kuna Jeesus on üles tõusnud surnuist. Kuid see ei oleks viinud neid välja lukkus uste tagant. Oli ainult üks võimalus saada neid säält välja — ja see oli — nende sisemat elu tõsta sellele tasemele, et nad olid seesmiselt nii tugevad, kui oli tarvis väliste olude jaoks. Siis ei võinud neid miski pidurdada. Kartused kadusid kui kõlbmatud asjad. Nad tormasid oma rõõmusõnumiga välja oma hirmude kohast — ülemisest toast. Nad naeratasid vaesuses, rõõmustusid hoopide all, tundsid end ülendatuina alandusis, laulsid kiidulaule öisis vanglais, olid valmis surema ja jagasid oma täiuslikkust iga inimesega ja igas paigas. Jumal oli teinud nad seesmiselt valmeiks nende hädade jaoks, ja sellepärast nad suutsid seda.

Ma ei näe midagi, mitte midagi, mis oleks võimeline tooma kirikut välja lukkus uste tagant päale selle ühe asja — nelipüha. Suurenda niipalju kui tahad jumalateenistuse ilu, edenda niipalju kui saad usulise kasvatuse väärtust ja rohkust, tõsta vaimulikkude väärtustaset nii kõrgele kui jõuad, vala raha määratuis hulgis ohvrikirstesse, anna talle kõik — kõik päale nelipüha-anni, ja sa ehid vaid surnut. Kuni ei ole seda püha andi, seni on jutlustamine vaid loengupidamine, palvetamine ainult formulite kordamine, teenimine lakkab olemast teenimine — kõik jääb seotuks maa külge — mõjutuks, surnuks.

Õiged on järgnevad sügavad sõnad: „Kui Püha Vaim lahkub mingisugusest tõekspidamiste kompleksist või iseloomu vormist, siis nad kuivavad ära nagu mahlata puu. (Proua Oliphant: Eduard Irving'i elu, lk. 178.)

Kuid kirik on ära võõrdunud nelipühist. Ta kardab nelipühi. Õpetus Pühast Vaimust on nõrgeim ja kindlusetuim asi kiriku elus.

Artur Hirt ütleb: „See on kristlase avastamata maa ja kristliku elu pime kontinent, see on maa, kus asuvad meie vaimse jõu allikad, kuid nad asuvad sääl välja arendamatuina.“

Olid ajad, mil kristlik kirik pühitses nelipühi — Püha Vaimu väljavalamise aastapäeva — enam kui jõulusid — Jeesuse maailma-tulemise aastapäeva. Nüüd on nelipüha jäänud hoopis tagaplaanile. Kas sellepärast, et meil oli kergem pühitseda Kristuse sünnipäeva, kui ise uuesti sündida? Kas oli meil kergem mälestada Tema maailma-tulekut, kui minna ja viia tema sõnumit maailmale? Kas oli kergem teha kingitusi jõulu ajal, kui anda ennast Jumalale nelipühil? Jõulud on Jumala pühad **meiega**. Nelipüha on Jumala püha **meis**. Kas Jumal on enam meiega kui meis ?

Käies läbi Palestiina, näeme, et kristlik kirik on jäädvustanud peaaegu iga Vana ja Uue Testamendi sündmuse mingi kristliku mälestusmärgi püstitamiseega. Kuid pole ühtegi mälestusmärki püstitatud kiriku enese sünnipäeva — nelipüha jaoks. Kas see paistis liiga kaugena, et seda mälestada?

Olgu põhjus milline tahes, kuid kristluses on igal juhul kadunud akord, ja see kadunud akord kollitab meid. Kuni me seda ei leia, seni on meie vaimne elu enam haletsemisväärt kui veetlev, enam hädaldav kui kirglik. Too kadunud akord on nelipüha.

Mis juhtus nelipühal

Mis on viinud kristliku kiriku selleni, et nad on eemale hirmutatud nelipühist? Miks käivad külmad värinad üle kultuursete inimeste selja, kui kõnelda moodsale kirikule nelipühist?

Kord ma pidasin kõnet teemal „nelipüha“ kõrgesti haritud pastorite rühmale. Mu kõne lõpul ütles üks osavõtjaist, noorte pastorite jaoks määratud esimees, järgmist: „Kui ma kuulsin, et te kõnelete sellel teemal, siis ma mõtlesin: „Armuline Jumal, kas me satume jälle märatsemisesse?““ Pastorite eksamikomisjoni esimees vaatab nelipühile kui märatsemisele! Mis on juhtunud?

On õige, et nelipühaliikumine on teinud halba nelipühile. Imelikud on teinud nelipüha meile „imelikuks“. Ja seda niivõrra, et meil on kiusatus jätta hoopis välja sõna „nelipüha“. Kuid niihästi sõnad kui inimesed vajavad lunastust. Kirik on selles asjas palju süüdi, sest ta on jätnud selle osa evangeeliumist sööti, ja nii on need, kellel janutav süda, jäänud vastutustundeta rühmisse. Neis rühmis on nimetatud nelipühiks sageli märatsevat tunnetepuhangut. Ja tänapäeva mõtleja intelligents mõistab valjult hukka märatseva tunnetepuhangu. Nad küsivad kahtlevalt: „Mis väärtus on tundeil?“ „Kuidas mõjub säärane tunnetepuhang iseloomule?“

Sellejuures on traagiline too, et me ei saa tundeita läbi usuelus. Tunded on tuuleks, mis täidavad hinge purjed ja viivad ta sihtkohta. Ma ei karda seda, kui taevased tuuled täidavad mu hinge purjed, ainult tüüri juures peab olema tugev käsi — käsi, mis juhib mu tahet ja mõistust samuti kui tundeidki. Kuid tunnete liiga ühekülgne esiletõstmine nois rühmis on õpetanud kirikut astuma vastu tundeile usuelus. Ja see on toonud kirikusse kisendava võimetuse ja vaimse surma. Vaimne halvatus on tunginud sisse.

Pole kahtlust, et on Jumala tahtmine, et nelipüha oleks normaalne kristlus. Kuid meie oleme tugevasti allpool normaalset taset. Kui keegi on füüsiliselt allpool normaalset taset, siis ta on palju vastuvõtlikum haigusile ja teda nakatavad batsillid, mida ta normaalses olekus suudaks kergesti ära võita. Paljud asjad ärritavad meid — meie oma seisukorra ja võimu pisiasjad; kirikuelu väiklus haarab pastoreid ja koguduse liikmeid. Me oleme vaimselt alaväärtuslikud, sellepärast ärritavad meid asjad, mis me heidaksime kõrvale tühistena normaalses olukorras. On õige, et mis puutub nelipühisse, siis on mõned läinud ülespoole normaalset olukorda ja sattunud palavikku. Ja kui kellelgi on palavik, siis ta käitub sageli ebanormaalselt, mõnikord nagu deliiriumis. Ja see, et mõned on sattunud palavikku, on hirmutanud suurema osa meist halvatuiks. Et mõned on palavikus, siis meie oleme hirmunud alatemperatuuri. Mõistlik ja tark asi niihästi neile, kes on ülevalpool normaalset, kui ka neile, kes on allpool — oleks pöörduda tagasi normaalsesse olukorda — tõelise nelipüha juurde. Sest nelipüha, nagu ma eelpool püüan tõestada, on mõistlik, normaalne, vaimselt terve inimelu.

Teine asjaolu, mis teeb meile nelipüha raskesti arusaadavaks, on see, et kaasnähtused, mis juhtusid Püha Vaimu väljavalamisel, näivad meile väga

kaugeina ja ebakooskõlalisisina tänapäeva mõtlemisega. Tulekeeled, kohisemine, nagu kange tuule puhumine, koja kõikumine, keelterääkimine — kui kaugena see kõik näib olevat meie aja kultuursele ja teaduslikule haridusele! Mis on kõigel sellel tegemist Jumala leidmisega, kõlblalt ja vennalikult elamisega ja jumalariigi maa pääle toomisega? Ja kas Jumalat leitakse loomulikust kõrvalekaldumises ja mitte just kaljukindluses loomulikule? Jutustage harilikule kristlikule, kultuursele kuulajaskonnale, et nad peaksid kuulma kange tuule kohisemist, tundma koja kõikumist, nägema tulekeeli oma peade kohal, rääkima keeli — ja nad arvatavasti küsiks: „Hää, ja mis on sellest kõigest kasu?“ Nad arvatavasti küsiks seda kõik, pääle nende, kes harilikult kobavad okultismis ja spiritismis — ja neid viimaseid ei saa tõsiselt arvestada.

Nelipüha-anni kaasnähtused on toonud kahju ta laialdasele vastuvõtule. Nad näivad viivat tähelepanu kõrvalisile asjule — ära pääasjast: Jumala leidmisest uuekstegeva osaduse ja väe kaudu. Kristuse-aegsed juudid kiindusid nendesse kaasnähtusisse, kaotasid silmist ta tõelise vajaduse ja vaimse tähtsuse, ja sellele järgnes rahvuslik õnnetus ja vaimne pankrot. Tänapäeva kirik kaotab silmist peasja või ei taha teda hoopiski vastu võtta just samade kaasnähtuste pärast, ja sellele järgnev kõlblus ja vaimne õnnetus ja pankrot on kristlikkude sajandite suurim kurbloolus. Ma ei tea ühtegi hüüdu, mis oleks nii tähtis, kui hüüd, et me tungiksime läbi kaasnähtuste nelipüha tõelise anni juurde. Mis see on?

Üks väga huvitav raamat nelipühist ütleb: „Me ei või öelda kindlasti, mis on mõeldud mõiste all Püha Vaimu and!“ Meie ei või öelda kindlasti? Ja seda kahe tuhande aasta pärast? Dr. Mc. Giffert ütleb oma raamatus „Apostlite ajajärk“: „Nelipüha oli kristliku kiriku evangeeliumi-kuulutuse töö sisseõnnistamine, ta oli päev, mil jüngrid hakkasid teostama seda, milleks nad arvasid endid olevat kutsutud ülestõusnud Issanda poolt, mil nad hakkasid tunnistama ... Mitte Püha Vaimu tulek ei ole tolle päeva tähtsaim sündmus, sündmus, mis teeb tolle päeva ajalooliseks, vaid jüngrite tunnistus Kristusest.“ Kuid mulle näib, et siin võetakse üks osa nelipühist ja antakse talle kogu nelipüha tähtsus. Kas jüngrid polnud tunnistanud Kristusest ka enne nelipüha. Ja samuti ka nood seitsekümmend? Õige, et pärast nelipüha oli nende jutlusel hoopis teine iseloom ja vägi, millist neil varem kunagi ei olnud, kuid too vägev kuulutus oli mingi sügavama järeltus. Kuulutus oli vaid järeltus. Vägev kuulutus oli vaid tolle järeltus, mida nad olid saanud, too kuulutus tunnistas Jumala tundmist vahetu kogemuse kaudu.

Prof. E.F. Scott vastab oma väärtuslikus raamatus „Vaim Uues Testamendis“ küsimusele „Mis juhtus nelipühal?“ järgnevalt: „See oli osaduse loomine. Osaduse loomine, kus lõhuti maha müürid juutide ja paganate vahel. See osadus kutsuti ellu Püha Vaimu läbi ja oli mõõduandjaks organiseeritud koguduses: ta suhe kogudusega on samasugune kui elul organisatsiooniga.“ „Osaduse loomine“ oli tõepoolest üks silmapaistvamaid asju, mis sündis nelipüha mõjul, kuid mitte kõige tähtsam. Kuid muidugi pole ta too asi ise, mis juhtus nelipühal. Osadus oli millegi sügavama järeltus. Ja too sügavam oli too, et nad leidsid siin Jumala. Ja Jumala mitte kui idee, vaid kui elava kogemuse tõe; Jumala mitte enam piiriäärse ja nõrga, vaid Jumala, kes asub tulipunktil ja on vägev; Jumala, kes ei ilmunud hirmuäratavana nagu Siinail ega ka nagu prohvetite valjuis sõnus, vaid õrna ja ligidase — nähtud palest palgesse. Jumala juuresoleku elustav mõju tõi tervise ja vabaduse igasse nende olemise osakesse. Pikaldane otsimisaeg oli möödas, nüüd nad olid kodus — hinge kodus — Jumala juures.

Veel teine asi seltsis sellega. Kristus, nende Issand, oli ära läinud. Ta oli jätnud nad üksi. Kuid Ta polnud seda siiski teinud; Ta oli nendega! Lähedasemalt ja.

reaalsemalt kui nad olid Teda- kunagi tundnud oli Ta nendega! Alati oli olnud too kõlblas ja füüsiline vahesein Tema ja nende vahel; nüüd oli see kadunud. Osaduse sügavusis, mis on liiga sügavad, et neid väljendada sõnul, nad tohtisid sosistada, „Päästja“, sest Tema ligioleku tule läbi oli ära hävitatud patu pime inetus.

Sääl oli olemas Jumalast ja Kristusest osasaamine tunnetuse kogemuses. Nende eneste kogemuses nad ei võinud enam öelda, kus lõppes üks ja algas teine. Nad leidsid, et võisid pöörduda sama kergelt ühe kui teise poole. Veel enam — Jumal ei olnud enam lokaliseeritud Siinaile, nagu ajal, kui Ta oli oma äravalitsetud rahva rahvuslik Jumal. Ta oli muutunud ülemaailmaliseks nende kogemuses. Sama oli maksev Kristuse suhtes. Nad ei võinud Temast enam mõelda ainult kui õpetajast, kes õpetas neid mäenõlvul ja seltsis nendega Galilea järve kaldail. Ka Tema oli muutunud ülemaailmaliseks. Kas nad ei olnud osaduses Temaga nüüd igal teel? Ja kas nende südamed ei põlenud nüüd igal teel? Ta ei olnud neile nüüd enam vaid Galilea teede Kristus, ei ka mitte Emmause tee Kristus, Ta oli neile nüüd **iga-tee Kristus**. Ta oli igalpool nendega! Ta oli nendes!

Jumal ja Kristus olid mõlemad ühinenud ja ülemaailmalisiks saanud nende kogemuses, ja nii nad ütlesid: „Vaim“. Nad tundsid Jumalat ja Kristust Vaimu läbi ja Vaimus. Moberly ütleb: „Vaim on Kristuse ligioleku meetod.“ Vaim on ka Jumala ligioleku meetod. Nii on Vaim Kristuse-sarnase Jumala inimkogemusega koosolemise meetod.

Nad ei suutnud mõelda Jumalast mitte enam muidu, kui ühenduses Kristusega. Kristus oli andnud Jumalale uue sisu. Ta oli nüüd Kristuse-sarnane Jumal. Ja nad ei suutnud mõelda Kristusele muidu kui ühenduses Jumalaga, Ta oli nüüd Jumala-sarnane Kristus. Nad ei suutnud mõelda ei Kristusest ega Jumalast muidu kui ühenduses kogu maailmaga ja kogemusiga, ja sellepärast nad nimetavad seda Vaimuks.

Mõnikord nad ütlesid „Jumala Vaim“, mõnikord „Kristuse Vaim“, mõnikord „Püha Vaim“, mõnikord „Vaim“. Prof. H. Wheeler Robinson ütleb sellest: „Jumala Vaim on säärases ühenduses Kristuse isikuga, et Pauluse jaoks pole olemas tegelikult vahet temas elava Vaimu ja temas elava Kristuse vahel, ja ta võib tööpoolest kõnelda Issandast Vaimust.“ Nii ei kasvanud välja õpetus Jumala kolmainsusest, formaalsest mõtlemisest, vaid kogemuste reaalsusest. Nad püüdsid väljendada väljendamatu — väljendamatu küll, aga tuntu ja kogetavat.

Lokaliseeritud ja kauge Jumal ja piiratud ja äraolija Kristus olid nüüd ülemaailmalised ja kogetavad — kogetavad Vaimu kaudu.

Inimkonna ajaloo suurim tund oli koitnud, Jumal oli täiesti kättesaadav inimhädale. Kõik müürid olid maha kistud.

Milles me näeme elu

Miks anti Vaim selles erilises inimajaloo-järgus ja nendes erilisis tingimuses? Ta näis tulevat ülikülluses, nagu ta tulekut oleks takistatud väga kaua, oodates just seda erist hetke. Õige, et on olemas kõigil aedadel ja kõikide rahvaste juures Vaimu puudutusi ja viipeid. Kuid nelipühal polnud viibe vaid uputus. Miks võis Ta nüüd tulla äärmises ülikülluses?

Pole raske leida põhjust. Ta ei võinud tulla, kuni polnud inimhõimustuses kindlaks kujunenud norm, norm, mis neile selgitaks, milline Vaim on ja milline kõlblas sisu võib asetuda sellesse mõistesse. Sest see, milline on meie Jumal, näitab, millised oleme meie. „Näita mulle oma jumalaid ja ma näitan sulle su inimesi.“ Kui meie arusaamine Jumalast sisaldab eneses väärast kõlbla mõiste, siis areneb kogu meie elu vales kõlblas suunas. Sellepärast on parem, kui meil pole üldse Jumalast arusaamist, kui see, et meil on vale arusaamine. Kõigil aegadel on mõeldud Jumalast äärmiselt valesti ja võõriti.

„Miks Teie kristlased küsite Krishna kõlbla iseloomu järele? Vaadake ometi ta võimu,“ ütles mulle kord keegi teosoof. Ma võisin talle vastata, et mind ei huvita võim iseenesest. Vastupandamatu võimu päevad on möödas. Kogu tähtsus lasub võimu kõlblal iseloomul.

Kord ma tuln hindu teatrist suurelt koosolekult, kus ma olin välja valanud oma südame risti suhtes mitte-kristliku publiku ees. Sel tunnil me vaatlesime ennast-andvat, lunastavat Jumalat. Meie südamed olid liigutatud ja sulasid Jumala armastuse ees. Ma läksin koosolekult otse rongile. Oma kupeesse jõudes ma nägin sääl suurt tungi. Tähelepanu keskuseks olid svami või pühak ja ta chela või õpilane. Hulgad tungisid kupeesse ja suudlesid svami jalgu. Ma pöördusin ta õpilase poole ja küsisin, kes ta on. Ta vastas: „Ta on jumal. Ta võib öelda sulle kõik, mis sa tahad teada.“ Ma kuulasin seda imestusega, sest ma nägin esimesel hetkel, et svami polnud füüsiliselt terve. Ta vedas end kupeesse, ta käed kisklesid, ta silmad pöörlesid ja ta ei pööranud tähelepanu massile, kes suudles ta jalgu. Pärast seda, kui rong oli väljunud rahvahulkade hüüdel: „Swami ji ki jai“ (elagu svami), ma palusin svamit öelda mulle teatud lihtsaid asju. Ta vastas mulle valusalt ning katkendiliselt, et ta pea olevat väsinud. Ma kutsusin ühe kõrgesti haritud hindu samast kupeest oma kõrvale ja ütlesin talle: „Mu süda valutab mu sees. Kui see mees oleks normaalne, siis te ei vaataks ta pääle kahte korda, aga et ta on ebanormaalne, siis te austate teda kui Jumalat. See on mulle valus kui hoop, sest mida võin ma loota Indialt, mida ma armastan, kui te jooksete järele sääraseile koletisile?“ Mu haritud sõber oli samal arvamusel, et too ebausku tuleb hävitada. Ma püüdsin magada, kuid ei saanud. Nähtud stseen ei andnud mulle rahu. Lambid kupees olid kustutatud, aga ma nägin svamit istumas teisel pool ja suitsetavat paberossi paberossi järele. Umbes keskööl tõusis üles mu haritud sõber ja istus svami kõrvale. Ma nägin nende siluette vastu öist taevast. Haritud mehe nägu oli täis põnevust. Kõik ta haridus oli hävinud ja ka tema oli kurja mõju all. Kogu öö jooksul ma ei saanud lahti mõttest: siin peetakse Jumalat koletiseks.

Kord ma tahtsin külastada India kuulsamaid pühakuid. Ta on kõrgesti haritud inimene ja seisab mõjurikka kultuse keskuses. Ma küsisin, et kas ma võiksin teda näha. Mulle vastati, et see pole võimalik, kuna, keegi ei olevat näinud teda kaheksa kuu jooksul, välja arvatud kaks minutit ta sünnipäeval. Ma küsisin, mis siht sellel on, ja sain vastuseks: „Ta on end muutmas jumalaks.“ Ma küsisin edasi, et kas see on saavutatav, ja sain vastuseks, et „see on teostumisel“ ja et „ta on selle piiril“ juba.

Ära minnes ma pidin kogu aeg mõtlema, et siin peetakse Jumalat Suureks Vaikuseks, Otsatuks Kaugelolevaks.

Kord läksin öösel vaatama jumalakssaamise pidustusi. Ühte fantastiliselt rõivastatud meest kandsid õlgadel teised mehed. Nii ta manööverdas ebajumalakuju ees, mida omakorda kandsid ka mehed õlul. Ta liikus edasi ja tagasi kuju ees ja hetkel, mil ebajumala vaim ta sisse pidi asuma, ta värises päälääst jalatallani, ja rahvas karjus pööraselt. Siis ohverdati kits ja tass kitse verd ulatati uuele jumalastunud mehele, kes selle pidi ära jooma, et rahuldada jumala vaimu eneses. Jumalat võis rahuldada ainult verega. Ma läksin ära haige südamega — siin austati Jumalat julma ja verejanulisena.

Mulle kirjutab mu hindu sõpru: „Kui jõutakse tollesse Nirvaana olukorda, kus ollakse lahti igasugusist mõjutustest, siis ühineb Jiva (alam elu) Kõrgeima Jumalusega ja nad saavad üheks. Siis ollakse olukorras, kus pole muresid, pole mõtteid, pole mitte midagi, on vaid puhas olemine.“ Siin on Jumal nii ilma jäetud igasugusist omadusist ja suhteist, et temast on jäänud vaid Ülim Ükskõiksus — peaaegu Ülim Tühjus.

Kui ainult mõelda sellelegi, kuidas inimesed valesti mõistsid Jumalat isegi Iisraelis, kus on ometi kõrgeim arusaamine Jumalast, mis on üldse leida inimeste seas. Ema jutustas oma väikesele tütrele amaleklaste tapmisest. Ta ütles, et ilmutus on arenev ja et nüüd meid kästakse Jeesusel armastada oma vihamehi ja teha hääd neile, kes meile teevad halba. Väike tüdruk mõtles vähe aega, siis ta nägu muutus rõõmsaks ja ta ütles: „Nüüd ma mõistan, see juhtus enne, kui Jumal veel ei olnud kristlane.“

Kui ainult mõelda sellele, kui erapoolikuks, piiratuks ja rassiliseks me oleme muutnud Jumala. Keegi seisis ühel Alpi mäetipul ja päike loojenedes moodustas temast tohutu suure varju vastu taevast. Väga sageli on inimesed projekteerinud enesest tohutu varju vastu taevast ja on nimetanud selle Jumalaks.

Kreeklasist ütles Menander, et „Jumal on arvatavasti puhas juhus“ ja Aristoteeles, et „Jumalat armastada pole puhas.“ Kumbki neist poleks seda öelnud, kui nad oleksid mõistnud Kristust.

On ilmne, et Jumal ei võinud ilmutada end täiuslikult inimesile, kuni norm polnud kindlaks määratud. Kujutlegem, et Ta oleks seda teinud ajal, millal väärad ja segased mõtted Ta üle veel valitsesid Tema otsijate meelis. Milline oleks olnud tagajärg? Jumala andes end säärasel olukorras oleks jäänud otsijale arvamine, et Jumal on säärane kui kujutlus, mida otsija endale loonud. See oleks moodustanud olukorra, kus Jumal soodustab valet — see oleks loonud väärmaailma, oleks püstitanud väärad inimelu nõuded. Jumala armastus pidi olema varjatud, kuni ta võis täiuslikult ilmuda.

Mida me tahame teada Jumalast tegelikult? Ta kõikvõimsust? Selle ilmutus hirmutaks meilt meie mõistuse. Tema kõikteadmist? Me ei suudaks seda mõista, ka mitte siis, kui ta meile selle ilmutaks. Ta kõikjalolekut? Meie kujutlusvõime tiivad tõmbuvad kokku ja langevad alla, jälgides säärast kujutlust. Meil pole ka mingit kasu sellest, et teame seda kõike, isegi siis, kui Jumal võiks meile seda ilmutada. Mida me siis tahame teada? Me tahame teada, milline on Jumala iseloom, sest säärane, kui on Tema, peame olema ka meie, tema lapsed. Ilmutus, mida me vajame, on meie Isa kõlbla iseloomu ilmutus. Kui see on meie päämine tarve, siis — kuidas on võimalik saada teada seda? On olemas ainult üks võimalus selle teostamiseks ja see on elada seda elu nendes oludes, milliseis meie iseloomud moodustuvad ja elavad. Need peavad olema meie huulte sarnased huuled, mis kõnelevad sõnu, meie elu sarnane elu, mis näitab meile elu ja meie käte sarnased käed, mis avavad meile

eluvärvad. Meie peame enne nägema seda elu, kui suudame seda otsida. Kas me oleme näinud seda? Kas on elatud seda elu?

Usk oli angunud külmiks vormeleiks; traditsiooni surnud käsi oli välja sirutunud minevikust ja on hoidnud kõik oma halvava käe all; usu juhid olid lakanud olemast uue päeva prohvetid ja olid muutunud eilse päeva preestreiks. Usu valmis saavutis oli variser, kes seisis templis, tänades Jumalat, et ta oli täitnud kõik usukombed ja polnud sellepärast säärane, kui kõik teised inimesed. Siis ilmus rahulikult maa alevi tundmatusest ja puusepa töökoja madalusest Inimene. Kui Ta tahtis lasta ristida end jõe ääres, siis kohkus Tema vähenõudliku väarikuse ees muidu nii vali ja nõudlik Ristija ja ütles: „Mind peaks Sinust ristitama, aga Sina tuled minu juurde?” Selles inimeses oli midagi, mis sundis parimaid inimeste seast tundma, et nad on sügavaimas hädas. Ja ometi tundsid ka halvimid inimeste seast Tema külgetõmbejõudu. Siin oli hädus veetlev, haarav, sundiv. Kui ma kord lugesin haritud hindule: „Ja tõlnerid ja patused tulid Tema juurde,” siis see hüüdis: „Kellest teisest võiks seda öelda? Patused tulevad Püha juurde! Miks nad ei kartnud Tema hädust, miks nad ei kartnud, et ta neid karistab ja nad hävitab? Nad tulid Ta juurde! Siin oli hädus, millele võis ligineda.” Jah, hindul oli õigus. Siin oli hädus, mis ei olnud hukkamõistev, vaid halastav, mis ei seisnud kõrgel alusel, et lasta end austada, vaid kummardus langenute alatuks teenimiseks. Siin ei olnud variserlik kohutav, vaid sõbralik, õrn hädus. Kuid ometi oli just selles õrnuses ja sõbralikkuses mingi korrapärane miski, mis sundis inimeste südametunnistuse kartma ja värisema kui haavalehe. Lapsed istusid ta süles, kuid tugev, vali kalur Peetrus sai haaratud oma kalastamise hiilgehetkel, kartis nii, et langes põlvili ja hüüdis enese tahtmata: „Issand, mine minu juurest ära, sest ma olen patune inimene.” Ilmaski pole sulanud ühte majesteetlikkust ja alandlikkust nii kui siin.

Ja ilmaski pole sulanud ühte sel määral sõna ja tegu, nagu Tema juures. Nad sulasid ühte, nagu sõnad ja viis laulus. Ta õpetas inimesi ja Ta sõnade ümber hõljus tõelikkuse kõla. Teised toetusid autoriteedele; Tema õpetas oma äranägemise autoriteediga. Teised tulid otsima tõtt, Tema tuli seda kuulutama. Tõde voolas välja Tema hingest, nagu allikas mäeküljest. Teised töötasid end tõe juurde loogika ja süllogismi kaudu. Tema ei tarvitanud süllogisme. Tema kuulutas ennast-tõendavat tõde. Ta ei püüdnud seda tõestada — Ta laskis tal endal end tõestada, nagu valgus ilmub silmale, nagu kohustus sobib südametunnistusega, nagu ilu kõneleb esteetilisele loomusele, nagu armastus läheb otse südamesse. Ja inimesed kuulasid noid sõnu, nagu nad oleksid kuulnud kaua-kadunud akordi, midagi, mis kuulus neile, mis kuulus nende olemise olusse ja ehitusse. Nad tundsid, et see on hinge kodu. Tema sõnade mõjul näis patt ebaloomulikuna, asjana, mis ei sobi elusse.

Ta õpetas neid. Kuid mitte ainult sõnade kaudu. Ta sõnad olid vaid elu sisu. Ta elas nendega ja nende ees, ja Tema sõnades nad kuulsid Sõna — Sõna, kes oli Tema. Kui Tema kõneles armastusest, siis nad teadsid, mis see tähendab, sest nad olid seda näinud — olid näinud seda Ta näos, Ta tegudes. Temas endas. Kui Ta kõneles Jumalast, siis nad tundsid Ta ligiolekut, sest Ta ei tulnud kuulutama Jumalat, Ta tuli tooma Jumalat. Korra oli ehitatud tugev ja kindel sild kuristiku üle, mis on sõna ja teo vahel. Temas olid nad üks.

Ta õpetas kõrgeid asju — Ta elas kõrgemaid. Ta õpetas inimesi pöörama teist põske, — sulased löid Talle põsele, Ta pööras teise ja laskis sõdureil lüüa sinna. Ta käskis inimesi minna kaks penikoormat, kui sunnitakse minema üks ... Nad sundisid Teda minema ühe penikoorma Keetsemanist Suurde Kohtusse; Ta läks nendega kaks — otse risti juurde. Ta käskis neil anda ka vammuse; nad võtsid Temalt Ta vammuse Suures Kohtus ja Ta andis neile oma õmblusteta kuue Kolgatal.

Ta käskis neid armastada oma vihomehi, ja kui nad olid naelutanud Ta käed risti külge, nii et Ta ei saanud neid enam terveks teha, siis Ta võis teha viimse — Ta võis surra nende eest. Ja Ta tegi seda... Kuid enne surma oli Ta palve: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mis nad teevad.” Ta armastus oli täiuslik ja nii oli ka Ta elu. Isegi piina embuses polnud tal kõlblat kokkuvarisemist, oli vaid kõlblas lõpuleviimine: „See on lõpetatud.”

Siin polnud hädus mitte üksi kättesaadav ja laitmatu — ta oli teeniv. Me oleme seda nii palju korranud, et see on muutunud harilikuks. Kuid kui ma vaatan usule ja hädusele, mis seob endale ümber rätiku ja kummardub, et pesta inimkonna jalgu, siis ma vaatan millelegi sootuks uuele. Ma otsin asjatult mittekristlikes usundeis jälgi ennastandvast, teenivast Jumalast. Õige, et leidub teenimist kuningliku armu jagajana; kuid ristiusus on see sügavam, see on siin teenija teenimine. Ta ei kummardunud ainult selleks, et jagada andeid, vaid ta kummardus selleks, et laskuda alla. Ta kummardus vaesuse ja vaeva all, patu ja häbi all, murede ja katsumiste all, isegi langenud inimeste elude all, ja kui polnud enam millegi muu alla kummarduda, siis ta kummardus risti all ja kandis seda nende eest.

Siin oli keegi, kes näitas sõna ja teoga, katsumiste ja võiduga, löökide ja naeratusega, hääle ja teenimisega, milline on Universumi süda. Ja kui näis, et pole enam midagi näidata, siis Ta laskis kiskuda puruks oma südame ristil, ja kui inimesed vaatasid sellesse haavasse, siis nad lugesid ühe sõna: „Armastus”. Vaadates selle haava kaudu universumi, nad teadsid, et nad viimaks on avastanud ta tähenduse: „Armastuse”.

Inimesed lennukiga kirjutavad roomava suitsuga mingi sõnumi taevalaotusse, mille varsti puhub ära tuul, Jeesus kirjutas oma eluga igavikku kaotamatu sõnumi: „Jumal on armastus, ja miski ei suuda seda hävitada. Miski ei suuda seda ka ületada. Kui meie tuleme armastuse kaudu Jumala juurde, siis on Jeesus möödapääsematu,” ütles mulle keegi kõrgeim hindu. Tal oli õigus. „Te võite leida paralleelseid põhimõtteid Gitâ's ja Upanishad'ides, kuid te ei või leida kummaski neist Kristuse elu nektarit” — ütles üks hindude suuri luuletajaid ülikooli prorektor. Meie ei leia seda ka kusagil mujal. Kanadas tulid korra kokku konverentsiks vabamõtlejad, et leida teist eluteed, kui Kristuse oma. Nad mõtlesid vabalt igast asjast, isegi kümnest käsust, kuid kaks päeva kestnud vaidluste järele ütles üks noor naine neist naiivselt: „Kuhu me siis viimaks välja jõuame? Kas on meil mõnd ülesehitavat ettepanekut elutee suhtes? Ainuke asi, mis minu arusaamise järgi on vaja, on — mõelda teisele inimesele, kui me tegutseme.” „Pah,” ütles keegi selle pääle, „see on ju ainult Kristuse Ülimkäsk.”

Pärast kahepäevast vaba mõtlemist elu oli toonud nende ette sõnad, mis öeldud Tema huultega. Pärast kahe-tuhanda-aastast vaba mõtlemist ja vaba katsetamist viib elu meid viimaks selle Elu juurde. „Mind imestab Jeesuse Kristuse juures see, et Tema eest ei saa põgeneda,” ütles üks jaapani üliõpilane mõtlikult. Sa ei või Tema eest põgeneda, kui otsid elu.

Nüüd me teame, et Jumal on selle sarnane, mida oleme näinud Jeesuses. Ta on Kristuse-sarnane. Ja kui Ta seda on, siis on Ta hää Jumal ja usaldatav. Kui selle süda, kes on universumi taga, on sarnane sellele südamele, mis murdus ristil, siis Ta võib saada minu südame tervelt ja jäägita. Ma ei mõista Jumalast öelda midagi kõrgemat kui seda, et Ta elaks nagu Kristus. Tuntud professoreid ütles: „Minu jaoks pole tähtis küsimus Jeesuse jumalikkusest, vaid see, kas Jumal tegutseks nii, nagu tegi seda Jeesus.” Imelik, et Inimene elas meie seas, ja kui me mõtleme Jumalast, siis peame mõtlema temast kui sellest inimesest, või muidu ei ole Ta hää. Me võime üle kanda Jeesuse iga kõlbla omaduse Jumalale, ilma et Jumal selle läbi midagi

kaotaks või halvemaks saaks meie mõtetes. Otse vastupidi — mõeldes Teda olevat säärase kui Jeesus, Ta aina tõuseb meie silmis. Kõik need, kes on katsunud mõelda Teda olevat teissuguse, on Teda alandanud ja meie kujutlust Temast vaesemaks teinud. Kõrgeim omadus, mis iseloomu kirjeldab, on igas keeles Kristuse-sarnane. Parim kompliment, mida võime öelda Jumalale või inimesele, on öelda: „Ta on Kristuse-sarnane Jumal, ta on Kristuse-sarnane inimene.” Prof. Lewis ütleb: „Kui Jumal pole säärane, kui me Teda näeme Kristuses, siis ei tarvitse Jumal meid üldse huvitada. Kui Ta pole säärane, siis on Ta sellest vähem, sest Ta ei või olla enam. Kuid rohkem me ei vaja ja vähemaga me ei või olla rahul. Ja järelduseks on viimaks see: kui me ei või olla usklikud Kristuse nõuete kohaselt, siis me ei või olla usklikud üldse. Valik on: kas Kristus või mitte midagi.”

Nüüd on meil kindel norm, nüüd me teame, mis on jumalikkus — ta on Kristuse-sarnane. Kui nii, siis on patt kristusetus. See seab üles normi, mille abil võime hukka mõista kurja. Kõik, mis meid lahutab Tema meelest ja olust, on patt. Hinduismil pole säärast normi ja nii leiame, et Mahâbhârata ütleb: „Inimene peab kahetsema oma pattu, kui ta tõuseb üles õpetlasena enne päikesetõusu, kui tal on rikutud küüs või must hammas, kui ta abiellub enne oma venda, kui ta surmab brahmiini, kui ta kõneleb halba teisist.” Siin on kõrgeimate normide ja naeruväärse segu. See pole tegelikult kellegi norm. Mõnedes Lääne ülikooles õpetatakse, et kõik on vedel-liikuv, isegi kõlblus, et pole olemas kindlaid toetuspunkte. Kuid Jeesuses Kristuses me oleme avastanud kindla toetuspunkti, Temas omame kindla aluse oma kõlblale ja vaimsele maailmale. Me teame nüüd, milline on Jumala elu ja milline peaks olema inimese elu — Kristuse-sarnane.

Lubage mul siin rutata juurde lisama, et kuigi meil on Kristuses kindel toetuspunkt, siiski pole ta mitte teatud paigas. Ta on ajaloos meist taga. Ta on tegelikult üle meie, väljaspool meid. Kui Kristus on Jumala lõplik Sõna, siis on Ta ka Jumala avaldatud Sõna. See Värav on liikuv värav, sellepärast mitte ilmiski ületatav ja mitte ilmiski vananev. Alaliselt hoovab Temast välja uut valgust. Kristuse-sarnasus on ja jääb normiks Jumalale ja inimesile.

Tehes kõigest öeldust järeldusi, võime öelda: Kui Jumal on Kristuse-sarnane Jumal, siis järgneb sellest, et Vaim on Kristuse-sarnane Vaim. Neil mõlemil on ühesugune iseloom. Kui Vaim elab meis, siis ei tee Ta meid teissuguseks kui Kristuse-sarnaseks. „Kristuse voorused on vaimu vili” ütles Schleiermacher. Kui meie oleme muutunud teissuguseks kui Kristuse-sarnaseks, siis valdab meid mingi teine Vaim, nõrkuse vaim, rumaluse vaim, kitsarinnalisuse vaim — kuid mitte Püha Vaim. Sest Vaim ei tee meid teissuguseks kui Kristuse-sarnaseks.

Kas Jeesus kunagi rääkis keeli? Kas Ta kunagi laskus visioonesse ja unistusesse? Kas Ta tegi ilmiski rännakuid müstilisesse ja okultsesse? Kas oli Temas midagi psühhopaatsset? Kas ta polnud mitte alati tasakaalukas, alati kaine, alati mõistlik? Kas ta ei teinud mitte alati seda, mis oli oluline, mis väärts tegemist? Kas Ta ilmiski segas end kõrvalisesse asjusse, või kaldus ta ilmiski eksiteele? Kas oli Temas mingit liialdatud tundlikkust? Ta oli küll kohutavalt tundlik, kuid kas see tundlikkus polnud taltsutatud ja kindlas sihis juhitud tundlikkus — juhitud inimhüda suunas?

Küsida neid küsimusi tähendab nad vastata. Millest siis tuleb see, et meie, omades Kristust kui mõistlikkuse ja tasakaalukuse olu, ometi kardame, et saada täidetud Vaimuga tähendab langeda märatsemise piirile, kuna me ometi teame, et Vaim on Kristuse-sarnane Vaim?

Põhjus on see, et ikka ja ikka jälle õpetus Pühast Vaimust libiseb ära Kristuse juurest, täidetakse teiste — kõrvaliste tähendustega, ikka ja ikka jälle peab teda tagasi toodama Kristuse juurde. Vaim pidi olema „teine trööstija”. Pange tähele sõna

„teine“. Ta pidi olema just nagu Kristus. Ja põleva südamega Kristus oli ometi ka tasakaalus südamega Kristus. Nii toob Vaim tasakaalu, kainuse, täiuse, sümmeetria ja järjekindla väe inimellu.

Nüüd me näeme, miks Jumal ei võinud ennem anda Vaimu „mööduta“ ja miks ei võinud tulla nelipüha, kuna normid polnud kindlad. Jumal ei võinud usaldada meie kätte väge, kuni Ta ei olnud kindel, et see teeb meid Kristuse-sarnaseks. Ärge joobuge viinast, sest sääal on võimalik märatsemine, vaid saage täidetud Püha Vaimuga, sääal pole võimalik märatsemine, sest meie ei või ilmiski olla ülemäära Kristuse-sarnased. Siin Jumal võib anda meile oma väge otsata. Kuid, kui selles pole Kristuse-sarnasuse sisu, siis Ta ei või teha midagi. Ta on kõlblalt sunnitud mitte midagi tegema. Säärasel juhul oleks hukutav, kui Ta usaldaks meile väe. Põhjus, miks me mõnikord kisendame vaikiva taeva poole, seisab selles, et me hukkuksime, kui avaneks taevas ja varustaks meie vääri soove väega.

Tõsiasi jaks jääb, et ma pole ilmiski näinud, et oleks saanud vaimset väge keegi, kes ei otsinud midagi sügavamalt. Vaimne vägi on elu juhtiva ja Kristuse-sarnaseks tegeva Vaimu kaasnähtus. On väga hädaohtlik saata otsima vaimset väge nende enese-austamise ja enese-maksmapaneku pooldajate juurde, kes asuvad kaugel kristlikust ideaalist. Otsides Vaimu, mis teeks meid Kristuse-sarnaseks, peame jõudma enesesalgamisesse, mis meid viib otse evangeeliumi südamesse — risti juurde. Kristuse jõud on ristik. „Mina tahan, kui mind maast üles tõstetakse (ristile), neid kõiki enese poole tõmmata.“ Meie jõud on samas ristik. Ainult need, kes teavad, kuidas võtta enese pääle risti maailma eest, ainult need teavad, kuidas viia edasi maailma.

Jumal ootab siis seni, kuni me jõuame säärasesse olukorda, mille keskuseks on rist, sest see on ka olukord, mille keskuseks on Kristus. Ta ootab, kuni Kristus muutub meie mõtete ja meie sihtide keskuseks, siis Ta avab vesivärad. Siis me saame aru Püha-Vaimuga-täidetud oleku ülendavast tundest, siis oleme võimelised elama ja elama täiuslikult.

Selle päätüki päätmötet kokku võttes võiks öelda: nelipühale on pandud alus, Kristuse-sarnasuse eesküju on antud. Vaim teeb meid Kristuse-sarnaseks.

Kus Elu astub vastu elu vaenlasile

Kristuse evangeelium lasub neljal sambal: Tema Elu, Ta rist, Ta ülestõusmine ja Ta tulek inimeste eludesse — nelipüha. Rõõmusõnum on kõiges neljas kokku. Kui võtad ära ühe neist sambaist, siis saad puuduliku rõõmusõnumi, — rõõmusõnumi, mis ei suuda tarvilisel määral aidata inimhäda. Selle raamatu teema on nelipüha, kuid ma ei julge käsitleda nelipüha ilma nonde teise kolmeta, sest üksiseisev nelipüha on väeta nelipüha. See maksab ka kõigi teiste kohta.

Mõned asetavad päärõhu Ta elule, teised Ta surmale, kolmandad Ta ülestõusmisele ja neljandad Ta tulekule inimhingisse — nelipühale. Kuid kui tõstame üht sammast ta erilise tähtsuse rõhutamisega ja alandame teisi sellega, et me ei rõhuta neid küllaldaselt, siis vajub kristluse hoone, mis ehitatud neile sambaile, hirmuäratavalt, või, mis veel halvem, langeb rusudeks. Meie evangeelium baseerub võrdselt kõigel neljal.

Meie vaatlesime esimest: Ta elu. Me nägime, et on kindlaks määratud inimliku ja jumaliku elu norm, ja ütlesime, et sellega vabanes tee Vaimu tulekuks inim-

hingisse. Vabanes? Mitte täiesti. Oli vaja veel kahte asja, enne kui nelipüha võis koita.

Me nägime tarviliku olevat selle, et Jeesus astus meie sekka meile näidates, kuidas elada. Uuemat ajal on seda uuesti esile tõstetud ja seda nimetatakse „Jeesuse eluviisiks“. Rõhk, mis asetseb Jeesusel kui Lunastajal, on viidud Jeesusele kui elu tee. „Olete teie Jeesuse-viisil mõtleja?“ küsis keegi hindu daam misjonidaamilt. Rõhutatakse tugevasti, et me oleksime Jeesuse-viisil mõtlejad, et me vaataksime elule Tema silmadega, et me mõtleksime Tema mõtteid, et me omaksime Tema seisukohti, et me püüaksime käia „Jeesuse eluteel“. Nõutakse, et me vaataksime inimesile, inimsuhteile, sotsiaalseile probleemele, majanduspoliitikale ja säärasele asjale kui sõda — Tema seisukohalt. Ka siin on püüd, et me omandaksime „Jeesuse usu“ ja mitte „usu Jeesusest“. See vool on reaktsiooniks vaatele, mis rõhutas, et me omandaksime midagi Jeesusest, mis nimetati lunastuseks, kuid sääljuures võisime jätta oma suhtumise ellu hoopis muutmatuks. Rõhutatakse, et me peame võtma Jeesuselt arstimise järelused samuti kui võtsime arstimise enese.

Me ei või teisiti, me peame pidama seda meeldivaks. Elu rõhutamine oli ammugi hädavajalik. Kuid samal ajal me peame ka nägema, et jääda Kristuse kui ülisma eeskujuga juurde, tähendab loobuda evangeeliumi südamest. Inimtüüp, mille toob esile see õpetus, on pingutatud sel juhul, kui ta oma asja tõsiselt võtab. Tal on käed rusikas, hambad ristis, ja ta motoks on: „Meie tahame võidelda sellel joonel — minnes ka surma.“ Sel puudub seesmine kindlus, mis teadlikult oleneb Jumalast, kust ta ammutab otsatut vaimset jõudu. Ta näib pääliskaudsena ja välispidisena. Tal puudub sügavus.

Veel enam — kutse jälgida Kristuse eeskujuga võib maksev olla ainult tugevaile — kõlblale elndile — sest jutlustada Kristusest kui eeskujust harilikule inimkonnale tähendaks tuua uut halvatushoopi juba niikuinii halvatud tahtele. Patused inimesed ei vaja eeskujuga evangeeliumi, nad vajavad lunastuse evangeeliumi. Jowett ütleb sellest: „Rahu peab tulema enne kõlblat kasvamist.“ Kuni pole pandud läbinaelutud käsi meie rahutule südametunnistusele ja selle läbi uuesti jalule seatud osadus Temaga, seni me ei suuda minna jälgima Tema eeskujuga. Meie evangeeliumis peab olema rist. See viib meid teise samba juurde, millel baseerub evangeelium: risti juurde. Kuid oleme katnud risti teooriatega ja ülekuhjanud vaielusiga ja kõrvale jättnud lihtsad tõed, mis tas peituvad !

Kord ma läksin kuuvalgel ööl süvenema Gordoni Kolgatale. Ma ronisin üle teda ümbritseva müüri, järsku teed mööda läbi kahe okastraadi kindlustuse ja veel üht järsku teed mööda enne kui jõudsin mäetipule. Ja sinna jõudes nägin end istumas haua. Kuidas oleme ometi meiegi ümbritsenud Kolgata ainuõigete dogmade teemantkõvade müüridega, oleme sundinud inimesi ronima võimatu järskude teooriate kitsail radadel ja kui oleme jõudnud tipule, siis oleme leidnud ainult haua — surnud dogmad surnud Kristusest!

Kuid kogu aeg pesitseb siin sügav lihtsus. Kodus, kus puhas armastus kokku puutub patuga, moodustub kohal, kus puhas armastus ja patt ristlevad — rist. Ja mida puhtam on armastus, seda teravam on rist. See pole midagi ülearust ega elule päalesunnitut, see on kirjutatud meie olemise olusse ja meie suhete ehitisesse. See on armastuse iseloomus end poetada teiste pattudesse ja muredesse. Kõlblais iseloomude armastavas häduses on alati sundus kannatada teiste pärast. See ei või olla armastus, mis jääb päältvaatajaks, aga kui ta astub sisse, siis ta kannatab.

Meie maailm on inimperikond: Jumal on meie Isa. Tema on armastus, ja kui too armastus puutub kokku meie patuga, nagu see juhtus Kristuse lihakssaamisel, siis moodustub kokkupuutekohal rist. Too puhas valge armastus muutub punaseks

ristiks. Jumala olles, kes Ta on, ja meie olles, kes meie oleme, on rist mööda-pääsematu. See pole midagi, mis on välja mõelnud armastajad südamed. See on kirjutatud Jumala iseloomusse ja meie ja Tema vaheliste suhete sisimasse paratamatusse.

Nüüd, kodus, kus too armastus kohtab pattu, ja sellest moodustub rist, on kannatus võidukas. Mis muidu langeks süüdlasele, langeb nüüd süütule. See ei juhtu mingi mehaanilise ülekande, vaid elava omaksvõtu kaudu. Armastus võtab selle omaks, ta võtab selle enda kanda, sest armastus on armastus.

Ja kus Jumala armastus kohtab meie pattu ja sellest moodustub rist — sääl on too kannatus ka võidukas. Mis oleks pidanud langema meie pääle, langeb Temale. Ma ei oska seda seletada, kuid ma näen seda ja saan sellest osa.

Emal oli õigus, kui ta ütles oma õdedele, kes läksid vara hommikul kirikuisse, et palvetada ristikujude ees: „Miks te lähete palvetama nende surnud ristide ette? Vaadake, siin on tõeline, elav rist,” ja ta sirutas laiali oma käed, kuni ta moodustas risti. Tal oli õigus, sest siin oli ema, kes kannatas, hoidis, andis iseenese ristile oma laste eest; isa-ema rist ei ole mitte oluliselt erinev; ainult kui Tema käed on sirutatud välja ristil, siis me teame, et Ta kannatus on otsatu, kuna ta armastus on otsata.

Goethe ütles kord: „Kui ma oleksin Jumal, siis murraks patt mu südame.” Patt murdis Jumala südame. Puhta-hingeline Kristus, kes sureb murtud-südame ristil, jutustab meile sellest. Sest siin sunniti „maailma patt ja mure tungima läbi üheainsa südame kanali.”

Ja see murdis ta.

„Siin oli närv, mille üle roomas maailma muidu tundmatu häda.”

Ja too Närv tundis nii sügavalt kolme maailma häda — pattu, kannatust ja surma, et ta kokkupuude sellega muutus piinavaks ristiks.

Ta tuli, et inimestel oleks elu, ja et neil oleks täiuslik elu. Kuid kolm asja takistasid inimesi tundmast elu; kolm asja varjutasid ja katsid elu — patt, kannatus ja surm. Kogu Ta õpetus, kogu Ta elu, kõik Ta imeteod, kogu Ta tragöödia Kolgatal pidi saama vabaks nendest kolmest asjast. Ta vihkas pattu. Ta vihkas kannatust. Ta vihkas surma. Kui Ta saatis korda tervekestegemise imesid kannatavate inimeste juures, siis polnud see selleks, nagu mõned on arvanud, et näidata oma jumalikkust. Ta tervendas inimesi, sest Ta vihkas kannatust. Ta ei võinud lihtsalt näha inimesi kannatamas. Kuid Ta teadis, et Ta ei võinud vabastada maailma kannatusist selle läbi, et tegi terveks üksikuid inimesi, sellepärast Ta tungis sügavamale, Ta läks viimsele piirile ja kannatas ristil, et inimesed pääseksid kannatusist; Ta võttis enda pääle patu, et patule tuleks ots; võttis enda pääle surma, et surm saaks hävitatud.

Mind liigutavad sügavalt järgnevad sõnad.

„Nad laenasid voodi, kuhu panna Ta pää, kui Issand Kristus tuli maa pääle; nad laenasid eesli mäeküljelt, et Ta võiks ratsutada linna; kuid kroon, mis Ta omas, ja rist, mida kandis, olid Tema enda omad — rist kuulus Talle endale.”

„Ta laenas leiva, kui Ta toitis hulki rohelistel mäeküljel; Ta laenas vaagna murtud kaladega, millega Ta täitis nende kõhtu; kuid kroon, mis Ta omas, ja rist, mida kandis, olid Tema enda omad — rist kuulus Talle endale.”

„Ta laenas laeva, milles istuda õpetades rahvahulki; Ta laenas pesa, milles elada — Tal polnud ka lihtsat kodu; kuid kroon, mis ta omas, ja rist, mida kandis, olid Tema enda omad — rist kuulus Talle endale.”

„Ta üüris toa omal teel hauale, et süüa paasatalle, nad üürisid koopa Talle hauaks ja laenasid linad Ta mähkimiseks; aga kroon, mis Ta omas, ja rist, mida kandis, olid Ta enda omad — rist kuulus Talle endale.”

See on ilus luule ja ma armastan seda säärasena, kuid ma mõtlen ja mõtlen, kas oli üldse midagi, mis polnud nii ilmselt Tema enda oma, kui too rist. Voodi, eesel, leib, kalad, laev, pesa, tuba, koobas — nad olid kõik Tema omad. Kas Ta polnud kõige elu andja? Kuid too rist — too rist ei olnud Tema oma. Ta ei olnud teinud midagi, et seda teenida. **See oli sinu ja minu.**

Vanal Aafrika päälikul oli õigus, kui ta, kuuldes esimest korda lunastava Jumala kannatusist, hüppas püsti, pisarate voolates alla mööda põski, ja hüüdis: „Oh Jeesus, tule ära säält, see ei ole Sinu koht! Sa pole teinud pattu. See pole Sinu koht, see on minu!” Me võib-olla ei ütle seda nii dramaatiliselt, kuid me ei tunne seda vähem tõeliselt. See on meie koht, mitte Tema. Patt oli meie, kannatus oli meie, surm oli meie, kuid Ta võttis nad kõik omaks, et teha neile lõpp.

Ma istusin Gandhi ashrami põrandal ja kuulasin kõnet, mida ta pidas väikesele „Rahvusvahelise Sõpruse” liigete rühmale. Ma kuulasin austusega nõuandeid, mis ta jagas, sest need tulid ta suurest hingest. Kuid kogu aeg, kui ta kõneles, ma ei suutnud ära pöörata oma silmi pildilt, mis oli just ta pää kohal. Ma suutsin vaevalt näha ta piirjooni, sest ta oli varjus, aga ma sain varsti aru, et ta kujutas ristilöödud Kristust. Imelik, et just too pilt oli hindu ashramis. Kuid miks imelik? Rist on kirjutatud meie universumi olemusse — miks ei võiks ta siis olla hindu ashramis? Gandhi kõnet jätkates, tuli tuulepuhang aknast ja pööras väikese, kerge pildi varjust valguse poole, ja enne kui Gandhi lõpetas, tuli päikesekiir aknast, langes ristilöödule ja Ta oli kiirgav. Kui Gandhi oli lõpetanud, siis ta küsis, kas me tahame laulda: „Juhi, lahke Valgus, meid.” Me vastasime: „Ei.” Me tahame laulda „Kui ma vaatlen imelist risti”. Säält me istusime — hindud, muhameedlased, kristlased — ja need meist, kes seda tundsid, laulsid seda, mõned meist sügavama tundega, kui kunagi varem.

Tolle toredaima nõuandja pää üle ripub rist. See tähendab palju enam kui hää nõu, see tähendab Hääd Sõnumit. Filosoofid võivad mind valgustada, kõlbluse õpetajad mind juhatada, prohvetid mind vaimustada, kuid ma vajan enam. Ma vajan Lunastajat. Sest mul on suur häda — patu häda. Sellepärast ei ole aidatud mu häda selle läbi, et parimad mehed on andnud mulle nõu, isegi mitte seega, et Parim Mees on mind õpetanud ja mulle näidanud, kuidas elada — seegi pole suutnud veel tungida mu häda juurteni; ma leian end vaatlevat risti ja mu huuled sosistavad tervendavaid sõnu: „Kui ma vaatlen imelist risti, millel suri mu Au Prints, siis pean suurimat võitu kaotuseks ja valan põlgust oma uhkusele.”

See rist oli pööratud varjude poole. Vastuolude, käsumeele, kitsarinnalisuse, ihnuse ja vendlusetuse varjude poole — ja need on ta tumestanud. Kuid meie südameid läbib õrn Vaimu puhang ja pöörab risti varjude alt valguse poole, ja siis muutub too rist meie universumi ainsaks kiirgavaks punktiks, kohaks, kus sellepärast, et Tema meie eest kannatas, meie hinged hõiskavad aastaid; kus sellepärast, et Tema kandis meie pattu, meie leiame, et oleme patust parandatud; kus sellepärast, et Tema kannatas surma, meie omame elu — ja täiuslikku elu.

Nüüd oleme jälle sammu lähemal nelipühale. Tema elu näitas meile teed, Tema surm vabastas meile tee — elu juurde.

Milles elu triumfeerib

Kui Jeesus rippus ristil, siis värises Ta huulil traagiline küsimus: „Mu Jumal, miks?” Näib, nagu oleksid kõik küsimused, mis vaevavad inimese südant, kogunenud tollesse küsimusse: „Mu Jumal, miks?”

Rist esitab ja vastab — ja vastab täielikult tähtsaimale küsimusele, mis seisab inimhinge ees — ta kõlblale hädale, ta patule. See küsimus on keskne ja otsustav, kuid ta pole ainus oluline küsimus, ja oleks evangeelium jäänud peatama sääl ja ei oleks esitanud teisi küsimusi elust, mis sageli mõjustavad ja halvavad inimhinge, siis ei oleks olnud sellest küllalt. Inimkonna õnneks esitab rist ka kõik need teised küsimused ja esitab nad teraval kujul. Ristil ei esitanud noid küsimusi mitte oma uurimiste vaikusse tagasitõmbunud mõttetark, nagu seda juhtub sageli, vaid nad olid kogunenud kannatavasse hinge ja kannatavasse ihusse, nii et küsimus „miks?” tuli valu enese südamest.

Tol päeval esitati küsimus, kas hädus võib elada säärases maailmas. Kas universum pooldab hädust? Või on ta ükskõikne ta vastu, või, mis veel halvem, vaenuline? Kas universum hoolib sellest, et Kaifas istub kohtuniku toolil ja Kristus ripub ristil? Barabas tähendab „isa poeg” ja usaldatava allika järgi oli ta liignimi „Jeesus”, nii et ta oli „Jeesus, isa poeg”. Meie Õnnistegija Jeesus oli ka Barabas, „Isa Poeg”, kuid üks poeg saab vabaks, olgugi et ta käed olid määratud verrega; teine Poeg läheb ristile, olgugi et Ta käed olid õnnistanud väikesi lapsi, olid puudutanud pimedaid silmi ja nad tervendanud. Hoolib isa midagi oma poegadest? Tähtsaim küsimus, mille võime esitada universumi kohta, on see, et kas on temas olemas kõlblas joon, või ta on täiesti ükskõikne kõlbluse suhtes. Ilmaski pole asjade kokkupuuted toonud esile teravamini seda küsimust kui siis, kui tundlikem süda, mis millalgi tuksunud, murdus ristil.

Kui kaugemale võib minna teotamine ja vale? Nad olid Ta päälle valetanud ja nende vale võidab. Meile on õpetatud, et universum on ehitatud tõe edule; kuid siin näib ta toetavat valet.

Kui kaugemale võib minna usk inimesisse? Kas võib inimesi üldse usaldada? Inimese, kes oli õrnim ja truim inimesele, jätsid inimesed maha. „Nad kõik jätsid Ta maha ja põgenesid” jutustab kibe aruanne.

Kui tumedaks ja julgust-röövivaks võivad kujuneda asjaolud ilma ühegi sõnata Jumala poolt? Rahvahulk ütles: „Saab näha, kas Jumal tuleb ja aitab Teda.” Ja Ta ei aidanud. Kas meiegi pole kisendanud tumma taeva poole ja kas pole põhjatud kuristikud saatnud tagasi meie hääle — vastamata? Laulik ütleb: „Mu poeg, maailm on pime niivõrd kurbusest ja haudadest, et inimesed kisendavad tumma taeva vastu.”

Kui palju on inimelu väärt? On kogu maailm, milles me elame, ainult illusiooni näitelava? Kas Budhal polnud õigus, kui ta kuulutas, et olemasolu ja kurjus on samad asjad? Kas pole pessimism ainuke õige suhtumisvõimalus ellu? Kas me ei taha ennem vabaneda elust, kui seda jätkata? Kas pole surmapäev õnnelikum kui sünnipäev? Kas polnud õigus näitlejal, kes surses ütles oma leina jaile: „Laske alla eesriie, farss on lõppenud”? Juudid tahtsid, et Jeesus võetagu maha ristilt, muidu ta oleks rikkunud nende pühad. Kas Jeesus, rippudes ristil, ei riku ka meie elu pääliskaudse optimismi pühad?

Ühe kodu elu on ehitatud õrnust suhteist, nädala ja kuude-pikkusist palveist ja valust, sõnul väljendamatumast eneseohverdamisest, armastusest, mis näib tegevat elu väärtuslikuks ja ilusaks — ja kõige selle lõpp? Ema antakse ühe sendita võõra hoole alla ja Poeg vaevleb piinarikkal ristil.

Mu Jumal, miks?

Kas me pole kunagi näinud purunevat oma elutööd, mida olime ehitanud kannatlikult aastaid, jättes meile järele ainult risti? Sama juhtus tol päeval Temale.

Ja just siis, kui vajasime Jumalat kõige enam; kui Tema juuresoleku palsam üksi oleks suutnud teha tajutavaiks meie haavad; kui vajasime väikest päikesekiirt, mis kinnitaks meid pilkases pimeduses; kui vajasime üht sõnagi, mis oleks tõendanud, et Tema oli meie juures — siis sedagi ei antud.

Mu Jumal, miks?

Jeesuse kuivanud huulilt tuli tol päeval küsimus, mis sisaldab kõik küsimused, mis on kunagi kostnud meie valustkuivanud huulilt.

Kas on olemas mingit vastust? Muidugi mitte säärast, mis oleks kuhugile kirjutatud, midagi, mis tuleks Jumalalt mõttetarga loogilises stiilis. Ja kuigi oleks, siis ma ei usu, et see oleks õige vastus. See oleks akadeemiline, aga meie küsimus pole akadeemiline. Meie küsimused on elulised küsimused ja nõuavad elulisi vastuseid. Kas Elu on vastanud?

Jah.

Kui Kolgata esitab küsimused, siis vastab nendele ülestõusmise hommik. Ristil tõusid üles küsimused, ülestõusmise hommikul tõusis üles Inimene, kes koondas endasse kõik küsimused. Kui elu on ütelnud oma valjuima, metsikuma, karmima, pessimistlikuma ja ahastustäratavaima sõna, siis Elu astub sellele vastu ausalt ja otsekoheselt ja vastab sellele. Vastuseks ülestõustatud küsimusile on ülestõusnud Kristus. Elu viimne sõna pole mitte rist, vaid ülestõusmise hommik. Mis tähendavad armid, kui nad viimaks muutuvad kiirgavaiks? Mis tähendab rist, kui ta mind viimaks ülendab? Mis tähendab valu, kui mu valu viimaks muutub õnnistuseks? Mis tähendab lahkumine, kui ma viimaks tulen tagasi täiuslikumana ja rikkamana, kui olin enne? Mis tähendab inimeste teotus, kui Jumal kiidab hääks? Mis võib teha talv, kui kevad tuksub mu soonis? Mis tähendab Kolgata, kui just tema järel tuleb ülestõusmise hommik?

Nüüd ma tean, et elu ei või öelda karmimat sõna, kui ta tegi seda ristil, ja nüüd ma tean, et Elu ei või öelda kohasemat ja täiuslikumat sõna, kui Ta tegi seda ülestõusmises. Ta on üles tõusnud. Sellest sõnast on küllalt.

Siin on kogu elu täielik jaatamine, ka füüsilise elu jaatamine. Ärge tulge ütleva mulle, et Ta tõusis üles vaimset ja et too on ülestõusmise tähendus. See jätkaks enam kui poole mu küsimusist vastamata. Sest kui ainsaks siin saavutatud võiduks jääb võidukas vaimne ülestõusmine pärast surma, siis jäävad püsima kõik küsimused selle kohta, kas on kehalisel elul mingit väärtust, kas on meie olemasolu maapääslel küljel üldse mingit mõtet. Kuni meie ei ole kindlalt veendunud selles, et inimelu siin ja nüüd on hää asi, seni me ei suuda ilmaski anduda elule, ta reformele ja Jumalariigi maapääslele ehitustööle kogu südamega. Kui Jeesuse ülestõusmine oleks ainult vaimne, siis see viiks meid arvamusele, et võit on alles teisel pool hauda ja see viiks meie parimad mõtted tukslevate inimprobleemide juurest igatsusisisesse siit pääseda. Usk avaks siis väravad elust põgenemiseks ja mitte eluks eneseks. Kuid Jeesuse kehalises ülestõusmises leiame elu kehalise külje vägeva jaatamise; vaimne võit on kehastunud võit; usu kogu jõud pole enam pööratud teisele poole hauda, vaid siia poole; Usk pooldab elu ja on sellepärast elu ja ta edu eestkostja. Ta siht on Jumalariik maa pääl. Ta on „jah“ inimelu suhtes ja mitte „ei“. Nii jaatab ülestõusmine ainsas suures sündmuses kogu elu, niihästi kehalist kui ka vaimset, niihästi praegust kui tulevast, — ta jaatab seda suurima loobumise silma all — risti juures.

Kommunistid ütlevad, et usk on oopiumiks rahvale. Mitte siis, kui Kristus on usuks. Ristil Ta keeldus vastu võtmast uimastavat jooki. Kui Ta oleks seda joonud,

siis Tal poleks tarvis olnud hüüda ahastavat valuhüüdu. Kuid Ta läks vastu kogu asjale pilvistamata ajudega ja vaigutamata närvega ja tõi nood küsimused kõrge taeva ette. Ja neile vastati! Usk ei pea olema oopium, tal peavad olema avatud silmad isegi siis, kui nood silmad on märjad valupisaraist. Igivana Ida naerab kristlase optimismi üle ja ütleb: „See tuleb sellest, et teil on suhted noore ja kogemusita Läänega. Oodake, kuni olete õppinud nägema sügavamale ja tundma, kui karm on elu, süs valdab ka teie hingi pessimism. Siis võtate teiegi vastu Budha vaated ja teie olete rõõmsad, et ta on avanud teilegi väravad Nirvaanasse." See oleks õige, kui meil ei oleks olnud ülestõusmise hommikut meie ajaloos. Ülestõusmise hommik kindlustab meile optimismi, mis on võidetud valu südamest. Meie evangeelium on maailma pessimistlikem usk, sest ta julges vaadata ellu risti kaudu, kuid ta on ka maailma optimistlikem usk, sest nüüd ta vaatab ellu ülestõusmise hommiku kaudu. Ta on toonud elule võitmatu julguse, nii et kus iial võetakse vastu tõeline evangeelium, sääl tõstab elu kõrgele oma pää ja keeldub allumast kaotusile; sääl leitakse kõlblas jõud elamiseks.

Mitte-kristlikel uskudel pole ülestõusmise hommikut — ja sellepärast lasub nende rahvaste hingel pessimism kui halvav painaja; nad on kaotanud elu kõlbla närvi, reformid kiratsevad ja on jõuetud, usk ei jaata elu. Ta pakub seda, kuidas teha inimest ükskõikseks elu vastu ja lõpuks elust põgeneda. Moodsaid filosoofe ütleb, et Neo-Platonism oli sõna „ei" jumalustamine. Sellepärast ta suri. „Idamaa on sügavalt jumalustanud sõna „ei", — „Neti", „Neri" — „mitte too, mitte too" — on ülim, mida võib öelda Brahmast. Ja ülim, mida võib öelda elust, on tema vooruslik eitamine. Kui usk kiidab hääks elu eitamise, siis ta sureb, sest meie ei vaja midagi nii hädavajaliselt kui elu.

„Meil on midagi meie usus, mis teil ei ole," katkestas kord keegi muhameedlane kristliku jutlustaja, „sest läinud Araabiasse, võime leida Prohveti haua, nii on meil tõendis, et ta on elanud. Kuid teie, läinud Jeruusalemma, ei või olla kindlad, et olete Jeesuse matmispaigas. Teil pole hauda, nagu on meil."

„See on õige," vastas jutlustaja, „meil usus pole hauda, sest meil pole ka laipa."

Meie evangeelium ei lõpe laibaga, vaid Võitjaga; mitte hauaga, vaid triumfiga. Ja just sellepärast elab meie südameis kiirgav optimism. See on evangeelium **hoolimata kõigest**. Ta ei olene sündmusist, sest ta võib elada hoolimata neist. Ja elada kiirgavalt.

Me liigume kurvalt Emmause teel. Rist on purustanud meie lootused ja ootused. „Me lootsime", on ainukesed sõnad, mis meele on jäänud purustatud eilsest, ja need on meie huulil. Keegi võõras seltsib meiega. Ja kuna Ta kõneleb meiega ja kõnnib meiega, juhtub meis midagi — meie südamed hakkavad meis põlema, kuna ta meiega kõneleb teel. Elu näib teissugusena, — midagi — kõik näib olevat võimalik. Meie, kes käisime rõhutud-südamete teel, käime nüüd põlevate-südamete teel, sest me käime Emmause teel Kristusega.

Ja kõndides Kristusega Emmause teel oleme vabal teel nelipühasse.

Milles elu muutub väärtuslikuks.

Need kolm asja, mis olid tarvilikud, enne kui võidi anda see andide and, olid nüüd käes; Elu oli näidatud Tema elus; Elu oli kannatanud, et nood kolm asja, mis hävitavad elu — patt, kannatus ja surm, saaksid kõrvaldatud; Elu oli jäänud võitjaks ülestõusmises ja nüüd oli võimalik anda Elu. Nelipüha võis nüüd tuua inimesile tolle tippsaavutise. Ta elas, Ta suri, Ta tõusis surnuist, Ta annab end kogemuis — need neli tõsiasja seisavad koos ja moodustavad meie evangeeliumi. Kaotada mõni neist tähendab kaotada evangeelium.

Võtta vastu kolm esimest, kuid kõrvale jätta neljas — see on tänapäeva kristliku elu suurim kurbloolus. Meie rõhutame Tema elu, Ta surma, Ta ülestõusmist. Ja selle järelduseks on, et omame objektiivse evangeeliumi. Ta on olemas ajaloos — mitte meis enestes. Ja sellepärast, et ta on ajaloos ja objektiivne, on kristliku elu iseloomustavaid jooni väsimus, ebareaalsus ja kaugel-ära-olek. Küsi tänapäeva harilikult kristlaselt, mis on talle kristliku elu suurimaks probleemiks, ja vastus kõlab arvatavasti: „Ma usun, aga mul ei ole kogemusi; ma pean meeles Kristust, aga mul ei ole suhteid Temaga; kõik on mulle udune ja selgusetu.“ Ta palve on: „Ma ei nõua prohvetlikku ekstaasi ega iseäralikke elamusi, võta vaid ära udu mu silmade eest!“

On ju õige, et me võime leida vahete-vahel Emmause-tee Kristuse, ja kuni Ta on meiega, põlevad meie südamed meis ja me tunneme Ta ära leivamurdmisest. Kuid varsti Ta on kadunud. See jätab meile vaid ilusa mälestuse, kuid too ilus mälestus muutub seesmiseks valuks, sest ta näib nii mööduvana, ebaolulisena, kättesaamatuna. See on alati maksev enne-nelipühalise olukorra suhtes.

Isegi Emmause-tee Kristusest pole küllalt, sest olgugi, et Ta on triumfeeriv, on Ta siiski ajalooline. Ta peab muutuma **Iga Tee Kristuseks**, ise- äranis meie isikliku elu ja kogemuste seesmiste teede Kristuseks.

Rooma kirja kuues päätükk kirjeldab elavalt kristliku elu jõuallikaid selles valguses, mis Kristus on teinud meie hääks oma elu, oma surma ja oma ülestõusmisega. Meie südamed hakkavad kiiremalt tuksuma, kui seda loeme. Kuid nad muutuvad meis külmaks, kui me näeme, et kuuenda päätüki kirjelduste kannul tuleb seitsmes päätükk oma kaotuste, arguse ja surmaga. Miks säärane kisendav vastuolu? Põhjust pole raske leida — seitsmendas päätükis ei mainita üldse Vaimu. Ta pole siin elavaks teguriks. See on enne-nelipüha. Kuid järgneb kaheksas päätükk, sääl on Vaim elavaks teguriks — Teda mainitakse 19 korda — ja kogu vaimne õhkkond muutub. Kaotus muutub võiduks ja õnnelik hing hõiskab nois rõõmust-küllastunud salmes. Kaheksas päätükk on normaalne ristiusk. Meie oleme nii harjunud oma enne-nelipüha olukorraga, et tõendame rõõmuga, nagu oleks seitsmes päätükk parim, mida evangeelium suudab pakkuda ja nagu ei oodataks meilt midagi muud kui ohkamist ja kaebust: „Meie oleme teinud noid asju, mida me ei oleks pidanud tegema, ja oleme jätnud tegemata, mis me oleksime pidanud tegema, meis pole midagi hääd.“ Meis pole midagi hääd? Meis on hääd, kui Vaim elab meie sees. Meie ei pea elama alla-normaalset, ebatervet, vaevalist vaimset elu ja seda nimetama kristlikuks eluks. Säärane elu on alla-kristlik. Meie suurim raskus ei ole anti-kristlus, vaid alla-kristlus. Meie võtame vastu Kristuse elu tõsiasjad — Tema elu, Tema surma ja Tema ülestõusmise, kuid meie ei võta vastu Kristuse suurimat andi — elu. Ma kordan, et võtta vastu kolm esimest ja vastu võtmata jätta viimane, on tänapäeva kristluse suurim kurbloolus.

Paulus ütleb: „Ma ei tee tühjaks Jumala armu.“ Ta võttis vastu kõik, mis Jumala arm andis talle, ta ei tühistanud armu selle läbi, et pidas seda väheseks. Meie teeme seda. Iga nelipüha vähendamise on Jumala armu tühjaks-tegemine elulisel kohal.

Meie jääme peatuma koha ees, kus kõik Jumala armastuse kiired tungivad läbi Ta elu, Ta risti ja Ta ülestõusmise prisma, kogunevad ja saavad kogemuseks, kogemuseks, mille hing süttib põlema.

Kuna me oleme näinud, et need neli peavad seisma koos ja et ühe väljajätmine moodustab vaimse tragöödia, võime nüüd küsida, mis siis õieti juhtus nelipühal.

Muidugi juhtus midagi, midagi väga otsustavat. Kui tõmbame joone läbi Uue Testamendi, siis näeme, et ühel pool on vaimne komistamine, kõhklemine, allajäämine, kaotus, ja teisel pool — kindlus, julgus, küllus ja võit. Ja see jaotav joon läbib nelipüha. Kui loeme apostlite pärast-nelipühaseid tegusid, siis imestume nende tegude ja sõnade kooskõla üle. Siin tegid harilikud inimesed ebaharilikke asju, mõtlesid ebaharilikke mõtteid, mõjustasid ebaharilikult inimeste ja ühiskonna elu, kogu nende elu vaim ja iseloom oli ebaharilik. Nad näisid olevat leidnud jõu, mille abil elada. Ja nad on väga kaugel igasugusest märatsevast tundlikkusest — nende juures paistab silma imestusväärne tasakaal ja mõistlikkus. Nad põlesid agarusest, kuid lahendasid ja otsustasid kaugulatuslikemaid asju rahu ja tasakaaluga. Nad murdsid tee läbi intellektuaalsete ja kõlblate soode ja rajasid tee, mille pääl me tänapäev võime julgelt ja õnnistusrikkalt käia. Ja enam kui seda, nad tõid ellu jõu, mis vabastas inimesed ja tegi nad otsekohe Jumala-teadlikeks; too muutis kõlbla ja vaimse olukorra; too muutis igava, ükskõikse elu vaimselt rõõmsaks ja õpetas kurva maailma hõiskama — hõiskama **kõigist hoolimata**. Praost Church ütleb, et rõõm, mis hoovab kogu varajase kristluse kirjandusest, on ajaloo pühim asi. Ta ütleb, et elu Vaimsus oli veennud inimesi, et viimaks ometi on murtud patu ja kurjuse võim ja et oli koitnud uus ja imestust-äratav võimalus. Ta ütleb edasi, et inimesed ei muutunud häiks mitte ainult siin ja sääl, vaid nad suutsid saavutada seda nii laialdaselt, nagu see kunagi ei olnud võimalik suurile hulkadele.

Midagi erakordset juhtus nelipühal. Mis see on?

Ma olen kindel, et juhtus kaks tähtsat asja. Esiteks Jumal — Elav Vaim — muutus neile kogetavaks, kättesaadavaks ja vallutas nad täiesti. Tolles elava juuresoleku tules põles ära nende endine oma-elu, nende huvid asendusid Tema huvega ja sellepärast oli neil vaid üks kirk — Kristus. Ja selle järele oli neil vaid üks soov: jagada Teda teiste inimesiga.

Teiseks murdis usk siin oma ahelad ja muutus ülemaailmaliseks. Ma arvasin varem, et Paulusega evangeelium murdis oma Juuda-ahelad ja muutus ülemaailmaliseks. Nüüd olen ma veendunud, et see juhtus enne Paulust. On õige, et Paulus töötas välja nelipüha mõju ülemaailmliku maksvuse, sest tema päärõhk oli Vaimul, — Vaimul ja mitte õigeksmõistmisel, nagu seda nii laialdaselt arvatakse. Vaimu rõhutamise tegi talle kergeks mõelda ülemaailmalises ulatuses, sest „kus on Issanda Vaim, sääl on vabadus“ — vabakssaamine seesmisist enese ahelaist ja vabakssaamine vähem-kui-ülemaailmalisist arusaamisist ja kombeist.

Nelipüha tungis isikliku häda sügavaimasse sügavusse ja siis sai vabaks kõikuse jaoks. Millalgi polnud usk enam isiklik, aga millalgi ka enam universaalne ja ühiskondlik. Ta lahendas ja aitas inimese häda ja näitas, et ta on võimeline aitama ka inimkonna häda. Ta andis seesmise vabaduse ja pilgu — mis vaatab üle kogu maailma. Nelipüha isiklikul elamusel on ülemaailmaline tähendus. See on väga tähtis, sest mingisugusel usulisel elamusel pole jäädavat väärtust, kui tal ei ole kohta kõikide-asjade-kogusummas. Ja tal peab olema ülemaailmaline suhtumine, kui ta tahab rahuldada üksikisikut.

Me oleme vaadelnud nelipüha kogemusele kui kogemusele, mis tungib sügavusisse; kas võime vaadelda ka seda, et tal on laiust? Konservatiivsed ristiusus on rõhutanud sügavust, ja edumeelsed — laiust. Kas nelipüha ei sisalda nende

mõlemate väiteid — ja enamgi? See peab küll nii olema, kui nelipüha peab suutma aidata elu, sest elu vajab niihästi sügavust kui ka laius. Sügavus laiuseta on kitsas ja laius sügavuseta on pääliskaudne. Nelipüha on sügav ja lai, sest ta peab suutma aidata kogu elu. Ta andis inimesile sisemise vabaduse ja maailma-laiuse-pilgu. Nad leidsid Jumala ja elu filosoofia. Kuid nende maailma-laiune-pilk ei tulnud neile filosoofia kaudu, vaid tõe kaudu, ja sellepärast oleme kaotanud ta tähenduse. Me oleme olnud liiga tuimad, et näha, ja liiga ebakristlikud, et jälgida nelipüha nõudeid. Oleks kristlik kirik viinud ellu tolle mõjutused ja nõuded, mis juhtus nelipühal, meil ei oleks olnud vaja läbi teha möödunud kitsaid sajandeid, ja meie oleksime pääsenud surnulinadest, mis tänapäevgi veel mähivad kinni usu.

Prof. Eucken kirjutab kord oma sõbrale need sõnad: „Kui ristiusk tahab vallutada maailma, siis ta peab ühelt poolt tagasi pöörduma elavate juurte juurde, ja teiselt poolt — asuma tänapäeva probleemide järjest kasvavate ringide juurde.“ Kui me pöördume tagasi nende elavate juurte juurde, kas me leiame, et tõesed nende juures on nii ülemaailmalised, et võime tarvitada neid pingutusita tänapäeva järjest-laienevate ringide jaoks? Kas need elavad juured võivad kanda tänapäeval vilja, ilma et nad haaraksid pookoksina laialdasemaid mõtteid väljastpoolt? Või leiame meie, et kogu nende juurte elu on ülemaailmaline elu?

Mida enam ma vaatlen nelipüha ja mida enam ma tunnen elu, mis hoovab sääl, seda enam ma tulen veendele, et Vaimu tulekuga on rahuldatud elu sügavused ja laiused — on rahuldatud kogu elu.

Nelipühal me näeme Vaimu tuleku tagajärgi nende ürgses puhtuses, enne kui need toredad tõsiasjad kinni kaeti kitsaste, kramplikkude sajandite poolt. Ja selle otsesed tagajärjed on, et sinne usk murdis end ülemaailmalisusse vormesse.

Nelipühal olid sügavad tunded, kuid see oli vaid tolle seesmise ja välise vabaduse kaasnähtus, mille omanikena nad end järsku leidsid. Kuidas võisid nende südamed jääda puudutamata tundeist, kui nad otsekoheselt kokku puutusid Jumalaga, vaatasid ja nägid avaraid väljavaateid, kuulsid ahelate murdumist ja tundsid, et nad ise ja kõik nende vaated olid muutunud ülemaailmalisiks ?

Nelipüha ja igapäevsus

Vaatleme mõnd ülemaailmalist vormi, millesse usk sisse murdis tol momendil — uue inimkonna vaimsel sünnipäeval.

Jutustus ütleb, et Vaim tuli nende pääle, kui nad olid ülemises toas — ühes kodus. Traditsiooni järgi kuulus see kodu Johannes Markuse emale — Maarjale. Tähtis on siin, et Vaim ei tulnud nende pääle, kui nad olid templis või mõnes teises iseäraliselt pühas paigas, vaid tuli kodus, kõige harilikumas ja üldisemas inimelu paigas.

Siin vabanes usk iseäralisest pühist paigust ja võttis oma keskuseks tolle inimelu üldisema koha — kodu.

Igal ajastul ja igasuguste inimeste juures on usk olnud ühenduses pühade paikadega. Tuhanded veavad oma väsinud kehad Gangese kaldaile, et nad võiksid surra, nähes toda püha jõge. Ma nägin naist, kes oli roomanud mööda maad 50 miili hirmsa kuumuse juures selleks, et helistada templi kella ja äratada jumalat kaasa tundma tema hädale. Ma nägin muhameedlast, kes luges oma palveid rongis. Ta põlvitas oma palvematil põrandal ja püüdis pöörata oma nägu Meka poole. See oli

raske, sest rong sõitis mägestiku lookleval teel. Kuid temale see palju ei tähendanud, sest ma nägin, tal oli kompass kõrval, ja kui rong pöördus, siis pöördus ka tema, hoides alati näo püha Meka poole. Ma olen näinud juute suudlemas vana templi aluskive ja niisutavat neid oma pisaratega. Ladina-Ameerika indiaanlasi, kes korraldavad palverännakuid pühisse paigusse, võib kuulda lahkudes hüüdmata: „Adios! Adios! Christos" — „jumalaga, jumalaga, oh Kristus" — ja nende silmad on täis pisaraid. Nad jäta Tema maha pühasse paika.

Kui sageli meiegi asetame usu pühasse päeva — pühapäeva — ja pühasse paika — kirikusse — ja jäta ta sinna — palsameerituna! Hädaohtlik on siinjuures see, et meie teinud ühe paiga pühaks, muutuvad kõik teised paigad teadlikult või ebateadlikult ebapühadeks. Hindul on omad pühad paigad ja ta peab kogu muud elu may a'ks — illusiooniks. Muhameedlane pöördub Meka poole ja pöördub sääl juures ära säält kohalt, kus ta elab. Indias on ta truim Araabiale kui Indiale, truim Mekale kui inimesile. Ühel hingamispäeval näitas mulle juudi sünagoogis keegi mees, et ma peidaksin ära pliiatsid, mis paistsid välja mu taskust. Nonde pliiatsite (äri sümbolite) paistmine roojastas püha paika ja püha päeva. Ma küsisin kord ühelt hindult, kas ta on leidnud Jumala. Ta vastas: „Siin on inimesi, kes on otsinud Jumalat kogu eluaja ja ei ole Teda leidnud — kuidas võin mina loota, et leian ta nii lühikese ajaga? Ma tõusen üles kell neli ja teen oma usulisi harjutusi kella üheksani, siis ma lähen oma tööle kella viieni ja noil tunnel Jumal teab, mis ma teen! Kuid ma muutun jälle usklikuks pärast töölt kojutulekut kuni magamaminekuni." Milline arusaamine! Kuid seda ei tehta üksi Indias, sest pannes Kristuse iseäraselt pühisse aegadesse ja kohtadesse, jäta Ta sageli sinna ja ütleme koos Ladina indiaanlasiga: „Adios! Adios! Christos" ja tormame maailma maailmliku vaimuga. Milline arusaamine!

Silmas pidades seda üldist kalduvust asetada Jumal pühisse paigusse ja jäta Ta sinna, on tähtis meeles pidada, et kui Jumal andis oma tähtsaima anni — Iseenese — siis Ta ei andnud seda iseäraselt pühas paigas. Ta andis selle ühes kodus. Ta tegi selle läbi hariliku paiga ebaharilikuks.

Usu keskuseks ei pea siis olema tempel, vaid kodu. Usk peab ühendama ja tegema pühaks kogu elu. Ja Püha Vaimu and ei ole vajalikult seotud jutluste ja jumalateenistusega, vaid jõuga elada kiirgavalt igapäev ja igal juhul, teha roojane pühaks, teha meie ihud Püha Vaimu templeiks ja meie kodud Jumala kodudeks. Sellel joonel asuvad ka kõik Jeesuse õpetused, sest koht, mida Tema kaitses, ei olnud tempel, vaid kodu — tempel hävitatakse ära, aga kodu, mis Jumal ühendanud, ei tohi inimene hävitada. Kodu on meie inimpõlve lootus. Kui usk ei ole kodus kodus, siis mingisugune templi-usu hulk ei suuda meid päästa.

Kodu pidi olema inimelu kõrgeim ühendis. Hindude süsteem ütleb, et girishita-koduse-seisus pole kõrgeim; ta eelistab Sanyasi't — kodutut — millises olukorras ta loodab saavutada lunastuse. Kuid Kristuse juures on lunastuse keskus kodus ja see kirkustab ta. Kui usku pole võimalik tuua piiripäälsest — Sanyasismist ja mungaseisusest, väljavõttelisest — ükskõik kui tore see ka iseenesest oleks — elu enda keskusesse — kodusse, ja sääl teha ta maksvaks ja väärtuslikuks, siis ta vaevast veel puudutab rasside tulevikku. Nelipüha toob ta ära piiriäärse juurest ja asetab ta elu keskusesse.

Ma olen alati hoidunud palve eest füüsilise tervendamise pärast, kuid ikka ja ikka jälle ma olen olnud sunnitud seda tegema. Ameerika N.M.Kr. Ühingu sekretäri juures Hiinas ma kõnelesin kord imeliku tervendamise loo. Väike kaheksa-aastane tütar kuulas seda suuri silmi. Loo lõpul ütles ta kaaluvalt: „See kõlab, kui oleks see ime, aga muidugi see võis olla lihtne juhus." Väike kaheksa-aastane tütarlaps

arutamas, kas see oli ime või juhus! Ma jutustan selle loo ka siin — võib-olla tahab mõni vanem kahtleja ta kohta ka avaldada oma arvamust. See on järgmine. Meie olime puhkusel mägestikus ja üks misjonidaamest nikastas oma jala astudes välja lootsikust. Jalg paistetud otsekohe peaaegu kahe võrra paksemaks. Arst ütles, et ta peab olema voodis vähemalt 10 päeva või koguni 2 nädalat. Ta oli väga andunud tööline ja veeta kogu puhkusaeg voodis näis olevat väga karm. Ta palus oma abikaasat ja mind tulla ja paluda temaga koos. Meie täitsime ta palve ja mõni minut pärast meid tuli ta oma toast verandale säravana, „Ma olen terve,“ ütles ta ja jalutas lonkamata edasi-tagasi. Me olime kavatsenud järgmisel päeval jalutada kalastama ühe järve juurde, mis oli 9 miili kaugusel. Tema ütles, et ta tuleb kaasa, nagu ta oli lubanud. Ta näitas end teisel päeval arstile, jutustas oma loo ja küsis, kas ta võib tulla meiega kaasa. Arst, kes oli tark ja oli kristlane, ütles, et tal ei võivat olla midagi selle vastu. Daam kõndis 9 miili lonkamata ja teisel päeval jalutas tagasi sama maa lonkamata.

Selle jutu tähtsus on järgnevas: Ma olen näinud, et Jumal on teinud terveks inimesi teatud kristliku töö jaoks, aga see oli kalastamiseks! On Jumal huvitatud lõbu pärast kalastamisest? On Jumal huvitatud meie rõõmudest ja meelelahutusist samuti, nagu ta on huvitatud meie kohusetäitmisest? Kas kogu elu on pühitsetud? Ma tean, mis too väike juhtumine tegi tolele puhkeajale: ta ülendas suve sakramendiks. Ta pühitses meie õnne. Samal kalastamisel me olime järve ääres päikesetõusu ajal ja pärast, kui olime pannud sisse õnged, tuli meile meelde, et me ei olnud pidanud hommikupalvust. Me otsustasime seda pidada istudes järvekaldal. Palvuse ajal korraga näkkas kala. Katkestasime palve, ma võtsin kala välja, seadsin õnge uuesti korda, ja me viisime palvuse siis lõpule. Näis, et polnud mingisugust tõelikku palvuse katkestamist. Miks seda oleks pidanud ka olema? Kas me ei või võtta Jumalat kaasa igale poole, see ei tähenda alandada usku, vaid tähendab tõsta elu. Võtta Jumal kaasa oma lõbude juurde ei tähenda, et me teeme Jumala liiga argipäevseks, vaid tähendab, et me teeme oma lõbud ebaharilikeks. Sest kui me käime tole põhimõtte järgi, siis peame loobuma mitmestki lõbust, mis ei kõlba Jumala juurde. Kristlasel pole õigust osa võtta lõbudest, mille juurde Jumal ei kõlba.

Omal esimesel reisil Indiasse ma olin palvetamas kabiinis, kui me jõudsime Plymouthi. Mingi veenev seesmine hääl ütles: „Tõuse üles, rutta dekile.“ Ma tõrjusin selle tagasi kui kiusatuse, sest ma olin võtnud ette, et ma ei lase end millelgi segada tol palvetunnil. Kuid ometi arvasin ma viimaks, et see on Jumala hääl ja ruttasin üles. Ma jõudsin sinna just parajal ajal, et näha, kuidas minu kohver — ainuke varandus, mida omasin, tõsteti laevalt maale. Eksikombel taheti teda Plymouthis maale saata. Ma päästsin ta ja lõpetasin siis oma palvuse. Ma olin alati olnud veendunud, et Jumal oli huvitatud sellest, et ma läheksin Indiasse misjonäriks. Kas Ta ei olnud mind selleks kutsunud? Kuid kas ta oli huvitatud ka minu pagasist? Kas see olenes Temast, et mul oli pagas samuti kui see, et mul oli õnnistus? Aastad on öelnud „jah“ nendele küsimusile, sest mul pole olnud ilmaski puudust ühestki asjast, mida ma vajasin. Ta pole jätnud mind ilmaski maha. Ta teeb, et iga lihtne pöösas põleb Jumalaga ja õnnistab igat sündmust.

Ma olen rõõmus, et Vaimu tulek pole ühenduses pimedate kloostreiga, müstiliste nurkadega, tumeda valgustusega, vaid palju enam väikeste laste naeruga, inimsuhete valude ja probleemega, eluga, nagu ta on meie kodus. Tee mind tugevaks mu südames ja mu kodus ja lase maailmal siis tungida mu kallale. Vaim tuleb päästma ja tugevaks tegema mõlemaid — südant ja kodukollet — ta on jõud igaks päevaks, igapäevaseks eluks.

Kristus sündis laudas, kirik sündis kodus ja ta keskuspunkt on sääl.

Nelipüha ja isiksus

On olemas teinegi asjaolu, mis näitab, et nelipüha tõstab usu välja kitsast ja kohalikust ja teeb ta üldiseks.

Me näeme, et Vaim ei tulnud ainult 12 pääle, vaid kõikide Kristuse jüngrite pääle. Viiestsajast vennast, kes nägid Jeesust pärast ülestõusmist, olid ainult 120 nelipühal, nii et 380 ei võtnud vastu Jumala suurimat andi. Need 380 langevad välja jutustusest, meie ei kuule neist enam midagi. Ainuke nende rekord on nende hulk. Ilma nelipühata me oleme ainult numbrid statistikas — mitte midagi muud. Kuna mitte kõik 500 ei olnud nelipühal, jääb maksma tõsiasi: vaimu tulek ei olnud ainult 12 jaoks. Oleks Vaim valatud ainult 12 pääle, siis oleks sellega moodustatud ristiusus vaimulik hierarhia ja see oleks surmanud ristiusu põhjaneva vaimu. Sellega oleks loodud iseäralik püha seisus, kes oleks omanud kõrgeimad annid. **Kuid siin vabastati usk erilisest pühast seisusest ja ta raskuspunkt asetati inimesele kui niisugusele.**

Kuna Vaim vabastas usu eriliselt pühist paigust ja asetask ta tollesse väga üldisesse paika — kodusse — nii Ta vabastas usu edasi ka pühast seisusest ja asetask keskpunkti tollele kõige üldisemale asjale — inimisiksusele, hoolimata seisusest ja kutsesest. Püha Vaim anti inimesele ja mitte pastorile, isikule ja mitte preestrile.

See on väga tähtis, sest igas kohas ja igas rahvuses on usul kaldumus sattuda eriliselt pühade seisuste käsisse. India brahmiini, islami mullat, budha munk, Läänemaa preestrit ja vaimulikku peetakse iseäraliselt pühitsetuks. Pidades teatud seisusi pühiks, on teised inimesed inimesina jäänud mitte-pühiks. See lõikab aga otse meie evangeeliumi südamesse, sest evangeelium usub inimisiksuse väärtusesse, hoolimata ta rassist, sündimisest, värvist, seisusest ja kutsesest.

Keegi on öelnud, et iga maa tsivilisatsiooni ülimaldks tuleprooviks on isiku pühaduse hindamine. See ei maksa üksi tsivilisatsiooni kohta, vaid esmajoones just usu kohta. Mida arvab usk isikust? See on ülimaldks tuleprooviks.

Meie evangeeliumi keskuseks on Isik ja Ta loob isiksusi. Prof. Wheeler Robinson ütleb: „Ristiusk, mis kõigis oma harudes toonitab isiksuse rõhutamist ja õigustamist oma usu esimese tagajärjena, on sellega teravaimas vastuolus budhismi algelise elu-müsteeriumi lahendamisega, kus isiksust peetakse vaid illusiooniks.”

Uurides Jeesuse õpetust ja elu, leiame igal pool inimväärtuse esilekerkimist. Mees istus tee ääres kerjates ja kui ta kuulis, et Jeesus läks mööda, siis ta kisendas, et Ta tema pääle halastaks. Rahvahulk, ka jüngrid, käskisid tal vaikida. Neil polnud huvi ta vastu. Ta oli vaid pime kerjus. Kuid Jeesus jäi seisma ja käskis teda kutsuda. Siis nad jooksid agaralt ta juurde ja ütlesid: „Tõuse, Ta kutsub sind.” Nad hakkasid tundma huvi ta vastu, kui nägid, et Jeesusel oli huvi ta vastu. Nende huvi järgnes Tema huvile.

Inimesina oli meil vähe huvi teatud inimklasside vastu, kuni Tema leidis nad olevat väärtuslikud. Võtame lapse. Kui Roomas sündis laps, siis ta toodi sageli isa juurde, et ta otsustaks, kas ta jätta ellu või mitte. Isa liigutas ta käsi ja jalgu, et näha, kas nad olid normaalsed; ja kui nad ei olnud, ja kui laps talle ei meeldinud, siis ta murdis ta selgroo oma põlve pääl ja viskas ta minema. See oli ju vaid vastsündinu. Ma nägin hindu templis Shiva kuju torkamas läbi lamava lapse. „Mulle on sündinud laps, mulle on seipsetud ahel,” ütleb Budha. Kuid üle selle me kuuleme Jeesuse hindavaid õrnu sõnu: „Laske lapsukesed Minu juurde tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on taevariik.” Tänapäev hakkame meiegi Tema huvi mõjul huvi tundma lapse vastu. Ei ole mitte liialdatud, kui öelda, et kõik moodsa elu huvi lapse vastu võime tegelikult viia tagasi Tema õrna südameni. Isegi väljaspool ristiusku on see nii. Ma ütlesin kord ühe hindu leitud-laste-kodu juhatajale: „Ma

olen nii rõõmus, et te hoolitsete nende väikeste vallaslaste eest." Ta vastas: „Jah, aga meie oleme õppinud neist hoolima Tema jalgade ees, kes ütles: „Laske lapsukesed Minu juurde tulla!"

Beza käsikirjas loeme Apostlite t. 1:14 „naiste ja lastega". Näib olevat tõenäoline, et ka lapsed olid nelipühal. Kui nende päralt on Jumalariik, siis kuulub neile ka Jumalariigi vägi.

Meie jälgime Jeesuse huvi õigusetute alamkasti kuuluvate vastu. „Alamkastile ja koerile sisseminek keelatud" — on kirjutatud Jaini templile Gujeratis. Hindu templi värava ees seisid preester karmi näoga ja politseinik paljastatud mõõgaga, lastes mind ennast pildistada. Alamkasti inimesile oli olnud keelatud käia teed mööda, mis viis sinna templisse, sest nad oleks roojastanud selle. Kuid nad olid istunud nädalaid ja kuid tolle keelatud tee tõkke taga ja olid viimaks võitnud oma passiivse vastupanuga. See oli inimlik vaikne protest ebainimliku vastu usus. Kuid preester ja politseinik — usk ja seadus — seisid templi värava ees ja keelasid neid edasi tungimast. Alamkast tohtis käia teel, aga nad ei tohtinud minna templisse. Preestri ja politseiniku kaitse on ilmaaegne. Usu nägu võib olla kui karm tahes ja seaduse mõõk kui terav tahes, kuid nad ei suuda pidurdada inimtõusu. Ja kuidas suhtuti tollesse näivalt puht-hindu olukorda? Keegi hindu protestib alamkasti nimel ja ütleb: „Kristus on löödud uuesti risti selle templi neljal postil." Hindu leidis, et Inimesepoeg oli löödud risti neis inimese-poegades. Ja tal on õigus. Teadlikult või alateadlikult jälgivad hindud Tema huvi inimeste vastu.

Me vaatleme edasi Ta huvisid. Me näeme, et Jeesus mitte üksi ei armastanud inimeste hingi, ta armastas inimesi endid. „Kui nood inimesed oleksid armastanud mind natuke enam ja mu hinge natuke vähem, siis ma võib-olla oleksin kristlane," ütles hindu üliõpilasi, tulles tagasi Inglismaalt. Ta teadis, et Kristus ei käinud ringi hõivatult inimeste hingede otsimisega; Ta armastas inimesi ja oli huvitatud igast asjast, mis neisse puutus. Hindu üliõpilane nõudis, et kristlased teeksid sedasama, ja tal oli õigus.

Meie evangeelium nõuab seda, ja ei ole rahul vähemaga. Inimene ei ole vaid inimene, ta on „inimene, kelle eest Kristus suri". Veel enam, ta on inimene, kelles elab Vaim. „Teie olete Jumala tempel." „Teie ihud on Püha Vaimu templid," ütles Paulus vabastatud orjade ja vabamõtlejate hulgale. Nendel oli too suurim kink, Vaim, hoolimata nende seisusest ja seisukohast. Kui suurim and on vaba inimesele kui inimesele, kes tahaks talle keelata vähemaid elu ande?

See inimesiksuse väärtuse rõhutamine sündis nelipühal nii vaikselt ja pingeta, et me vaevalt suudame mõista selle tähtsust. Nelipüha on meile näidanud tee vaimse demokraatia juurde, mis oleks päästnud meid nääklevaist sajandeist, millal kristlus on võidelnud korralduste, enesemaksmapanekute ja ülivõimu pärast. Kui arutatakse korralduste ja määruste väärtusi, siis ma leian, et uinun magama. Mind see lihtsalt ei huvita. See kõik on nii kõrvalise tähtsusega. Sest nelipühal anti suurim and inimesikule, ja Peetrus ja Jaakobus ja Johannes omandasid ta just samuti nagu alatuim otsija ja uskuja, Püha Vaim anti ühtlaselt kõigile, ja seda tehti otseselt ja isiklikult, ilma et keegi oleks olnud vahetalitajaks.

Sest tähelepanuväärt on see, et Vaimu tulles **polnud keegi juhatamas koosolekut**. Peetrus juhatas koosolekut, kui valiti apostlit Juuda asemele, ja seda nad tegid liisu abil, meetodi abil, mida nad hiljem enam ei tarvitanud, sest nelipüha andis neile võimaluse tugeneda vaimsele selgele teadmisele. Kuid kui tuli tähtsaim hetk, siis Peetrus ja kõik teised palusid, keegi ei juhatanud; nad olid saajad, mitte andjad. Sama lugu oli siis, kui paganad said Püha Vaimu, sest Püha Vaim langes nende peale, kes sõna kuulsid Peetruse kõne keskel. Niihästi juutide kui ka

paganate nelipühal oli Püha Vaimu and otsene ja isiklik, ilma vahendajata. Õige on, et Saamarias said inimesed Püha Vaimu Peetruse ja Johannese käte-päälepaneku läbi — ja sama asi juhtus Efesuses, kus Paulus tegi sedasama. Kuid kõik see ainult näitab, et Püha Vaimu võib saada vahendajata või vahendaja läbi. Koi Vaim oleks antud ainult vahendajaita, siis see oleks tähendanud, et inimjuhtkond või preesterkond pole üldse oluline. Ja teiselt poolt — kuigi Vaim anti koos käte-päälepanemisega, siis ei ole vajalik, et see tähendaks muud, kui et kriis, mis sündis uskuja südames, tõi kaasa seesmise valmisoleku ja eneseandmise ja usu, ja see võimaldas Püha Vaimu väljavalamise. Püha Vaimu tulek võis olla koos käte-päälepanemisega, kuid mitte käte-päälepanemise pärast, sest Vaim tuleb ilma selleta.

Meie pastorid arvame enesest liiga palju. Meie oleme ainult siis pühad, kui me seda tõesti oleme. Meie kutse on püha ainult siis, kui me ta pühitseme. Mõeldes korraldusile ja enda kõrgusele, me ei suuda lisada ühtki küünart juurde oma pikkusele. Meie oleme, mis me oleme. Ja meie pastori seisus ei anna meile mingit vaimset eesõigust, mis pole avatud ka madalaimale uskujale. Ma ei tahaks, et see oleks teisiti. Ma keelduksin vastu võtmast andi, mis poleks kättesaadav ka igale teisele inimesele.

Nelipüha oli surmaotsus kõigele brahmanismile, kõigile preestrite eesõigusile, igasugusele vaimsele kõrkusele. Kui meil nad on veel olemas, siis on see sellepärast, et meil pole nelipüha.

Uues Testamendis on pastor **diakonos**, sõna-sõnalt „üks, kes läheb läbi tolmu“ — see on kaameli-juhi nimetus, kes käib maas tolmus, kuna keegi teine istub kaamelil. Kuid meie ei saa ilmaski olla pastorid Uue Testamendi mõttes ja käia tolmus, kuni me pole seesmiselt alandatud tolmu — põrmuni. Nelipüha teeb seda. Ta kisub meilt maha kõik nõuded ja eesõigused, kõik uhkuse, kõik kõrkuse ja teeb meid isikuiks. Apostleil oli apostlik vägi, sest neil polnud nõudeid apostliku au järele. Meie tahame omada au ja kõrgust ja sellepärast pole meil väge.

Nelipüha pani aluse vaimsele demokraatialle. Ja kui meil on kõrvad kuulda, mida Vaim ütleb, siis me teame, et ta ei pannud alust mitte üksi vaimsele demokraatialle, vaid ka demokraatialle igal teisel alal. Siin pooldab usk seda, et inimene on inimene. Jumal kohtleb meid selliseina. Meie peame tegema sedasama.

Nelipüha ja sugupool

Sellega ühenduses, millest me kõnelesime eelmises päätükis — kuid veel sügavamas, on see, et nelipühal nonde 120 seas oli ka **naisi**. Naised said Jumala ülima annu, Ta enese — samal alusel nagu mehedki. See kõlab nii harilikuna, et me ei suuda mõista ta põhjatut tähtsust. Igal maal on usk ühenduses eriliselt püha sugupoolega. See püha sugupool on alati olnud mees! „Iga poeglaps, kes avab lapsekoja, pühitse Mulle“ ütleb judaism, ja nii ütleb iga teine usk pääle Jeesuse oma. Mehed pääsesid enne võimu juurde ja hoidsid füüsiliselt nõrgemad — naise ja lapse — ääre pääl. Alles nüüd nad saavad kätte aeglaselt oma õigused.

Kuid nelipühal avati ülim korraga ka naistele ja vabastati usk erilisest pühast sugupoolest.

See on imekspanuvääriv, kui vaatleme seda oima tänapäeva naisele suhtumise valgusel. Igapäev tänas vaga variser Jumalat, et ta ei olnud sündinud „naiseks, pidalitõbiseks ega paganaks". Vaadake seda seltskonda! Pühimad variseride seast olid „verised variserid". Nad käisid ringi mahalöödud silmadega, et nad ei juhtuks vaatama naisele; sellest siis tuli, et nad sageli löid veriseks oma pää vastu poste, puid ja seinu, ja sellepärast neid nimetati „verised variserid". Kui jüngrid tulid tagasi Saamaria linnast, nad imestusid, et Ta kõneles naisega. Manu, hindude seaduseandja, ütleb: „Üks mees üksinda võib olla tunnistajaks ... aga mitte isegi mitu naist, olgugi et nad on puhtad, sellepärast, et naise mõistust ei või usaldada." Teises kohas ta ütleb: „Ei tohi istuda eraldatud kohas ema, õe ega tütrega. Himude võimas peremees vallutab isegi targa mehe."

Kui Budha lubas naist võtta Sanghasse, siis tegi ta seda kurbusega, öeldes, et Sangha võib nüüd kesta vaid 1000 aastat. Ma kuulasin päält Burma Seadustandvas Kogus vaidlust, kas lubada sinna naisliikmeid. Silmapaistev budhist tõusis üles ja ütles: „Muidugi mitte. Nad ei või saavutada naistena Nirvaanat; kuidas võivad nad siis istuda meie Seadustandva Kogu saalides?" Niihästi hinduismis kui ka budhismis ei või naine saada päästetud; ta peab uuesti kehastuma mehena, et seda saavutada.

Minu sõpru õpetas kuni abiellumiseni kõrgest seisusest hindu naine. Ta andis talle parima, mida moodne kasvatus ja ristiusu põhimõtted suudavad anda, olgugi et ta õpilane jäi hinduusuliseks. Pärast abiellumist ta jutustas mu sõbrale, et ta naissugulased sundivat teda iga päev jooma hõbetassiga vett, milles ta mees on end pesnud, oma isandale allumise ja ta jumaliku austamise märgiks. Hinduismis nimetatakse naist „Samsara" — s.t. igavene uuesti-kehastumiste rida — asi, millest tuleb vabaneda, enne kui saada õndsust.

Ma nägin üht muhameedlast karjatatavat oma „emaseid" minu kõrvalolevasse kupeesse rongis. Oli palju lärmi säääl juures, kuid viimaks nad olid kõik sees ja rong hakkas liikuma. Ta vist tegi loendust ja leidis ühe olevat puudu, sest ta vehkles ägedalt käega jaamakorrapidajale ja ütles: „Pidage, üks on jäänud maha." Rong peatati ja perrooni teisest otsast kanti väike naine ja aeti kupeesse. Rong hakkas uuesti liikuma, kuid peatati jälle, sest ägedamalt kui enne ta vehkles kätega ja ütles: „Pidage, veel üks on jäänud maha." Ja seekord toodi kandetoolil veel kaks naist rongile! Nüüd olid vist kõik käes, sest seekord rong võis ära sõita. Traagiline on selle juures, et ükski perroonil ei naernud. Kõik see näis neile nii iseenesest mõistetav. Ma pole kindel, kas ma nutsin või naersin — võib olla tegin mõlemaid, sest see oli naljakas, kuid ta oli palju enam kurb. Pr. Jones küsis kord ühelt haaremidaamilt, kas ta teab palju maailmast. Vastuseks ta näitas puule, mis kasvas väljaspool müüri ja ütles: „Tolle puu latv on ainuke, mida olen näinud välisest maailmast."

Nood juhtumised ja näited on Idast. Võtame ühe Läänest — moodse ülikoolinaise hädakisa, mida ta mulle hiljuti kirjutas: „Ma olen inimesena sündinud üksi, ma olen naisena raskes seisukorras, ma elan pigistades välja kivist seda vähest toitu, mida vajan."

Mees on harilikult võtnud leiva ja andnud naisele kivi, millest pigistada välja toitu. Läänes on mees võidelnud iga sammu pärast, mida ta on pidanud laskma naisel ülespoole tõusta. Peaaegu kõik, mida ta on andnud, on ta andnud nurisedes ja sunnitult.

Kui me pöörame tagasi selle juurest nelipüha evangeeliumi juurde, siis näeme, et siin naine ei pea pigistama oma vaimset toitu kivist — vaid ta läheb vastu Jumalale ja elule just samul tingimusil kui meeski, ja talle pakutakse ja antakse ülim and, mida võib anda taevast või maa — Vaim — Jumal Ise.

Imestustäratav on see, et kõike seda peetakse iseenesest mõistetavaks; ei tõstetud üles küsimusi, ei olnud vaidlusi, loomulikult ja kindlasti oli naisil nelipühal koht. Miks? Siingi oli juba antud norm: nad olid näinud Jeesust võtvat naisi oma jüngreiks loomulikult ja pingutusita; vallalised ja abielunaised saatsid Teda ja jüngreid nende käikudel läbi Galilea ja **laimu rüvedus ei puudutanud neid!** Ta tõstis kõlbla taseme nii kõrgele, kohtles naisi nii loomulikult ja puhtalt, et kurjad mõtted kuivasid ära kokku puutudes ta puhta süütusega. Nii õilis oli see kõik, et jutustus võib öelda vabalt: „Ja Jeesus armastas Martat, ja ta õde ja Laatsarust” ja meie ei näe selles midagi muud kui ilu. Säärane jutustus oleks hukka mõistnud iga teise usulise juhi. Kuid Jeesuse juures see tõstab Ta puhtuse vaid enam esile. Nelipüha on osa sellest ja sellepärast saab naine tast osa nagu täiesti omast asjast. Selle juures polnud mingit eestkostmist, polnud suuri sõnu sellest, et antakse naisile õigused; see sündis lihtsalt ja loomulikult.

Selle järeldus on, et kui too ülim on avatud naisele, siis on talle avatud ka kõik muu sel joonel. Tänapäeva India keeb igasuguseist vaidlusist, resolutsioonest, tülidest ja võitlusist selle üle, kui palju inimõigusi võib anda naisele. Kuid nelipühal anti talle kõik nii vaikselt, loomulikult ja silmapaistmatult, et me vaevalt kuuleme nende uste avamist. Kuid nad on avatud!

Paulus, kes oli olnud kitsarinnaline ja vihkav variser, võis öelda vabastava Vaimu juhtimise all: „Ei ole Juuda meest ega Kreeka meest (rassi vahesid), ei ole sulast ega vaba (sotsiaalseid vahesid), ei ole meest ega naist (soo vahesid), sest teie kõik olete üks Kristuse Jeesuse sees.” Vaim toob haruldase vabanemise ahelaist! Pole ime, et Paulus hüüab teises kohas: „Kus Issanda Vaim on, sääl on vabadus.”

Mainitud tõe olles meie evangeeliumis, me ei imesta järgneva juhtumise üle. Ma kõnelesin tõlgi abil suurele hulgale meestele, kui nägin oma imestuseks, et keegi naine teeb omale teed läbi rahva-murru. Mind imestas, mis tema siin teeb, sest koosolek oli mõeldud ainult meestele, ja miks ta tungis läbi rahvamurru ettepoole? Enne kui ma veel suutsin mõista, mis juhtub, ta külvas üle liliedega mu tõlkija ja minu. Järsku ma hakkasin mõistma, mis see tähendas. Naisena ta oli meie kuulutuses kuulnud helisid, mis tähendasid talle vabaduse lootusi ja avatud uksi, ja ta väljendas sel viisil oma tänu tolle evangeeliumi vastu. Ma püüdsin kinni ühe langevaist lilledest ja hoidsin selle käes kogu oma kõne aja. Ma hoian teda veel praegu alles kui märki, et olen võtnud vastu võimaluse viia seda evangeeliumi maailma, kuni kõik tunnevad ta üheõiguslust ja vabadust.

Ja pole ime, et võis juhtuda säärane asi. Üks väga tähtsaid India hinduusulisi naisi tuli kord Noorte Naiste Kristliku Ühingu sekretäri juurde devidasi — templi tütarlapsena — ja ütles: „Ma toon selle tütarlapse teie juurde, et teda päästa. Ma kuulsin kord, kuidas mu mees luges teie pühast raamatust naisest, kes oli leitud abielu rikkumast, ja mis Jeesus talle ütles ja kuidas Ta tema päästis. Meie raamatuis pole säärast lugu ja sellepärast ma toon ta teie juurde.”

On õige, et pole teist sarnast lugu ei Idas ega Läänes, mis näitaks, kui armulikult pakutakse lunastust isegi langenud naisile, kuid palju suurem on siiski see, et naisile on lubatud juurdepääs ülima kõlbla ja vaimse saavutise juurde — Vaimne vägi on neile saavutaiav — Jumal Ise on neile saavutatav. Kõik ukSED on avatud.

Kuid, omades seda tõde, me ometi vaidleme veel kirikuis selle üle, kas lubada naisil jutlustada ja anna neile urisedes mõned õiguste raasukesed. Kui neile on antud Püha Vaimu and, kes võib keelata neile jagada seda teistega igal viisil ja igal kohal?

Nelipühal anti naisele lubatäht ja juurdepääs üheõigusluse ja vabaduse juurde. Järgnevad sajandid kaotasid niihästi nelipüha kui ka naiste üheõigusluse ja vabaduse. Meie leiame viimase uuesti, kui uuesti avastame esimese.

Teine asi, mis on ühenduses nelipüha üheõiguslikkusega, on tõsiasi, et nende 120 seas olid „Jeesuse ema ja ta vennad". Nad näivad olevat sääl just samasuguseil aluseil kui kõik teised, ja saavad Püha Vaimu samul tingimusil kui teised. Isegi Jumala Poja emaks-olemine ei suutnud anda mingisugust eesõigust.

Siin vabastati usk iseäralikult pühadest perekondadest.

Ristiususki oleks olnud kerge üles ehitada vaimset aristokraatiat, mis oleks põhjenenud verel, nagu seda on tehtud brahmanismis ja muhamedanismis ja nagu seda püütakse nüüd teha Põhja-rassi kaudu. Oleks Maarja ja Jeesuse vennad olnud siin mingil kombel eraldatud, oleksid nad saanud Vaimu teisel viisil ja teisil tingimusil, siis oleks sellega pandud alus vaimsele ja vere kõrkusele. Kuid vaikselt ja silmapaistmatult nad olid omal kohal teiste seas ja tollel otsustaval hetkel oli kadunud silmist igasugune üleolek.

Aastaid hiljem kuuleme Johannese evangeeliumis sama heli: „Kes ep ole verest ega liha tahtmisest, ega mehe tahtmisest, vaid Jumalast sündinud." Nelipüha oli neile tõestanud, et vaimne sündimine pole verest. Kui ainult mõelda, milline hoop see oli igasugusele üleoleku eeldusele, mis baseerub verel. Vaadakes, kuidas Buckinghami hertsoginna selle all kannatab, kui ta kirjutab lady Huntingdonile Wesley liikumisest, liikumisest, mille keskuspunkt on nelipüha:

„Nende põhimõtted on äärmiselt vastikud ja tugevasti läbi imbutatud häbematusesest ja oma ülemate lugupidamatusest. On kohutav kuulda, et sinu süda on sama patune kui nende lihtsate viletsate oma, kes roomavad mööda maad. See on väga haavav ja ma imestun, et teie kõrgus on leidnud mingit meeldivust asja juures, mis on nii kaugel ära kõrgelt sündimisest ja hääst kasvatusesst."

Nagu Lääne brahmanism kannatas selle lihtsa põhimõtte all, nii on ka tänapäeva brahmanism Idas ta pärast pingul. Tõeks jääb, et niihästi Ida kui Lääne kõrgepinge inimühõigusluse suhtes on suurel määral, kui mitte täiesti, olenev sellest rahulikust ja silmapaistmatust põhimõttest, et inimesed on üheõiguslikud Jumala ees. Argyle'i hertsogil oli õigus, kui ta ütles: „Mingi reformi teostamine pole nii mõjuv kui säärane, kui asetatakse korruptiivse kombe või süsteemi kõrvale mingi temaga ühendamatu põhimõte, siis see põhimõte töötab ilma mingisuguse kärata esimese vastu ja võidab ta lõpuks." See oli nii, et ristiusk ilma mingisuguse otsese hoobita orjapidamise vastu, aetas ta kõrvale temaga ühendamatu põhimõtte vendlusest ja lõpuks võitis ta. Aeglaselt, kuid kindlalt surub see põhimõte vastu seina kõik, mis pole temaga ühendatav. „Veri kõneleb," öeldakse, kuid mitte nelipühal. Sääl kõlab see nii: „Tema on teinud ühest verest" ja too sõna surub viimaks omale vaba tee. Kahte asja te ei suuda pidurdada: te ei suuda pidurdada Jumalat ja te ei suuda pidurdada inimest. Nelipühal saab inimene kui inimene kätte, mis talle kuulub.

Maarja vähem perekond pidi kaduma Isa suuremasse perekonda, ja siis Vanem Poeg sirutab välja oma käed ja ütleb: „Kes on mu ema ja kes on mu vennad? Sest, kes iial Jumala tahtmise järele teeb, see on minu vend ja minu õde ja ema." Tähtis pole mitte väline, vaid sisemine; asi, mis maksab, pole veri, vaid vendlus. Nelipüha avab võimaluse olla omaste seast ja mitte järeltulijate seast.

Kas nelipüha on konservatiivne või radikaalne?

Peetrus ütleb nelipühal, tsiteerides prohvet Joeli sõnu selle kohta, mis siis juhtub, kui Vaim tuleb ellu: „Ja viimseil päevil peab sündima,” ütleb Jumal, „Mina tahan oma vaimu välja valada kõige liha pääle ... ja teie noored mehed peavad nägemisi nägema ja teie vanemad peavad unenägusid unes nägema.” Peetrus nägi, et Vaimu elus elustatakse niihästi noori kui vanu, igauhest on Jumala kanal, ja igauks on kasuks üldsusele.

Igas usus on vanadus püha iga. Maailma usundid on olnud hallpääde käes ja sellepärast konservatiivsed. Kuid nelipühal tuli vaatepiirile uus ja imestustäratav võimalus — kõik ead, niihästi vanad kui noored, pidid tooma oma osa evangeeliumi tõlgitsemisel ja rikastamisel.

Siin vabastati usk eriliselt pühadest igadest.

Kuna usul on harilikult kalduvus minna vanade kätte, sellepärast on tal konservatiivseim mõju inimesele. „Meie usk on hädaohus”, on olnud hüüd, mis on takistanud reforme igal ajal ja igas kohas. See on nii õige, et on muutunud isegi õigeks väide, et „usk on oopiumiks rahvale”. Kuid seda ei ole kunagi võidud öelda vaimu elu kohta, nagu ta lõi õitsele nelipühal, sest siin võisid noored kui vanad, edumeelsed ja vanameelsed täiendada ja aidata teineteist. Vaim on üldsusthaarav, mitte kitsas, inklusiivne, mitte eksklusiivne.

Kõikide rahvaste seas oleme jaganud poliitilised parteid vanameelseiks ja vabameelseiks. See on nii igal pool. Näib nii, et inimõistus on juba nii loodud ja sellepärast on paratamatu, et meil on ka usus vanameelseid ja vabameelseid. Oleks traagiline, kui meil ei oleks neid mõlemaid. Kui me oleksime kõik vabameelsed, siis puhuksime end õhku! Kui me oleksime kõik vanameelsed, siis me närbuksime ära! Kuid nende kahe äärmuse vahel me saavutame edu keskkohal.

Vanadus raputab oma pääd iga ajastu noorte üle. Kuid see on olnud alati nii. Evangeelium soovib võtta igivanade ja moodsete looride vastu tarvitusele nooruse kiindumuse, ta rahulolematuse asjuga nagu nad on, oma vastuhakkamistega ja oma visioonega, ja tarvitada neid Jumala riigi sihtideks. Kuid samal ajal ta rõhutab ka vanu, kes näevad unenägusid. Sellega ta kutsub noorust mõtlema, et iga asi pole juba iseenesest sellepärast õige, et ta on uus, et tõde, mis on kätte võideldud vaeva ja valuga, tuleb alal hoida, ja et kindlaim viis edasi jõuda on see viis, mida tarvitab autojuht, kes sõites edasi vaatab peeglist ka selle tee pääle, mis on ära sõidetud. Vanadus ütleb, et tuleb uurida minevikku alguspunktina tuleviku jaoks. Vanadus vajab noorte visioone; noorus vajab vanaduse unenägusid.

Hoolimata sellest nelipüha üldsusest me ometi mõistame hukka üksteist, kui me läheme lahku vähemaski vaates. Põhja-Indias sai kristlaseks päratusuur afgaanlane. Ta oli keha poolest hiiglane, kuid hinge poolest lihtne kui laps. Teda tunti kogu maal „kristlase” nime all ja seda ta oli! Kuid kord teotas keegi väike muhameedlane Kristust tema juuresolekul. Hiiglane ärritus sellest nii, et võttis kinni ta kraest, tõstis ta lahtise kaevu kohale ja ütles: „Kui sa ei võta seda tagasi, siis ma viskan su sisse.” Muhameedlane, sipeldes lahtise kaevu kohal, otsustas võtta selle tagasi!

Me võime vabandada lihtsameelset hiiglast, kuid mis me peame ütlema kristlasist 2000 aastat pärast nelipüha, kes ikka veel paiskavad hukatuse lahtisesse kaevu oma vendi, kellel pole sama mentaliteet kui neil, või kes ei kuulu nendega samasse rühma? Nelipühal „Peetrus tõusis üles nende üheteistkümnega”. Nad olid üks, kuid kui lahkuminevad ometi! Variser ja tõlner üks! Ühtivuse ime oli sündinud.

Hiljutisel Jeruusalema konverentsil olid teravaks muutumas mõned küsimused. Me võisime tunda fundamentalistide ja modernistide vastuolu südamelööke

lähenedes Jeruusalemale. Me võisime ka tunda liginevat kokkupõrget Saksa ja Ameerika vaadete vahel jumalariigi suhtes — esimesed ütlesid, et see on üliloomulik and ülevalt, ja teised, et see on ülesanne. Kui konverents lähenes lõpule, siis me leidsime, et me polnud lahendanud fundamentalistide- ja modernistidevahelist vastuolu, me olime üle läinud tast lihtsalt. Me nägime, et oli olemas midagi neist mõlemaist suurem — evangeelium. Meie nõudes elada ja anda seda evangeeliumi, need küsimused näisid ise end lahendavat. Kristus hoidis meid mõlemaid! Ja mis puutub kahesse vaatesse jumalariigist, siis me nägime enne lõppu, et jumalariik oli mõlemate and ja ülesanne, et mõlemail oli teist vaja end täiendama ja et Kristuses oli olemas palju rohkem, kui kumbki oli suutnud aru saada ja vastu võtta.

Igal pool me näeme niihästi konservatiivseid kui radikaalseid võtmas endale appi Jeesust. Kumb oli Tema — konservatiivne või radikaalne? Kui ma kuulen Teda arvustamas igat oma aja usulist vaadet ja seadeldist — tavalist vaadet Jumalale ja inimesele, usu tähtsust, hingamispäeva, templit, seadust, Suure Kohtu autoriteeti — siis olen veendunud, et Ta oli radikaalne. Kuid, kui ma näen Teda üles korjamas igat tõe minevikust, seda alal hoides ja täiendades ja öeldes, et Ta ei ole tulnud hävitama, vaid täitma, siis ma tean, et Ta on konservatiivne. Ta on mõlemad. Ta ütleb, et taevariik on kui inimene, kes majapidaja ja kes toob oma varandusest esile uut ja vana. Jumalariigi tark kirjatundja peab olema mõlemad — radikaalne ja konservatiivne — ta peab tooma esile uut ja vana. Kuid pange tähele järjekorda: uus tuleb enne. Nelipühal mainitakse enne noorte meeste nägemusi ja siis vanade unenägusid. Evangeelium hoiab radikaalsete poole, sest nad toob muutusi. Ta seisab nii, nagu „peaks olema“ „on“ vastu.

Lausanne'i konverentsil, mis oli suurelt osalt vanade kätes ja mis enam hoolis olemasolevast kui edust, sai keegi noor ahvatletud tegevusele lihtsalt asjade puhta konservatiivsuse pärast, tormas alla rõdult kõnetooli poole, ja koosoleku juhataja teatas, et ta rikub korda. Kuid noormees tungis siiski edasi sõnadega huulil: „See on minu kohus rikkuda korda.“ Nooruse kohus on rikkuda korda, just nagu vanaduse kohus on olla korralik. Lõhes nende mõlemate vahel võib näida olevat korratus, kuid tegelikult on sääl kõrgema korra sünnivalud.

Kuna inimõistus näib loomulikult jagunevat vanameelseks ja vabameelseks, siis on neid meil alati olemas, ja kuna me ei saa lahti üksteisest, siis võime hästi otsustada, elada koos vendadena. Hiina kristlased tulid sellele otsusele ja tegid järgneva tähtsa otsuse: „Oleme kokku leppinud lahkarvamisi omama, kuid otsustanud armastada ja ühinenud teenima.“

Ärge saage minust valesti aru; nelipüha ei näita teed valele sallivusele, mis on tegelikult ükskõiksus.

Ta jätab igale õiguse jääda oma veendumuste juurde ja teistest erineda, kuid ta ülesanne on ka koguda nooruse jõudu, ja nägemusi ja vanaduse kogemusi, ja unenägusid, ja luua nendest kokku midagi hoopis uut: jumalariiki.

Enne selle päätüki lõpetamist peame juhtima tähelepanu veel ühele asjale. Evangeelium varustab meid paljude teiste asjade seas ka kahe hädavajaliku asjaga inimelu jaoks: kindla normiga ja areneva ideaaliga. Esitades meile Kristuse iseloomu, nagu ta on olemas ajaloos, ta annab meie mõistusele kindla ankru ja keelab meid minemast kaasa moodsa spekulatsiooni ja kalduvuse mööduva tuulega. Kuid ta läheb kaugemale: omas õpetuses Pühast Vaimust ta varustab meid areneva väega, mis on võimeline edeneva eluga lõpmatult kaasa minema ja kohanema. Vaim viib meid kõige tõe sisse. Nii on Vaim igavesti ilmutamas, mis oli arusaamatu Kristuse isikus, ja alati kohandamas seda muutuvaile oludele. Sellepärast on alati evangeeliumi ümber uut, üllatavat ja igavest värskust. See, kes elab Vaimu

juhtimise all, elab igavese koidu all. Iga nurga tagant ootab teda üllatus. Uued väljavaated avanevad igal pool. Ta teab oma olemise sügavusis, et sellest, mida tema omab, ei või kasvada välja, sest ta teab, et see, mida ta omab, pole kimp surnud tõtt, vaid Tõe Vaim.

Sellepärast ei saa evangeeliumist ilmaski üle kasvada ja ei saa evangeeliumi ilmaski üle teada. Vaim on ta põhimõte ja ta uuenduse vägi.

Nelipüha ja usuline imperialism

Nelipüha läheb veelgi kaugemale oma imestustäratavas universaalsuses. Jutustus ütleb, et kui Püha Vaim tuli, siis „sai rahvahulk oma mõttes segaseks, sest igaüks kuulis neid rääkivat oma keeli Jumala suuri asju.”

Siin jõuame kõige võõrastavama nähtuse juurde nelipühal. Mis jaoks see võõraste keelte rääkimine? Muidugi on vahe keelte vahel, mis kõneldi Korintuses, ja keelte vahel, mis kõneldi nelipühal. Korintuse keeled olid tundmatud ja vajasid tõlkimist, seletamist, siin nad kõnelesid otsekohe, tõlgita, nende rahvaste keeli, kes päält kuulasid. Korintuses olid keeled tarvilikud osaduseks, siin teadmiste jagamiseks. Kuid see on ainult osa nelipüha tähtsusest. Nelipühal on palju suurem tähtsus kui see, et rühm inimesi kuuleks evangeeliumi kuulutamist. Et vähegi mõista ta tähtsust, peame tuletama meelde kuivõrd rassiliselt eraldatud rahvad olid, kuidas nad pidasid kõiki teisi keeli ja kultuure barbaarseiks, aga oma keelt ja kultuuri pühaks. See oli iseäranis maksev juutide kohta. Kogu rõhk oleks langenud sellele, et samastada evangeelium oma keele ja rahvuslusega. Ja kui nad nii oleksid kuulutanud evangeeliumi, siis nad oleksid teadlikult või alateadlikult sundinud teisile rahvaile pääle oma keele, kultuuri ja rahvusluse. Kuid milline mõju oli küll sellel, kui nad nägid, kohe alguses, et evangeelium hüppab üle keelte barjääride ja tungib kõikide rahvaste keeltesse? Küllap tal oli see mõju, et igaüks neist mõistis, et evangeeliumi ei või ega tohi samastada ühegi kindla keelega, kultuuriga ega rassiga. Nad nägid, et evangeelium tegi enam — ta pühitses kõik keeled, kultuurid ja kõik rahvad, sest kõik nad pidid olema Jumala tööriistad ja abinõud.

Siin vabastati usk eriliselt pühadest keelist, kultuurest ja rassidest ja tehti kõik keeled, kultuurid ja rassid Jumala abilisiks.

Kõigis paigus on olnud eriliselt pühad keeled. Hindud arvavad, et sanskrit on igavene ja et Veda'd on tulnud igavikust ja neid ei või tõlkida kaotusita. Muhameedlased usuvad, et koraan on taevast ja et araabia keel on ületamatu oma painduvuses ja et teda tõlkida tähendab kaotada ta tähtsus. Rooma-katoliku kirik on kiindunud ladina keelesse üle kogu maailma ja Ida Kirik peab kinni süüria keelest: Me teame, millise vaga hardumusega juudid hoidsid ja veelgi hoiavad kinni omast keelest.

Ja kultuurid ja rahvused? Vanad aarialased, tulles Indiasse, ütlesid päriselanikkude kohta: „Nad tuleb hävitada, sest meil on teised kombes.” Vanaaja juut palvetas järgmist palvet: „Oh Jumal, Sa oled loonud meid Enese jaoks; mis puutub teisisse rahvaisse, siis nad on vaid sülg.”

Nüüd vaatame selle tähtsust, mis juhtus nelipühal, kus kõik see hävitati ühe hoobiga: evangeeliumi ei tohtinud samastada mingi kindla rassi, kultuuri ega keelega. Milline võitlus tuli läbi võidelda, enne kui evangeelium vabastati juudi ahelaist!

Ilmaski poleks olnud võimalik seletada, mis juhtus nelipühal. Jeruusalema kristlikud juhid peaaegu surmasid ta, surudes areneva nuku liiga kitsalt juudi

vormesse. Nad püüdsid päale sundida judaismi koos evangeeliumiga. Paulus oli alaliselt Jeruusalema juhtide kahtluse all, sest ta keeldus teostamast seda päälesundimist paganaile. Bullock ütleb: „Teda ei palutud Jeruusalemas avalikult jutlustama, sest ta pool-välismaine ristiusk ei oleks olnud vastuvõetav ... Oleks ta alistunud, siis oleks ristiusk võinud muutuda seadusetäitmiseks, ajutiselt reformeeritud judaismiks, piiratud juudi lahkusuks, mis varem või hiljem oleks surnud kohale seotuna oma enese pinnal.

Me ei ole vabad sellest hädaohust tänapäevgi. Bertrand Russell'i väites on liialdust, kuid sääl on osalt ka tõtt, kui ta ütleb: „Misjonärid mõtleavad, et see, mida nad viivad Hiinamaale, on evangeelium. Tegelikult on see amerikanism." Ma leidsin ladina-ameeriklase, kes mõtles, et viies evangeelset usku Ladina-Ameerikasse, me tegelikult püüame neile päale sundida Põhja-Ameerika kultuuri. Kristlik liikumine peab vabastama end igast oma rahvusliku kultuuri päälesundimise kahtlusest, muidu ta ei pääse kuigi kaugele.

Ette võttes mitte päale sundida teistele oma keelt ja kultuuri, muutub meie suhtumine teistesse oluliselt. Ta annab tõuke inimõistusele, ja see sünnitab sümpaatia, arusaamise ja häatahtlikkuse. See sunnib meid otsima hääd teiste rahvaste loomuses. Meie suudame rõõmustuda iga hää avastise üle igal pool, sest ka seda hääd peab tarvitama üldsuse rikastamiseks.

Tõsiasiaks jääb, et iga rahvas vajab igat teist rahvast. Iga rahvuse elu ristsugutamine teise rahva geeniussega rikastab niihästi saajat kui andjat. Päale sundida maailmale üht kultuuri — tähendaks teha maailm vaesemaks. Ma istusin maailmasõja ajal Ameerikas rongis ja küsisin ühelt kaasreisijalt, kes oli nähtavasti välismaalane, mis ta mõtleb Euroopa olukorrast. Ta lõpetas oma arvamise järgneva väljendusega „sõitku nemad põrgusse, mina olen ameeriklane". Carlyle ütleb, et tema aja õige inglase tunnusmärk olevat see, et ta „vihkab prantslast kui kuradit". Mu kaaslane rongis leidis õige ameeriklase tunnusmärgi olevat määrata teised põrgu jaoks. Vähe mõtles ta seejuures sellele, et määraates teisi põrgu jaoks, ta määras enese väikluse ja hinge-suretamise jaoks.

On kaks võimalust vaadata teiste inimeste päale. Üks on vaadata neile kui ekspluateerimisobjekte ja teine vaadata neile kui austustväärivale isiksustele — esimene on röövellik, teine on nelipühaline. Vanade hindude juures oli talitusviis, mida nimetati „hobuse ohverdamiseks". Hall, teatud märkidega lahinguratsu lasti lahti rohtu sööma ja talle järgnes lahinguvalmis sõjavägi. Maad, mida ratsu läbis, pidid andma talle vaba voli rohusöömiseks või võitlema sõjaväega, kes tuli ta järele. Aasta lõpul kuulusid kõik võidetud maad sellele kuningale, kes korraldas hobuse ohverdamise. Too komme on väga vana ja väga uus. Tänapäev me saadame ette äri ja kapitalid, ja sõjavägi tuleb järele. Andke rohuplats meie äriks või võidelgu meie sõjaväega! Nii on ekspluateeritud maailma riigi nimel. See sünnitab hõõrumisi, vihkamist ja lõpuks sõja. Ja ta teeb vaeseks kõik asjaosalised. See on arvatava rikastumise tee inimeste ekspluateerimise kaudu. Iga rahvas peab võima väljendada ja kaasa aidata oma eluga ja kultuuriga kõikide rikastumiseks.

Prof. Steiner, kes on rassi suhete apostel, võtab kokku selle asja järgmisesse punkttesse:

1. Rassi iseloomud on suurel määral tingitud ümbrusest.
2. Rassi eelarvamus on mõistuse kunstlik saavutis, mis tekkinud mitmesuguste mõjutuste all.
3. Kõigil rahvail on ühised kõrgeimad ja madalaimad mõtted ja tegutsemised.
4. Igal inimolevusel, hoolimata ta värvist, rassist, usust või klassist, on õigus saada austatud oma ühiskonnalt nende vooruste pärast, mis tal enesel on.

5. Inimkonna vendlus on jalule seatud tegelikult samal hetkel, kus iga inimene otsustab elada vennana oma kaaslastega.

6. Ristiusk omab oma Vaimus rassi ja klassi probleemide lahenduse, kuid tegelikult on ta kisendavalt kaugel sellest lahendusest.

7. See, kes tahab astuda vendlusesse rassi või rahvaga, kellega ta elab, peab vabastama end oma isoleerivaist harjumusist.

8. Astumise eest säärasesse suurde inimsuhtesse peab olema valmis maksma kõrget hinda, ja asi väärub seda, sest vaevalt on olemas õilsamat kogemust kui tunne, et oled üks kogu inimkonnaga."

Ma tahaksin lisandada sellele lugupidamistväärivale kokkuvõttele veel vastastikuse rikastamise. Iga rahvas vajab igat teist rahvast. Keegi ei või võtta omaks seda tõekspidamist, ilma et ta ei leiaks end rõõmsana otsimas, mis on teistel olemas sellest, mis tal endal ei ole. See on rikastav otsing. Ma olen mõelnud sellele, et mis see küll peaks olema, mis mind nii sügavalt liigutab neegrite vaimulikes lauludes. Ja olen tulnud veendumusele, et see on see, et neegrid on õpetanud meid laulma **kõigest hoolimata**. **Hoolimata** valust, orjusest ja rassi pärast kannatamisest on nad ometi laulnud. Neeger on meid rikastanud, õpetades meid laulma, ka siis, kui pole mingit nähtavat põhjust lauluks, kui on vaid seesmised isiklikud põhjused.

Anglo-saksid armastavad otsekohestust, tõde ja sellepärast nad lähevad otseteed. Nad tahavad, et nende looming väljendaks tugevust ja kasulikkust. Ladina-ameeriklased on viisakad ja painduvad; nad armastavad kõveraid jooni ja sellepärast on nende linnad täidetud kunsti ja iluga. Kui nad rajavad linna, siis on esimeseks asjaks, millele nad mõtleavad, koht, kus nad võivad rahuldada ja arendada oma kunstiarmastust. Kui meie anglo-saksid rajame linna, siis on bensiini-jaam esimene asi, millega me ta varustame.

Ma imestusin, kui minu tõlgid Ladina-Ameerikas võtsid mu rasked anglo-saksi laused, millega ma tahtsin üles raputada inimeste hingesid ja moodustasid neist ilusad delikaatsed jooned, nii et nad langesid inimeste hingedele udusulina! Mulle see ei meeldinud, aga kuulajaile meeldis — ja see on tähtis! Ladina-ameeriklane vajab meie otsekohestust ja tõearmastust, ja meie vajame tema painduvust ja iluarmastust.

Kas oli Jeesus oma temperamendilt ladinlane või anglosaks? Muidugi oli ta järsk ja anglo-saks kõneldes variserega. Nad ei unustanud seda iialgi. Kuidas Ta armastas tõtt! Kuid kui painduv ta oli! Millise haruldase paindlikkusega ta päästis naise, kes oli tabatud abielurikkumiselt! Ja kui ta juhtis tähelepanu Saamaria naise patule kaevu ääres, siis ei öelnud Ta, nagu meie anglo-saksid seda oleksime teinud: „Naine, sa oled abielurikkuja“, vaid ütles ladinlasena: „Mine, kutsu oma mees.“ Ja see võitis selle naise. Ta kohta öeldakse: „Ta oli täis armastust“ (ladinlane) „ja tõtt“ (anglo-saks). Ta oli mõlemad. Evangeelium, kui teda tõlgitsetakse ladinlaste paindlikkuse ja anglo-sakside otsekohestusega, rikastab meid mõlemaid ja loob kahe kaudu mitte üksinda uue inimese, vaid ka rikkama inimese Jeesus Kristuses.

Oli Ta idamaine või läänemaine? Ta oli nii võimas, et ta meeldib Läänele oma puhta iseloomu tugevuse pärast; Ta oli nii salapärane, et ta meeldib Idale oma puhta olemise sügavuse pärast. Ta oli mõlemad ja enam. Valitsev Lääs vajab salapärast Ida, induktsiooni inimesed vajavad intuitsiooni inimesi — kumbki on puudulik teiseta. Igaüks võib tuua omad anded evangeeliumi väljendamiseks ja tõlgitsemiseks. On vaja kõiki inimeste poegi, et tõlgitseda Inimese Poega.

Kui Vaim kasutab kõikide rahvaste ande, milline tore sümfoonia sellest moodustub! Anglo-sakside tõearmastus, teutoonide põhjalikkus, slaavlaste

jagamis-tung, ladinlaste kunsti- ja iluarmastus, skandinaavlaste tammtugevus, aafriklaste rõõmus muusikaarmastus, hiinlaste mõistlik ja avalik ellusuhtumine, jaapanlaste kenadus, hindude sügav müstika — igaüks toob oma iseäraliku vaimu-avalduse üldsuse kasuks.

„Kas Ta pole Ida Kristus?“ küsisin ma ühelt hindult. „Ei, Ta on kogu maailma Kristus,“ vastas tema. Hindul oli õigus.

Ja selleks, et vältida kogu maailma Kristust, me ei vaja mitte üksi iga rahva keelt ja kultuuri, vaid ka iga rahva kunsti, filosoofiat ja teadust. Igasugune elu peab väljendama Ülimat Elu.

Kord ma kuulsin üht maailma juhtivat filosoofi pidamas kõnet, milles ta viis inimese läbi ta mitmesuguste arenemisjärkude. Ta ütles, et inimene on jõudnud kohale, kus ta on ebatäiuslik, ja oma jõuga ta ei suuda end teha täiuslikuks, et ta peab saama midagi väljastpoolt, midagi ülevalt, et saada täiuslikuks. Ma ei julgenud hingata, sest ma lootsin, et ta ütleb sõna. Kuid ta läks edasi seda ütlemata. Kõne lõpul ma küsisin temalt: „Hr. professor, miks Te ei, öelnud seda sõna? See värises Teie huulil, aga Te ei öelnud seda välja?“

„Milline sõna?“ küsis ta põnevalt.

„Sõna ülevalt, mis teeks meid täiuslikuks — Kristus,“ vastasin mina. Kui te oleksite selle öelnud, siis see ei oleks filosoofiliselt sugugi eksitanud. Või oleks?“

„Ei,“ ütles ta mõtlikult, „sest see on, mida ma mõtlesin.“

„Miks te siis seda ei öelnud?“ uurisin ma edasi. „Ma jätan selle teile, usuteadlasile, mina olen filosoof.“

„Kuid ma ei ole rahul, et te jätate selle mulle,“ ütlesin mina, „sest ma tahan, et kogu elu — filosoofia, kunst, teadus tõlgitseks Kristust.“

Kui see nii juhtub, siis kuuleb igaüks — filosoof, kunstnik, teadlane, riigimees omas keeles Jumala suuri asju.

Praost Inge sõnad on tsiteerimise väärt: „Pidage meeles, et uuel teadusel on õigus omas keeles kuulda ja kõnelda oma suuri asju, nagu 4. ja 5. sajandi haritud kristlasel oli õigus formuleerida ristiusku neoplatoonilistesse formeelisse. Milleks tol ajal oli filosoofia, selleks on nüüd teadus.“

Minu sisemus hakkab vastu, kui ma kuulen teaduse ja usu lepituskatseid sel teel, et igale jäetakse oma ala — teadusele füüsiliste tõdede maailm ja usule väärtuste maailm. Lõpuks peavad nad kõnelema ühte ja sedasama asja, muidu pole neil kummalgi õigus. Ma tahan parem kuulda, et nad mõlemad kõneleksid omas keeles ühist, nimelt — Jumala suuri asju.

Keegi hää kunstnik leiab uue elu Kristuses. Rõõmus selle üle ta läheb tagasi oma kunsti juurde ja leiab, et ta saab elust paremini aru kui kunagi varem, ja on selle tõttu loovam. Ta kirjutab: „Ma tahan kirglikult väljendada oma uut elu oma kunsti kaudu.“ Seda kirge peaks tundma kogu elu.

Kas on olemas koht, kus kõik keeled, kõik kultuurid ja kogu elu võivad tulla kokku ja leida oma tõelise mõtte? „India Sotsiaalse Uuendaja“ toimetaja ütleb, et nüüd tõmmatakse jooni lääneismi ja hinduismi vahel, et nad mõlemad on suremas ja lõpp peab olema kompromiss.“ Ma arvasin, et kompromiss oleks liiga nõrk, et me vajame kedagi, kellesse koguda lääneismi ja hinduismi tõed lunastatuma ja täidesaadetuina. Ainuke, kes seda võiks teha, on Kristus. Kas Ta pole lunastav koht Jumala ja inimese vahel, keelte ja kultuuride vahel, teaduse, kunsti ja filosoofia vahel? Kas Ta pole koht, kus kõik asjad hoitakse koos. Kas ei või olla Temas niihästi inimeste kui ka asjade vendlus? Kas Ta pole enam kui lunastav koht? Kas ta pole koht, kus elu leiab oma mõtte?

Kogedes seda Elu vastab kõik elu „Jah“.

Nelipühal on kogutud ühisesse keskusse kõik elu, keel, kultuur, rahvusvaim, kunst, teadus, filosoofia — ja säält ta läheb välja — sellest ühisest keskusest — kõnelema igaühele ta omas keeles Jumala suuri asju.

Nelipüha ja ritualism

Ristiusus on üks lihtne tõde, mis sel juhul, kui temast oleks hoolitud ja tema järele talitatud, oleks ajaloole palju mõju avaldanud. Meie võiksime arvata, et Püha Vaimu tulles nende pääle nad võtsid mingi püha ja vaga seisangu. Usku on alati samastatud pühade seisangutega. Hindu on selle oma yoga-süsteemis välja arendanud teaduseks. Hingamine peab olema kontrolli all, tähelepanu kontsentreeritud silmalaugude vahele, käed, jalad ja kogu keha peavad olema ettekirjutatud seisangus. Ka muhameedlased on töötanud välja oma palveseisangu ja peavad sellest kinni matemaatilise täpsusega. Te ei või mõelda budhismile lahus Budhat iseloomustavast seisangust — jalad risti, käed koos süles ja nägu ükskõikne.

Kuid nelipühal oli too rühm kõige igapäevsemas seisangus — nad istusid. Nad isegi ei põlvitanud!

Siin vabastati usk iseäraliselt pühadest seisanguist ja tehti kõik seisangud pühitsetuiks.

Oleksid nad olnud iseäralises seisangus nelipühal, siis me oleksime seotud selle seisanguga. Kuid evangeelium pidi tegema pühaks kõik seisangud. Ükski ei pidanud olema vähem või enam püha kui teised.

Jeesus palvetas täiesti avatud silmadega: „Jeesus tõstis omad silmad taeva poole ja ütles: „Isa, ma tänan Sind!“ Mu sõber ja mina murdsime omale teed Berliini tänaval läbi rahvahulkade, ja võis näida, nagu me oleksime kõnelnud teineteisega, kuid tegelikult me kõnelesime Jumalaga. Miks ka mitte? „Kas te arvate, et võiksite palvetada selles restoranis, kuna rahvast tuleb ja läheb? Ma tahaksin, et te võiksite, sest mulle oleks seda tarvis,“ ütles mu sõpru. Ja me palvetasime avatud silmadega! Millalgi pole Jumal näinud olevat ligemal. India pühakuid, vana dr. Hume, kohtas mind tänaval, pani käe mu õlale ja ütles: „Kas me kõneleme Isaga?“ Isa oli sääll juures! Rikkaid ameerika ärimehi sõidutas mind omas autos. Teel ta ütles: „Ma ei võtnud teid ilmaasjata sellele sõidule. Ma vajan Jumalat ja tahan, et Te mind selles aitaksite.“ Me kõnelesime selle üle ja kui tuli otsustav andumishetk, ütlesin mina: „Teie juhtige autot ja mina palvetan.“ Tema juhtis auto läbi suurlinna rahvamurru, kuid tegelikult olime me teel Jumala juurde. Ja me kohtasime Teda!

Nelipühal oli tavaline seisang — usuline seisang. Ja teiselt poolt — kui sügavalt uskmatud võivad olla mõned usulised seisangud! On olemas pilt ristiskätega mungast, kes näivalt palvetab. Kui te vaatate ligemalt, siis näete, et ta pigistab sidrunit, hoides teda punšiklaasi kohal! Kuid kes pole näinud Jumalat sädelevas silmas, soojas käepigistuses ja vaiksuses jutlemises? Kes see oli, kes kisendas kaitsekraavest „Jumal, Jumal, ma näen Teda igal pool“?

Nelipühal sai Jumal loomulikuks inimelus. Kõik loomulik sai usuliseks ja kõik usuline sai loomulikuks. Jutustus ütleb: „Ja olid igapäev ühelmeelil koos pühakojas ja murdsid leiba kode mööda, ja võtsid rooga väga rõõmsa ja täiesti vaga südamega. Ja kiitsid Jumalat ja neil oli arm kõige rahva juures: „Täiesti vaga süda“ tähendas jagamatut südant, vahe usulise ja maailmliku elu vahel oli neis kadunud. Nad olid üks tervik. Nad võisid süüa armulaua-leiba ja harilikku leiba ühtlaselt tundes Jumalat.

Sellega ühenduses, kuid veel kaugemaleminev, on asjaolu, et kui tuli nelipüha ülim hetk ja nad said Vaimu, siis nad ei täitnud mingisugust kommet ega tseremooniat. Näis nagu oleks Jumal otsustanud, et Ta ülim and ei pea olema ühenduses mingisuguse ebatavalise asjaga. Ta pidi antama lihtsalt ja vastu võetama lihtsalt ilma mingisuguste vahendusteta.

Siin vabastati usk iseäraliselt pühadest riitustest ja tseremooniaist.

Meie evangeelium tarvitab riitusi ja tseremooniaid, kuid ta pole ühegagi neist seotud ses mõttes, et mõni neist oleks oluline Jumala Ülima anni — Ta Enese — saamisel. Kui riitused ja tseremooniad pole olulised sellel tähtsaimal kohal, siis nad pole olulised ka kusagil teisel sellel joonel.

Kuid ometi — kuidas oleme võidelnud nende pärast sajandite jooksul! Ma seisin toas Limas — Peruus, kus inimesi süüdistati ketserluses. Sääl olid olemas klaaspaneelid, mille läbi need, kes seisis väljas, võisid näha, kas puidust Kristuse kuju, mis seisis vaimuliku kohtuniku kõrval, noogutas või raputas pääd — hääks kiites või hukka mõistes. Kohtunik tõmbas nõore laua all. Puidust Kristuse päänoogutamine tähendas, et ohvrit tuli piinata piinapingil ja pääraputamine tähendas vabadust. Me kõnelesime sellest piinakambris ja tore rooma-katoliikline õpetaja pöördus mu poole ja ütles: „Vaene Kristus, kuidas me oleme Teda sundinud hääks kiitma oma hullustusi sajandite jooksul!” Me oleme võidelnud riituste ja tseremooniate pärast ja oleme sundinud Teda noogutama „Jah” või „Ei”. Tõeks jääb, et Ta arvatavasti ei öelnud ei „jah” ega „ei”. Riitused ja tseremooniad olid tähtsusetud selles suuremas valguses, mida Ta andis.

Johannes ütles ristides: „Mina ristin teid küll veega ... aga kes pärast mind tuleb ... seesama peab teid ristima Püha Vaimuga”; teisi sõnu — Ta pidi andma inimesile Jumala. Nelipühal polnud too Jumala-andmine seotud mingisuguste riituste ega tseremooniatega. Nii et kui inimesed üles seavad toredat viljatust, ja keerulisi dogmaatilisi süsteeme, ja rituaale, ja pöörduvad Kristuse poole, et Ta nad hääks kiidaks, siis ma tean, et see on puidust Kristuse peanoogutis, mis ehitatud eklesiastitsismi poolt, ja mitte Uue Testamendi elav Kristus. Ennemalt võis anda vahile hää jootraha ja siis näha inkvisitsiooni puidust Kristust; aga nüüd ma olen kuulnud, et vastavad võimud on ta kindlasti lukustanud, häbenedes. Oleks hää, kui ka too eklesiastitsismi puidust Kristus, kes peab hääks kiites pääd noogutama iga teatud ristiusu harule ja ta tseremooniaile (ja muidugi pääd raputama teisi hukka mõistes), ka lukustataks unustushauda. Siis me võiksime uuesti avastada tõeliku Kristuse.

Kui puiseks ja eraldatuks me oleme ta teinud! Kord ma olin esitamas suurele hulgale muhameedlasile ja hindudele elavat Kristust, kui mulle sai osaks kallaletung kristlaste poolt. Suure mitte-kristliku auditooriumi ees nad nõudsid sõnade: „See on Minu ihu” sõna-sõnalist tõlgitsemist, ja nad nõudsid seda suure käraga ja vihaga. See kõik näis nii puisena! Ma ei võinud teisiti kui tunda, et me tülitsesime täht-tähelise Kristuse ihu pärast, kuna, me sääl juures kiskusime Kristuse tõelise ihu tükkideks mitte-kristliku kuulajaskonna ees!

Uue Testamendi kristlus tarvitas ristimist, kuid polnud selle ahelais, nii et Paulus, tolle kristluse päämine esindaja, võis hüüda: „Ma tänan Jumalat, et ma pole ristinud kedagi teie seast kui ükspäinis Krispuse ja Kaiuse.” Nad tarvitasid Püha õhtu-söömaaja leiba ja viina, kuid olid vabad seda asendada lihtsa armastuse-söömaajaga, kui see neile väljendas sügavamat elu. Ja kui ümberlõikamis-küsimus muutus teravaks, siis need tublid hinged tõendasid, et ristiusus pole mitte tähtis väline riitus, vaid seesmine elu. „Sest Jeesuse Kristuse sees ei maksa ei

ümberlõigatud ega see, kes on ümber lõikamata, vaid uus loomus." Nad hoidsid oma sihti lihtsalt selle joone järele, mida näitas nelipüha.

Riituste, tseremooniade ja eklesiastitsismi kohta maksab ütlus, et kui nad hoiavad oma elu sellega, et püüavad olla olulised, siis nad kaotavad selle — muutudes surnuiks ja mehaanilisiks; kui nad kaotavad oma elu suurima jaoks, siis nad muutuvad jälle elavaks ja elutoovaiks. Ainult siis võime neid tarvitada, kui oleme neist vabad. Nelipüha oli neist vaba, sellepärast võis algristikogudus neid tarvitada.

Ma usun ristiusu ristimisesse, sest ma ei usu, et ta on absoluutselt oluline. Oma usu maailma-eestunnistamise meetodina on ta ilusaim ja mõjuvaim, aga *sine qua no n'ina* Vaimu leidmiseks pole midagi olnud õnnetusttoovam. Sest selle arusaamise pärast näivad paljud ristitud arvavat, et nad on saanud Vaimu ristimisel, mis aga paljudel juhtudel on vaid enesepettus. Ja selle järelduseks on see, et riitus ise on tõusnud kõrgeks, kuid Vaimu-saamine elus alla läinud — läinud nii alla, et on muutunud peaaegu mõttetuseks.

Rituaali ja jumalateenistuste kasvav rõhutamine Läänes on võib-olla ilusalt kasulik, kui ta võib olla hävitavaks takistuseks tõeliseks eluks Vaimus. Kui me ei tee nendest endale illusioone, siis me ei kannata ka nende pärast katastroofe. Algristikogudus tarvitab neid, hilisem kirik tarvitab neid kurjasti, ja nelipüha allikate sooned täideti kirikliku pahna ja õpetusliku rämpsuga.

Ainuke lootus on pääseda läbi neist hilisemaist väärkasvudest jumaliku elu puhaste allikate juurde, mis hoovavad välja nelipühast. Midagi pole oluline päale Jumala, ja mingisugused riitused ega tseremooniad pole olulised Tema leidmiseks.

Nelipüha ja materiaalsed varandused

Otse nelipühast tuleb nõue, mis end asetab meie ajale ja kutsub teda välja võitlusse. Meie elame ajastul, mis materiaalsete asjade kuhjumist peab inim-edu mõõdupuuks. Kui me küsime: „Mis on ta väärt?“ Siis me teame, et see ei tähenda, mis on väärt ta iseloom, millega ta aitab inimelu väärtust tõsta, vaid mis on ta väärt materiaalsete varanduste kuhjamisel.

Ma sõitsin kord rongis ja kõnelesin oma reisikaaslasega Jumalast.

„Jumal?“ ütles ta. „See on Jumal“ — ja ta löi oma rahakotile, nii et see kõlises. „Kas näete toda kivi säääl väljas? Mul pole rohkem hinge kui tol kivil. Taevas on, kui sul on hää elada, ja põrgu on, kui sul ei ole hää elada.“

Siin oli otsekohene paganlus, järsult väljendatud. Mind ei häirinud see enam sugugi kui paganlus, mida küll väljendatakse vähem järsult, kuid elatakse sama tegelikult kristlikes maades ja isegi kristlikes kirikuis. Siingi võetakse vastu too paganlik maa-ilmavaade elu teena, kuigi ometi kogu aeg on hirmsad vastuolud asjade keskuses.

Vastuolu on järgmine: Meie võtame omaks paganliku eluviisi, aga meie evangeelium õpetab: Aga kõik need, kes uskusid, olid üheskoos, ja kõik, mis neil oli, oli neil ühes. Oma päranduse ja vara müüsid nad ära ja jagasid neid igaühele sedamööda, kui kellelegi tarvis läks (Ap. t. 2:44—45).

Vaim neis sundis neid jagama; vaim meis sunnib meid kuhjama ja koguma. Milline vaim on meis — kas nelipüha või paganluse vaim?

Nelipühäl sünnitati jagamisvaim, nii et elu ja usk vabanesid vaheseinust ja võimetusest, mis rajatud materiaalsele rikkusele.

Ma ei tohi „ära" seletada ja pehmendada seda, mis juhtus nelipühal. Nende varanduste jagamine neile, kel ei olnud, ei olnud mitte ainult ülemineku meeleolu, mis tingitud usust, et Kristus pea tuleb. See oleneb nende evangeeliumi sisust. Nad olid ilma saanud, nad andsid ka ilma. Andmise ja saamise piiriks oli see, kui palju kellelegi tarvis oli. Nad võisid endale jätta niipalju, kui neile endale tarvis oli, ja nad andsid, mis teistele tarvis oli. Tarvidus, mitte omada tahtmine oli mõõduandev. Keegi ei pidanud endale enam, kui talle oli tarvis. Ja millised olid ta tarvidused, seda otsustas ta sees elav Vaim. Polnud mingit sundust, see äärmusesse minev jagamine oli vabatahtlik ja tuli südamest, ja ei olnud ka määrust, mis oleks keelanud omada varandust. Peetrus ütles Ananiasele: „Eks sa võinud seda (maad) enesele pidada, kui see su oma oli; ja kui see müüdi, eks see siis olnud sinu meelevaldas?" Neil ei olnud mingit määrust eravaranduse vastu, kuid neil oli üldine arusaamine, et omada varandusi enam, kui oli endale tarvis, polnud kristlik.

See pole mitte üleaarne liialdus, mis oleneb selleaegsest entusiasmist, vaid meie evangeeliumi oluline osa ja teostatav. See oli selle teostamine, et nad pidid armastama oma ligimest kui iseennast ja et nad pidid tegema teistele nii, nagu nad tahtsid, et teised neile teeksid. Neil polnud karme ja kindlaid määrusi, kuid neile oli juhiks põhimõte, et huvid enese vastu ja huvid teiste vastu peavad olema tasakaalus. Nad jagasid igapäev niipalju, kui talle oli tarvis, ennast kaasa arvates. Kui nende omad tarvidused olid rahuldatud, siis nad jagasid jäägi nii, nagu teised seda vajasisid. Kuid tõeline tarvidus ja mitte toreduse-tagajamine oli määrav.

See peab olema erinev igal ajastul ja igas kohas, ja uuetestamentlik-kristlik südametunnistus peab otsustama, kuhu tõmmata joon luksuse ja tarviduse vahel. Näib, et see on kusagil siin: Mul on õigus tarvitada oma jaoks ainult seda, mis teeb mind enam kõlblikuks ja mõjuvaks jumalariigi sihtide teostamisel. Väljaspool seda joont on luksuse ja ebakristluse territoorium.

Fritz Kreisler, võib-olla maailma suurimaid viiuldajaid, on tabanud peaaegu kristliku joone oma järgnevais suuris sõnus:

„Ma olen sündinud nii, et muusika on minu süsteemis. Ma tundsin muusikalisi partituure enne, kui tundsin ABC-d. See oli Saatuse and. Ma ei omandanud seda. Nii ma isegi ei vääri tänu oma muusika eest."

„Muusika on liiga püha, et teda müüa. Ja nood hiiglasummad, mida muusikalised suurused tänapäev saavad, on tõeliselt kuritegu ühiskonna vastu.

„Ma ei pea ialgi omaks raha, mida ma teenin. See on üldsuse raha. See on ainult fond, mis on minu kätte usaldatud õigeks jagamiseks."

„Ma püüan järjekindlalt vähendada oma tarvidusi miinimumini. Ma tunnen end kõlblalt süüdlasena, tellides kalli söömaaja, sest see röövib kelleltki tüki leiba — või mõnelt lapselt pudeli piima. Mu armastatud naine on neis asjus just samal arvamusel kui minagi. Te teate, mis ma süün; te teate millisel ma rõivastun. Kõigil neil minu niinimetatud õitseagadel me pole ehitanud endale kodu. Kodu ja meie vahel seisavad kogu maailma kodutud."

Siin on tegev kristlik vaim, mis aitab tal vähendada oma tarvidusi miinimumini, et tal oleks enam jagada teisile. Gandhi on meile õpetanud, et rikas võib olla mitte üksi varanduse ülikülluses, vaid ka oma nõuete vähesuses. Ta ashramis on maksev mitte-varastamise põhimõte, ja varastamiseks peetakse mingi asja endale pidamist, mida teine enam vajaks kui sina.

Emerson keeldus võtmast vastu suuremat sissetulekut kui 1200 dollarit aastas, sest et tal olevat tarvis aega mõtlemiseks. Algristikogudus keeldus vastu võtmast või enesele pidamast enam, kui nad tegelikult tarvitasid, sest neile oli tarvis, et nende südameil oleks vaba aega kaastundeks ja aitamiseks.

Keegi on öelnud, et rahaga on see häda, et ta on kallid. Üks ta kallidusist on too vaimne tuimus, mis on omane paljudele varanduslikult kindlustatud kristlasile. Seiklustunne, mis omane sellele, kes elab, saades kõik Jumala käest, usaldus, üllatus — need kõik kaovad elust ja asemele asub surmav kindlus ja tuimus. Tagavarad pankades muutuvad sageli tagavaradeks, mis matavad kinni hinge, ja varandused aitades muutuvad ahelaiks jalgadele. Kadunud on spontaansus ja surmav tuimus toob enesega hinge hävimise. Goethe ütleb: „Ma vihkan luksust, sest ta hävitab kujutlusvõime.“

Ainuke võimalus hoida alal elusädet on võtta enese pääle tarviduste päramiste rist kuni miinimumini ja jagada ära kõik, mis ületab selle miinimumi.

Teine raha kallidus seisab selles, et ta moodustab vaheseina inimese ja inimese vahel, ta loob uued kastid — klassid, ta surmab vendluse. Algristi-kogudus andis ära kõik pääle selle, mida tegelikult tarvitas, ja sellepärast tal oli vendlus. Meie jätame endale enam kui tegelikult vajame ja kaotame vendluse. Kveekerite pühak John Woolman ütles kord: „Võib olla polegi inimesil tahet teisi suruda, kuid alustades kallist elu saavad nende meeled nii sellest haaratud ja nii ametisse selle kalli elu harjumusi üles pidades, et nad võõrduvad puhtast kaastundevaimust.“

Evangeeliumi jutustuses on öeldud, et pääle kurjast vaimust vaevatu tervendamist ja sigade hukkumist „seakarjased põgenesid ja läksid ära linna ja rääkisid kõik üles, mis sellega oli sündinud, kes oli kurjast vaimust vaevatud.“ „Kõik — jah!“ Neile olid sead „kõik“ ja tervekstehtud inimene tuli selle järele. See on paganlus: varandused kõik — inimesed teise järgu tähtsusega. Meie evangeeliumis peavad inimesed olema kõik ja varandused ainult niivõrra, kuivõrra nad on tarvilikud inimesile ja inimvendlusele.

Hindude rikkusjumal on Kuvera ja Saramathis võime näha Kuvera kuju seismas lamaval mehel. Varandus seisab lamaval inimesel! See on too, mis mind kollitab Lääne rikkuses. Ma mõtlen, et nii palju tast seisab palehigis töö lamaval kehal, väikeste vabrikus töötavate laste kiduraksjäänud kehadel ja nõrgemate ekspluateerimisel.

Kuvera kutsus kord oma uhkuses endale lõunale suure kõhuga jumala Ganeshi. Ganesh sõi ta välja majast ja kodust. Kui Rikkus kutsub Ihnuse enese juurde lõunastama, siis on selle ots Rikkuse häving. Isekus on enesetapmine. Pole olemas mingit varandust pääle isiksuse ja pole olemas mingit rikkust pääle töötaja rikkuse.

Paganlus pooldab varandust, mis põhjeneb inimeste ekspluateerimisel. Nelipüha pooldab vendlust, mis põhjeneb varanduste jagamisel inimestega.

Ja et meie evangeelium pooldab universumi suurimat vara — inimest — sellepärast on universum ta poolt. Tulevik kuulub talle. Kuid ajalugu jutustab meile, kui karm on universum iseka luksuse vastu. Järgneb paratamatult hinge häving. Üks evangeelse kiriku liikmetest ütles, et ta on rahul, kui aasta lõpul näeb, et ta isiklikud kulud pole olnud suuremad kui 200.000 dollarit. Sel mehel pole tarvis oodata, et ta veel kaotaks oma hinge, ta on ta juba kaotanud. See on temas kokku tõmbunud ja surnud — luksuse poolt lämmatatud.

Nelipüha pooldab elu, sellepärast on tal keskseks tahteks — jagada: Me elame ainult siis, kui me anname.

Mõõda elu selle järele, mis kaotad, ja mitte selle järele, mida võidad, mitte selle veini järele, mida jood, vaid selle järele, mille valad välja: sest armastuse tugevus on armastuse ohverdamises ja kes kannatab kõige enam, sel on kõige enam anda.“

Nelipüha ja loomulik maailmakord

Meie oleme püüdnud jätta kõrvale nelipüha välisnähtused ja vaadelda seesmisi tõesid. Ja seesmiseks tõeks on tuksuv, puhastav otsekohene Jumala-tundmine, Vaim on tulnud nendesse, kes ootasid.

Nüüd, olles alguses jätnud kõrvale välisnähtused, tahaksin ma nad tagasi panna, sest ma olen veendunud, et nad kuuluvad sinna. Kas kuuluvad sinna kange tuule puhumine, koja värisemine ja lõhestatud tulekeelte ilmumine, või on nad ainult ülepingutatud kujutluse tagajärg?

Ma võin otsekohe kõrvale jätta kõnelemise ülepingutatud kujutlusest, sest see, mida tõi inimestele nelipüha, on imestatav rahu, tasakaal, selgus ja mõjuv vaimne ja kõlblas elu.

Kuidas on siis nende füüsiliste nähtustega, mis on ühenduses nelipühaga? Kas nad kuuluvad sinna? Kui nad ei kuulu, siis jääb üks suur eluline küsimus vaimuelu kohta vastamata nelipühal. Küsimus seisab selles: On füüsiline maailm kõlbla ja vaimse elu poolt, vastu, või ta on ükskõikne? Kas füüsilised olud, milliseis me oleme sunnitud elama, on vaimse elu vaenlased, ükskõiksed päältvaatajad või liitlased?

John Stuart Mill arvas, et füüsiline maailm on vaenlane. Kosmiline protsess (see on „loodus“) soodustab „halastamatut enesemaksmapanekut, kõikide võistlejate kõrvaldamist“; „ta õpetab gladiaatorlikku olemasolu teooriat“, „tal pole mingit suhet kõlblate nõuetega“; „ta jäljendamine inimese poolt pole kooskõlas kõlbluse algmõistetega“. Je sellest järgneb siis paratamatult: „Saagem siis ükskord aru, et ühiskonna kõlblas edu ei olene kosmilise protsessi jäljendusest, veel vähem ta eest põgenemisest, vaid ta võitmisest“. Miili järgi on loodus kõlbla ja vaimse elu vaenlane.

Matthew Arnold jälle tahab tõendada, nagu oleks loodus ebainimlikult ükskõikne:

„Isegi kui inimene hoidub igasugusest patust, on õiglane, on puhas, hävitab kõik selle, mis muudab ta olemise ebakindlaks, isegi siis on olemas teised olemasolud, mis pörkavad kokku meie omaga.“

„Vood ei pööra kõrvale oma voolu, et mitte matta oma alla õiglast meest, ei pörka kõrvale välgud, et anda õigele ruumi; ka pole too tuul pehmem, mis tõukab hää inimese paati.“

„Loodus vaatab ükskõikse meelega kõikide oma poegade mängu: näeb inimest valitsevat tuult, näeb tuult puhkuvat inimest ära.“

Siin esineb vaade, et loodus on täiesti ükskõikne kõlbluse suhtes. See vaade on arvatavasti kõige enam levinud.

Dr. Denney kinnitab, et „universum on asjade süsteem, kus valitseb paratamatu ja vahetpidamatu võitlus kurja vastu.“ On see nii? Kas patt toob surma, nagu ütleb Pühakiri? Hiina vanasõna ütleb, et „Üks rahvas enne peksab end ise ja siis peksavad teda teised.“ Kas universum, samuti kui rahvad, peksab neid, kes enne end ise peksavad kõlblate eksimustega? Kas on õige, et kui me külvame lihale, siis lõikame lihalt korrupsiooni? Kas universumi pind on sedalaadi pind, mis edendab õiglust ja laseb närbuda patul?

Kant ütles, et need kaks asja, mis teda täidavad aukartusega, on „kõlblas seadus meie sees ja tähis taevas üleval.“ Kas kõlblas seadus, mis on kirjutatud meie südameisse, on kirjutatud ka tähistaevasse? Kas on universum ühtlane või killustatud? Kas tähed oma teedel võitlevad Sissera vastu?

Ajalugu annab neile küsimusile selge vastuse. Carlyle ütleb et „patt on olnud, on ja jääb igavesti viletsuse emaks“. Ja see ei tähenda mitte üksi kõlblat ja vaimset viletsust, vaid samuti ka füüsilist viletsust. Meie ei suuda murda universumi kõlblaid seadusi, me murrame endid nende vastu. Cairns ütleb: „Kui moodselt

ühiskonnalt võetakse äkitselt ta kõlblas alus, kui kõik kõlblad tunded ja tegutsemised pühitakse järsku ära, siis oleks füüsiline hävimine ja kaos, mis sellele järgneks, kisendav."

Mida ka ei näi ütlevat tunnid, kuid aastad ja sajandid ütlevad, et universum on nende poolt, kes täidavad kõlblaid seadusi, ja nende vastu, kes on kõlblate seaduste vastu.

Kas me võime siis uskuda, et kõikide asjade summa on selle poolt, kes on alistunud Jumalale. Ma olen veendunud, et see on nii. Ma ei ole üllatatud, et nelipühal füüsiline maailm vastas füüsilise imega, kaasa töötades kõlblale imele ja hääks kiites seda imet, mis sündis inimeste südameis. Kui elava Vaimu vaimne tuli läks läbi inimeste hingede, miks ei võinud siis tulised keeled olla nende päade kohal. Kui tollel otsustaval hetkel nende vaimuelu alused kõikusid ja said uueks, miks ei võinud siis kõikuda koht, kus nad sees olid? Kui nad täideti uue eluga ja Püha Vaimu väega, kas on siis tarvis imestuda, et hääli tuli taevast kui kange tuule kohisemine ja täitis kogu maja, kus nad sees istusid?

Kui loodusel ja inimloomusel on ühine lõppsiht — õiglus — kas võis siis jääda loodus ükskõikseks, kui sündis kõige loodu suurim ime — uus inimkond? Kas loodus ei peaks palju enam kummarduma põnevusega ja vaatlema seda, kas ta veel enam ei peaks ka ise sekka lööma vastava imega ja näitama oma hääkskiitmist ja ühtlust sellega? See on loomulikult nii, kui looduses ja inimloomuses on sama Jumal. See sõna nelipühal on üks Kristuse sõnaga, kui Ta ütles: „Aga et te peate teada saama, et Inimese Pojal meelevald on patte maa pääl andeks anda (ütles Tema halvatu vastu:) Ma ütlen sulle tõuse üles ja võta oma voodi ja mine oma kotta." Füüsiline ja vaimne ime langevad ühte ja tunnistavad ühte ja sedasama jumalikku Issandat.

„Briti Arstiteaduslik Žurnaal", mis senini pooldas vaadet, et haigusele tuleb läheneda ainult füüsilisest küljest ja mitte ka vaimsest, nagu seda tegi Jeesus, ütleb praegu: „pole ühtki osa inimkehast, mis oleks täiesti vaba vaimu mõjust." Kas see otsus ei tüüri ka sinna poole, mida näitab nelipüha? Kui Püha Franziskus elas Kristuse märkidega hingel, kas on meil tarvis siis imestuda, et Tema haavad ilmusid ka ta ihule?

Meie elame universumis, mis on vastuvõtlik kõlblaile ja vaimseile mõjutusile. Ta pole mitte suletud, vaid täielikult avatud õiglusele. Prof. Thomson ütleb sellest: „Mida kauem me elame maailmas, seda enam ta muutub meile koduks, milles usklik võib vabalt hingata." Algristikogudus võttis vastu nelipüha viipe ja oli vaba tarvitama Jumala väge niihästi füüsiliste kui ka vaimsete imede jaoks.

Nelipühal vabastati elu ja usk kinnisest ja kramplikust füüsilisest maailmast.

Praegu me võitleme, et saavutada sedasama vabadust. Meie hinged olid kinni vastutustundeta ja surnud maailmas. Nelipüha ütleb meile, et see maailm on elus, et too jõud, mis töötab meie kogemuses, on tegev ka tähtede juures, et kõik on üks, et kõik on avatud usule, ja et kõik, mis on õige, võib sündida.

See on õhkkond, millises usk võib liikuda vabalt ja töötada vabalt. Meil on nüüd paindub, sõbralik maailm ja me oleme kodus. Imed võivad sündida ja meid kutsutakse neid korda saatma.

Apostlite tegude raamat on täis imesid, niihästi füüsilisi kui vaimseid. Kuid nad ei juhtunud ilmaski selleks, et nendega kiidelda, millalgi vastutustundeta, millalgi selleks, et vaid kinnitada apostlite kuulutust, nad polnud millalgi maagilist laadi, nad olid alati tasakaalus, väarikad, Kristuse-sarnased. Imed, mis juhtusid, ei olnud midagi võõrast, mis impoorteeritud väljastpoolt mingi kõrge lennu poolt; nad sündisid seestpoolt, olid osaks ühises sõjakäigus patu, haiguse ja surma vastu.

Algristikogudus teadis, et nad võisid kutsuda appi kõik Jõu, mis olemas kõigi pahede vastu, mis olemas, ükskõik missugusest maailmast see ka ei olnud.

Kui nelipüha tõi neile isikliku seesmise ühtluse, siis ta tõi neile ka välise füüsilise ühtluse. See kõik oli üks. Kogu asjade üldsumma oli nende poolt. Üleloomulik sai loomulikuks looduses ja seda ta sai ka vaimses elus. Nad olid valmis igaks asjaks.

Pole ime, et nad pöörasid maailma pahurpidi!

Selles ongi vahe nende ja meie vahel. Meie ei oota midagi ja sellepärast ei juhtu ka midagi. See maailm on surnud, sest meie oleme surnud. Meie kordame kõlblaid igapäevsusi ja loodame, et mõni paraneks kitsas kõlblusringis. Kuid meil pole suuruse tunnet, tunnet, et kogu maailm on imbutatud Jumalast ja on meie käsutuses, et imed, nühästi füüsilised kui ka vaimsed, võivad ja peavad sündima. Meie evangeelium pole nelipüha-evangeelium, sest sääl avati kõik väravad ellu — füüsilisse ja vaimsesse.

Nelipüha ja moodsed kultused

On kaks asja, mis teravalt lahutavad nelipüha paljudest moodsaist õpetusist ja kalduvusist.

Jutustus ütleb: Nemand said kõik täis Püha Vaimu." Sääl ei olnud vahetegemist, nagu see sageli on tänapäeva mõtlemises müstiliste ja mitte-kristlikkude loomuste vahel, ühed, kes olevat võimelised vastu võtma ja tunnetama Jumalat — ja teised mitte — „Nemand said kõik täis Püha Vaimu." Igaüks, kes tahtis saada seda Jumala andi, sai ta, — sai ta siis, kui ta tahtis teda sel määral, et oli valmis maksma nõutud hinna. Kui me elame Vaimuga, keda me vaevalt märkame, ja meie hinged on sääl juures kahvatud ja haiglased, siis on see sellepärast, et me tahame nii elada. Vaimu saamine peab olema tingitud meie tahte alistumisest ja mitte meie olemuse ehitusest. Kõik meie kaotused, meie vaimu jõuetus, meie selgrootu vaimne elu on meie tahte pärast säärased. Sest kõik ukSED on avatud kõigeks, et anda meile täiuslikku elu. Nelipüha ei hakka selle üle vaidlema. Ta toob meile 120 isikut — kõik, kes otsisid — tolle tõe elava ja leekiva tunnistusena.

Moodse aja kasvav müstitsismi süvenemine on küll vaimne igatsemine, kuid ta jätab sageli ebaterve mulje, nimelt selles — nagu oleksid müstikud mingi omaette klass, vaimsed brahmiinid, ja et see, mis nad on, on ainult analüüsimiseks ja uurimiseks, aga mitte midagi, millest oleks tarvis osa võtta ja elus maksma panna. Kuid vee analüüsimine H₂O-ks ei kustuta meie janu. Uurimine peab muutuma otsimiseks, kuid ta ei pea muutuma viljatuks. Nelipüha ei tea midagi diletantlikust tungimisest vaimsesse asjusse; ta tunneb praktilist, igale võimalikku eluteed, mida varustab väega Elav Vaim. „Ja nemand said kõik täis Püha Vaimu" on sääl kirjutatud, ja see on vastuolus moodse arvamisega nagu võiksid saada „täis Püha Vaimu" vähesed müstiliste kalduvustega hinged.

See oleks hirmus hoop mu usule, kui ma oleksin sunnitud omaks võtma arvamuse, et teatud inimesed ei ole võimelised vastu võtma Vaimu teadlikus täiuses juba oma olemise ehituse poolest. Muidugi on tundlikkuse mõõt erinev inimeste juures. Kuid tähtis on see, et igaüks võib vastu võtta Vaimu. Uus Testament ei tea midagi moodsest jaotusest müstiliseks ja mitte-müstiliseks. Siis võiks samuti kõnelda müstilisist ja mitte-müstilisist mehist ja naisist — müstilised oleksid need, kes armastavad, ja mitte-müstilised need, kes ei armasta. Meie oleme kõik loodud nii, et võime armastada. Samuti oleme kõik loodud nii, et võime tunnetada Jumalat.

Vahetegemine müstilise ja mitte-müstilise vahel näib tahtvat asetada hinge loomuliku asukohta siia-poolle nelipüha. Ja see oleks tragöödia.

Teine asi, mis teravalt eraldab nelipüha moodseist kalduvusist, on see, et mis sääl ka ei sünniks, see ei tule inimesilt endilt, vaid väljastpoolt. „Aga teie jääge Jeruusalema linna seni, kui teid ehitakse **väega kõrgest**” „**Ja taevast** sündis äkitselt kohisemine otsekui kange tuule puhumine.” Nelipüha esitab jõude, mis tulevad väljastpoolt inimest; ta ei olnud lihtne seesmiste jõudude arenemine ja tugevnemine. Keegi hindu asetab mulle selle küsimuse järgnevalt: „Kas pole juured alati meis olemas? Kas me ei sünni seestpoolt, selle asemel et sündida ülevalt?” Siin ta pani oma sõrme meie moodse usu pühiküsimusele. Moodsed enese-arendamise kultused, Uue Mõtlemise ühingud ja Kristlik teadus tüürivad, nagu hinduismgi, kas inimese jumalustamise poole, nii et ta võib ärgata teadvusele oma ühtivuse kohta Jumalaga, või jälle avastada, et inimesel on olemas latentsed jõuallikad, mis teevad, et tal on küllalt iseenesest. Mõlemal juhul ta sünnib uuesti, seestpoolt ja mitte ülevalt. „Me peame äratama Jeesuse eneses” ütles üks hindu professoreid kuulajaskonnale kord pärast mu loengut. Kes oli see, kes läks läbi Itaalia karjades: „Ärka, oh ärka, Kristus, Itaalias”? Teised tahavad meid veenda, et me kõik võime saada Kristusteks. Swami Vivekananda hüüdis Chicago usundite parlamendis: „Teie jumalused maa pääl, — on patt nimetada end patusteks.”

Kõik see ühes moodsa immanentsuse rõhutamisega ristiusus moodustab kindla kalduvuse — kuid kas see on täiuse või tühjuse poole? Karl Barth on Euroopas töötanud selle vastu nii ägedalt, et Jumal, keda tema esitab, on niivõrra transtsendentne, et ta muutub peaaegu tundmatuks. Kas oleme sunnitud valima Barthi ja moodsete kalduvuste vahel? Kas nelipühal on selle kohta otsustav sõna?

Uus Testament õpetab väga tihedat sidet inimese ja Jumala vahel, nii tihedat, et Elu hoovab ellu, Mõistus mõistusesse, Sisu sisusse, Olemine olemisse. „Temas oleme, elame ja liigume.” „Nagu Sina, Isa, oled Minu sees ja Mina Sinu sees, et nemad ka meie sees üks oleksid.” „Ma olen Kristusega risti löödud; siiski ma elan, ometi mitte mina, vaid Kristus minu sees.” Ühendus näib olevat sama ligidane nagu sõrmede ja käe vahel — sõrmil on küll ka oma individuaalsus, aga nad ometi juurduvad käes ja saavad oma ülalpidamise temalt. Olgugi, et see on õige, siiski ei või tõendada, et Uus Testament on moodsete kultuste poolel. Inimesed peavad sündima „ülevalt”, vägi ja jõud tuleb „taevast” ja Püha Vaim tuleb „meie pääle”, ja mitte „meie seest”. On selge, et see on and, mis on värske ja uus ja mitte midagi, mis kuulus meile juba ennem. On õige, et juba see, et võime vastu võtta Vaimu, näitab, kui ligidalt sugulased me oleme Temaga. Kuid sellest hoolimata näitab Uus Testament, et meid peab varustatama — meie ei saa end ise rahuldada. See on raske hoop moodsele uhkusele. Ja just sellepärast, et see on hoobiks moodsele uhkusele, mõjutab ta mind sügavalt. Kas võib tõusta sügav Jumala tunnetamine enesega rahulolevast mõnulemisest? Jumala olu on alandus. Ja esimene samm Jumala leidmiseks on anda hoop meie uhkusele — anda talle surmahoop, nii et oleksime alandatud põrmuni selleks, et võiksime saada tõstetud kõrgeima taevani, oleksime nii löödud, et võiksime laulda, oleksime nii alistunud, et võiksime olla ennastohverdavad. Meie vaimse elu allikas võib siis olla tänulikkuses — rõõmsas tänulikkuses, sest, omades mitte midagi, me leiame, et omame kõik.

Mu toredaid ja andekaid sõpru oli võtnud omaks järgneva deklaratsiooni eluks: „Ma olen oma hinge kapten, ma olen oma saatuse isand.” Ka need sõnad: „Mu pea võib olla verine juhuse löökide all, kuid ta ei kummardu.” Ta ehitab psühholoogilised kaitseseinad elu vastu ja need näisid olevat küllaldased. Kuid elu tabas neid seinu karmi löögiga ja nad purunesid. Varemeis tõstis siiski pead uhkus, olgugi et oli

sügavasti alandatud. Istudes kirikus, kust ta igatses mingit lootust ja tervendust, ta kuulis kogudust vuristavat läbi oma palveid ja armastades tõtt, pöördus sellest ära sõnadega: „See on kõik liiga pääliskaudne ja kerge, nad ei mõtle seda tõsiselt.“ Siis astus ta juurde Kristus ja ütles: „Jah, nad ei taha lasta mul teha midagi nende hääks ja samuti ei taha seda sina.“ Mu sõber teadis, et see oli alasti põhitõde. Too „ise“ polnud kunagi alistunud, too uhkus polnud kunagi alandatud põrmu, ja sellepärast seisis Jumal, kes oleks aidanud — abitult oodates, kuni jõudsid lõpule kõik teised jõuallikad, et Tema võiks pakkuda omi: Ja kui teised olid lõpul, siis oli Jumal sääl — õrn, tervendav, lähedane. Enda lõpp oli Jumala algus. Kui uhkus lõppes, algas jõud.

„Rist puhastab maailma“ ütles kord mu hindu sõpru. Ta teeb seda, kuid ta teeb enam kui puhastab — ta surmab! Ta surmab ja ta teeb elavaks. Ta saadab mind risti juurde ja annab mulle siis ülestõusmise hommiku. Ta lööb mind tummaks ja siis paneb mind kõnelema Jumala imetaolisi tegusid. Ta röövib mult ära kõik, mis mul on, ja annab mulle siis kõik, mis Jumalal on. Ma võin võtta vastu Jumala sellepärast, et ma ei ole Jumal. See ristitee viib nelipüha juurde. Ta ots on täius.

Ta viib täiusele sellepärast, et Jeesuse sõnad on õiged: „Kes oma elu hoiab, kaotab selle; ja kes oma elu kaotab Minu pärast, leiab selle.“ Kaota oma elu enesealistumises ja enesest lahtiütlemises — ja sa leiad ta uuesti. Ta pole ilmiski sinu oma, kuni sa pole teda kaotanud. Mul polnud seni hinge, kuni ma andsin ta Jumalale. Mul oli kimp sõdivaid ja kisklevaid himusid, kuid mitte hing, tõeline hing, kuni Kristus andis selle mulle tagasi puhastatuna, harmoonilisena ja leituna. Suur hulk noori inimesi kõneleb eneseväljendamisest, kuid neil pole seda end, mida väljendada. Neil on kaos ja nad nimetavad seda eneseks. Enese-maksmapaneku tee on enesest-loobumise tee.

Kultused ja õpetused, mis algavad enese-kultuuriga ja enese-maksmapanekuga, või enda jumalikkuse rõhutamisega — lõpevad tühjuses — see on enda tõstmine oma saapanööri dega. On õige, et neil näib alguses olevat midagi anda, sest täielik enda-maksmapanek näib andvat enam, kui endine enda minna-laskmine. Kuid varsti tuleb neile jõuallikaile lõpp; universum ei kiida seda hääks ja ots on tühjus.

Vedanta filosoofia on inimjumalikkuse suurim õpetamine. „Sina oled Too“, „ma olen Brahma“ on ta alati korduvad sõnad. Swami Rama Tirath on suurimaks tõenduseks sellele, kuidas õpetus sellest, et me sünnime seestpoolt, tarvitab ära oma jõuallikad ja hävitab enese. Ta on veetlev, rõõmus hing. Meie südamed soojenevad ta poole. Ta näib olevat kätte saanud rõõmsa vaimse-elamise saladuse ja ta jutlustas seda kogu maailmas, iseäranis Ameerikas. Ja näib, nagu oleks ta selle leidnud Vedanta kaudu. Kuid vaadates natuke lähemalt leiame, et ta oli misjonikooli õpilasi ja misjonikooli õpetaja. Ta oli täidetud kristlikkude ideedega ja ta Vedanta ei olnud Vedanta. Ta näis elavat aastaid rõõmsalt evangeeliumil, evangeeliumil, mis segatud vedantismiga. Benaresi õpetlased nägid seda. Nad ütlesid talle, et ta ei oska sanskriti keelt ja sellepärast ei tea midagi Vedantast. Ta hakkas nüüd õppima sanskritti ja lugema tõelist Vedantat. Ta elulookirjeldaja ja õpilane Puran Singh jutustab selle loo lõpu:

„Kuid sanskriti uurimine surmas Swami Rama; see tegi tummaks ta rõõmsa linnusarnase vaimu ja muutis poeedi tusaseks filosoofiks ... Sel ajajärgul oli Swami Rama läbi imbinud Shankara suurest illusiooni-filosoofiast ja see vaim näis õonestavat elava rõõmu temas. Ta oli nüüd hoopis muutunud; ta rõõmsameelsus oli kadunud ... Noil päevil ta palus Narayan Swamit minna tast lahku elama, sest ta oli juba väga tundlik iga kriitika suhtes ja ei kannatanud teise vastuvaidlusi. Ma mõtlesin ja mõtlen praegugi, et originaalse sanskriti eksegeetilised uurimised, selle asemel et olla talle abiks, süvendasid ta depressiooni ja suurendasid ta illusiooni

kurbust. Ta oli lähenemas hindude vedantliku filosoofi ideaalile ja võis istuda ristijalu päevade kaupa, olles hoolimatu vastaste ja oma keha vastu. Siis ta ütles: „Kes ütleb, et on olemas maailm? Teda pole kunagi olnud, teda ei ole praegu ega tulevikus!” Ja samal ajal ta ütles: „Teie, inimesed, tulge ja sundige Raamat uskuma oma reaalsusse ja unustage ta. Kõik suhted on Issanda Unustamise teenistuses.” Surma mõtted tulid neil päevil hulgana ta pääle. Ta kurvameele väsimus näitas depressiooni, millele mina ega keegi teine ei suutnud anda diagnoosi, palju vähem veel ravida ...

Swami Rama tegi kramplikke katseid tulla tagasi enese juurde, kuid näib, et filosoof temas sai võidu sadhu üle, ja ta suri, otsides roosi, mis oli lõhnanud talle nii toredasti... Kuid tõrvik ta käes oli kustunud ammu enne ta tegelikku ja nähtavat lahkumist Billing Ganga voogudes, kus ta uppus.”

Niihästi Idas kui Läänes kultused ja kalduvused, mis algavad äärmise optimismiga, tõendades isegi inimese jumalikkust — lõpevad pettumusega ja pessimismiga. Nad on varsti oma jõutagavarade lõpu juures. Ida kõigub ühelt poolt tõenduse vahel, et inimene on jumal, ja teiselt poolt olemasolu mitte-olemise vahel. Kuid evangeelium algab nõudega ennast kaotada — elu suurima eitamisega, ja lõpeb enese leidmisega — elu suurima jaatamisega. Ta sõnad on: „Kaota”, „leia Jumal”.

Kord ma vaatlesin kimalast, kes peksis end vastu aknaklaasi, püüdes pääseda välja. Viimaks ta langes väsinult aknalauale ja, kuna aken oli vähe üles tõstetud, siis ta ronis läbi avause ja lendas vabadusse. Ainult siis, kui lõpetame enesemaksmapaneku katsed ja langeme Kõikvõimsa Armu kättesse, leiavad meie hingetiivad tee vabadusse.

See pole üks kitsa evangelismi väide. See on koht, mille poole rühhib kogu elu. H.G. Wells, moodsaimaid tänapäeva inimesi, ütleb, et nüüd võivad seista psühholoog ja jutlustaja kõrvuti ja kinnitada, et pole olemas mõistlikku südamerahu, tasakaalu ja hinge kindlust, kuni inimene pole leidnud elu selle kaotades ja on harjutanud ja distsipliininud oma huvid ja tahte üle ahnuse, võistluse, kartuste, instinktide ja kitsaste haavumiste. Siin tuleb Wells tõotatud maa piirile, kuid ainult piirile, mitte veel sinna sisse, sest ta sõnad „harjutanud ja distsipliininud” omavad ikka veel vana seestpoolt-sündimise idee kõrvalmaigu. On olemas koht ka „harjutusel ja distsiplunimisel”, kuid alles pärast seda, kui on olnud täielik andumine Issandale — kui see on korras, siis võib alata õppimine ja distsiplunimine”. Kuni selleni pole mingit elu kaotamist ja sellepärast ei saa olla ka mingit leidmist.

Too täiusliku andumuse tõelisus oli eelpool nelipüha ja võimaldas nelipüha. Kuni nelipühani nad olid olnud liiga katsetajad, väga poolikud oma andumises Jeesusele Kristusele. Nad olid jätnud maha palju, et järgneda Kristusele — oma armastatud omaksed, kodu, ameti — kõik pääle iseene. Kuid oluline „mina” oli veel valvel, oli veel nõudmas esimesi kohti, oli veel kade teiste pääle. Kuid pärast nelipüha oli see kõik muutunud. Nad olid kaotanud enese, nad ei olnud enam katsetajad, nad olid omajad, nende huvid olid ühte sulatatud, nad ei olnud enam lõhestatud, nad olid seesmiselt vabad. Mis oli juhtunud? Täiuslik andumine oli sundinud tulema nelipüha. Nad olid andnud enda, nii võis ka Jumal anda Enda. Nelipüha oli selle tagajärg. Kõik ootas seda inimlikku eneseandmist. Kõik ootab seda ka praegu. Nelipüha pole ainult juhtunud tõsiasia, ta on meie evangeeliumi igavesti jätkuv printsip ja kättesaadav alati, kui tingimused on täidetud.

Kuid miks nõuab Jumal täielikku andumist? Kas Ta on despoot, kes nõuab, et ainult Tema valitseks inimese üle? Kas Ta tahab murda meid, või koguni meid lõpetada, enne kui Ta teeb midagi meie hääks? Vaevalt. See täieliku andumuse nõue pole omavoliline, see on olemas juba asjade olus. Andumine on iga tõelise armastuse

aluseks. Kus pole täielikku andumust näiteks mehe ja naise vahel, sääl pole armastust. Sääl, kus kumbki hoiab enesele oma olulise „mina“, ei või võrsuda armastus. Nüüd on Jumala andumine meile täiuslik. Rist on selle märgiks. Jumal ei või minna kaugemale. Ta on läinud äärmise piirini. Ainuke asi, mis veel puudub, on meie andumine. Kui ka see tuleb, siis võib sündida armastus. Siis on ta otsekohene ja paratamatu.

Kuid keegi ei või armastada Jumalat, kuni ta ei andu Talle. Endaväljenduse ja enda-arendamise kultuste pooldajad ei saa armastada Jumalat, sest nad ei andu Talle.

Peab tähendama, et tolles armastuses me niihästi kaotame kui ka leiame enda. Kodus, kus mees või naine püüab valitseda ja hoiab end, keeldudes andumast teisele, ta kaotab enese. Kodu on õnnetu. Ja teiselt poolt — kus on vastastikune andumine, sääl on vastastikune enda-leidmine; tekib osadus, kodu on taevas. Sääl kasvavad hinged suuriks ja tugevaiks, sest armastus on nende loomulik õhkkond.

Hinged närbuvad enda-hoidmises. Ma nägin kord pika rea mangopuid, mis võrsusid varjatud ja maetud seemneist. Nende ilusate taimede kõrval olid mõned matmata mangoseemned, mis lamasid katmata maa pääl. Nad hoidsid oma elu, nad ei tahtnud maksa ülimat hinda. Ja juhtus paratamatu — nad kaotasid enese, nad kõdunesid. Nad olid määratud viljatusele ja hävimisele. Nad panid vastu elu ülimale seadusele — enda-andmisele — ja too seadus murdis nad. Teised mangoseemned olid leidnud elutee — nad olid kaotanud enda ja leidsid enda kasvavais puudes.

Jeesus allus samale seadusele. Jeruusalemas on välja kaevatud Pilaatuse kohtukoja põrand. Põranda kivesse on raiutud ringid, kus sõdurid mängisid täringit. Mõned sõdurid andsid Pilaatusele üle halvakspaneva naeruga Vangi. Siis nad läksid mängima oma mängu ringi ümber. Nad olid vabad. Kuid Tema ei olnud. Nöörid sidusid Ta käsi, kuid palju sügavamini sidus armastus Ta hinge ja ihu rahvaste häda külge. Kas need olid roomlaste naelad, mis hoidsid Teda ristil? Ei, armastus hoidis Teda sääl. Ta kaotas enda viimse võimaluseni. Kuid mis on aastad ja sajandid kõnelnud nende tundide kohta? Nende otsus on: nood sõdurid vabadena — olid vabad vaid kõdunema ja surema, me ei oleks ilmaski kuulnud, et nad üldse elasid, kui nad poleks olnud ühenduses Temaga. Kuid Tema surres elab! Ta on leidnud enda, — ta mõju, ta kõlblas haare, ta lunastav puudutus on ülimad meie kõlblas universumis. See seadus on maksev inimeste ja Jumala kohta. Mitte lihtne täring saatuse mängulaual ei toonud Kristusele selle kõlbla võidu. Miil ütleb: „Usk ei võinud teha paremat kui kiinduda Jeesusesse inimkonna kõlbla juhina. Isegi praegu me ei suuda leida paremat käitumisseadust, et inimene peab armastama nii, et annab oma elu.“ Õige, kuid usk ei kiindunud Jeesusesse. Ta lihtsalt ei suutnud Tema eest põgeneda. Ta oli püüdnud Teda risti lüüa, Teda matta, kuid ikka Ta tuleb tagasi ja on see, kelle eest ei saa põgeneda. Nelipüha võimaldab täiuslikku elu, sest nelipüha nõuab täielikku elu kaotamist. Juutide juures oli nelipüha lõikuse esimese vilja pidustus. Kuid siin ta tähendab sügavamalt ja tähtsamalt inimeste võiduelu lõikuse algust. Lõikus võrsus, sest ta kasvas maetud enda seemnest.

Nelipüha asetab meile valju enda-andmise nõude. Siin pole tähtsad tunded, vaid andumus. Nelipüha tähendab seda, et meil on maksta väärikas hind. Kui siin süüdatakse põlema elud, siis tekivad leegid hävivaist „isedst“.

Vaim tuli jüngrite pääle „nagu lõhestatud tulekeeled“ — tuli tähendab puhastust ja hävimist. Nad vajasid mõlemaid — nende vana patu-elu pidi saama puhastatud ja nende vana enda-elu pidi saama hävitatud. Vaim ei tulnud Jeesuse pääle tulena, sest Tema ei vajanud puhastust, vaid tuvina. Juutidel ei olnud tuikene niipalju rahulind, nagu ta on meile, vaid lind, keda vaesed ohverdasiid. Ta tõi Jeesusele

teadmise, et Vaimu tulek ta pääle tähendas Tema eraldamist ohvriks, enda-andmiseks ja ristiks. Niihästi jüngrite kui ka Jeesuse elus Vaim tähendas risti.

Me pidasime kord Suurel Reedel vabaõhu koosolekut Õlimäe Jeruusalema-poolisel nõlval. See oli ajal, kui Ta läks surma. Kaks nädalat me olime vaadelnud tol mäenõlval inimhäda ja nüüd me jõudsime neisse tundidesse, mil Ta võttis need hädad oma südamele ja laskis neil murda selle. Me olime imelikult liigutatud ja meie keskel polnud ühtegi, kes ei oleks tahtnud minna ja jagada Temaga maailma valu- ja patukoormat. Ma sain aru tolle hetke tähtsusest ja kummardusin, et murda lille selle mälestuseks. Minu puudutades lille ütles mingi seesmine hääl: „Mitte põllulille — võta oksake sellest kibuvitsast selle tunni mälestuseks.“ See oli sama liiki kibuvits, millisest oli tehtud too kibuvitsakroon, mis suruti Ta pähe. Ma protestisin öeldes, et kibuvits ei ole ilus, et ta okkad on teravad ja et ma tahaksin paremini lille. Kuid hääl oli käskivani: „Sa pead võtma kibuvitsa, sest selles on midagi, mida sa praegu ei näe.“ Ma hakkasin mõistma tolle vastuolu tähendust, pöördusin vastumeelselt ära lillest, murdsin kibuvitsa oksa ja panin ta oma Piibli lehtede vahele — ja sügavamalt — vaimses mõttes ma panin ta oma südamesse ja kandsin teda säääl. Mõne kuu pärast ma juhtusin vaatama kibuvitsa, mida kandsin oma südames — ja vaata — ta õitses Saareni roosina. Kaua pärast seda kui põllulill oleks ammugi olnud kõdunenud — oli Saaroni roosi punane värskus pidevalt minuga — elav Kristus oli mu juures.

Mõned meist on noppinud evangeeliumi põllulilli — ta kunsti, ta ilu, ta esteetikat, ta muusikat, ta pühitsetud osadust, ta enese-väljendust — ja meie imestume, miks nad kõdunevad nii kiirelt, miks see kogu asi on kahvatu ja ebareaalne. Nelipüha astub meile vastu kibuvitsakrooni, risti ja enda-andmisega. Me võtame ta vastumeelselt ja vaata — me leiame, et me pole leidnud risti, vaid ülestõusmise hommiku, mitte kahvatu Kristuse, vaid igavesti halja Kristuse.

Nelipüha ja ümbrus

Ühes eelmises päätükis me määrasime kindlaks, et Nelipühal usk vabastati eriliselt pühadest kohtadest, kuid ometi leiame Jeesuse kinnitamas jüngrile, et nad ei lahkuks Jeruusalemast vaid ootaksid säääl, kuni neid varustatakse väega kõrgest. Miks oli tarvis, et nad jäid Jeruusalemma? Kas Ta ühendas usu Püha Linnaga? Vaevalt. Selle nõudega Ta vaid süvendas vabanemist pühadest paigust. Jeruusalemas nad olid hirmsasti langenud. Nende kõlblad allikad ja julgus olid kokku langenud Kannatamisnädala tormi survele. Ta käskis neid jääda oma langemise kohta, et Ta võiks teha nad kõlvulisiks samal kohal. Oleksid nad läinud kuhugile teise kohta, siis nad oleksid alati tundnud, et ümbrus oli mõõduandev asjade muutumisel.

Siin vabastati usk eriliselt eelistatud ümbrusest.

Väga paljud meie seast arvavad, et kui meil oleks vaid teissugused olud, kui elaksime soodsamais tingimuses, siis me võiksimel elada võiduelu. Kuid jüngril kästi olla hirmsaimas paigas, mida nad tundsid, paigas, kus Juudas oli reetnud Issanda, kus Peetrus oli Ta salanud ja kus nad kõik olid Ta maha jätnud ja põgenenud. Kui nad suutsid olla sellel kohal vaimselt väärikad, siis on vaimne elu igal pool võimalik. Vaimne elu, mida pakub nelipüha, pole õrn ja nõrk kasvuhoone taim; ta on loodud kannatama tormi, pinget ja survet.

Keegi on öelnud, et kui sul on tarvis lahendada mõnd probleemi, siis aseta ta endale ta raskeimal kujul, lahenda ta säääl, ja sa oled lahendanud ta igalt poolt. Siin tõstis Jeesus esile vaimse elu ta raskeimal kohal, nõudes, et jüngrid jääksid sinna, kus nad olid hirmsaimalt langenud, kus nad olid kokku varisenud kõlblalt ja vaimselt kogu linna ees, kus möödunud kogemuste põhjal näis, et võidukas vaimuelu oli võimatu. Oleksid nad leidnud selle uue elu tagasitõmbunult kuhugile mägestikku, siis see oleks pööranud nende mõtlemise ära linna probleemelt kloostri rahusse. Ta õpetas neid vaikseis kohtades. Ta muutis nad uueks linnas.

Kurjast-vaimust-vaevatu kohta, kes elas surnuhaudades, on öeldud, et ta oli pärit linnast, millel olid kurjad vaimud. Kurjad vaimud temas olid linna kurjad vaimud. Ahnus, himud, ekspluateerimine ja vendlusetus on linna kurjad vaimud. Kui Jeesus ajas välja kurjad vaimud, siis Ta käskis neil minna sigadesse — see on paras paik ahnusele ja himudele. Tooruse linnas oli vaevalt vaikinud kisa: „Poo risti!“ ja jüngrid pidid saama just säääl vaimselt väerikaiks elule vastuminekuks.

Ja nad pidid leidma ta palju sügavamalt kui nad olid alguses arvanud. Jutustus ütleb, et nad olid ülestõusmise ja nelipüha vahel pidevalt templis Jumalat tänades ja kiites. Ja kogu aeg nad kartsid tulevikku! Kui keegi elab ülestõusmise ja nelipüha vahel, siis tal pole kõlblat närvi elule vastuminekuks. On võimalik olla kogu aeg templis Jumalat tänades ja kiites, kuid ometi keelduda minna elule ja ta raskusile vastu. Nende templiskäimisel, nende Jumala tänamisel ja kütmisel ei olnud vaimseid tagajärgi, see ei sundinud kedagi otsustamisele. See oli kahjuta. Usul on võimalik elada linnas, käia templeis ja tänada ja kiita Jumalat, kuid ometi kogu aeg minna mööda linna elust. Usk võib näida kaitsjana, võib teha lepinguid ümbrusega, kaotada oma kõlbla ja vaimse päätungi ja sattuda eestkostmise alla, olla austatav — kuid viljatu.

Kuid pärast nelipüha asjad muutusid. Jüngrid otsekohe vaatasid ringi ja astusid vastu süsteemile, mis oli surmanud Jumala Poja. Nüüd nad olid kõlblad ja vaimsed päätungijad. Nemad ja see, mis nad esitasid, muutusid üheks tervikuks, nii elavaks ja nii väljakutsuvaks, et oli võimatu selle eest põgeneda. Süsteem tormas nende pääle hammastega, hakkas neid peksma, kuid murdis lüües oma käsivarre. Jüngrid läksid naerdes läbi ähvarduste, kannatasid peksmist rõõmustades, laulsid kiidulaule vanglais, läksid võitjaina läbi surma. Ja hulgad, kes neid nägid, tahtsid omandada sama asja, mis oli jüngril. Milline vabadus! Milline rahu! Milline kõlblas jõud! Siin oli usk küll päätungil, kuid ta ei olnud päätungiv; ta oli veenev, võitev. Nende relvad olid küll imelikud: nad pöörasid teise põse, nad käisid teise penikoorma, andsid ka vammuse ja keeldusid tegemast midagi muud kui armastama oma vihamehi. Ja nad võitsid! Muidugi nad võitsid. Mida sa võid teha säärasele asjale? Ta ei tea millalgi, et ta on võidetud, sest ta muudab oma kaotused võitudeks, oma Kolgatad ülestõusmise hommikuiks."

Kuid ometi — kuidas oleme püüdnud põgeneda oma Jeruusalemadest! Nii mõnigi pastor palub end paigutada ümber, kuna ta peaks paluma uut südant. Mõnigi kogudus tahab uut pastorit, kuna ta peaks tõelikult otsima uut Issandat. Me oleme nagu palavikust-vaevatud inimene, kes otsib jahedat kohta enne ühel voodi serval ja siis teisel — unustades, et palavik on temas eneses. Meie otsime olude muutmist, kui meile on tarvis seesmist uueksaamist. Keegi pastor tuli meie konverentsile, et leida, mis ta kogudusel on viga. Ta leidis vea — see oli pastoris.

Oma moodsel sotsiaalolude rõhutamisel oleme sageli unustanud, et „paranemise hinge on hinge paranemine“, kuid see on usutav tõde. Oma sotsiaal-olude rõhutamisel oleme õieti öelnud, et kodune elu slum'ides (urkais) on võimatu, kuid ometi, olles hävitanud slum'ide linnaosad nende majanduslikkude ja sotsiaalsete olude

parandamisega, meie leiame, et kodusid ähvardab just samal määral isekas lahusus. Sotsiaalsete olude parandamine ei hävita seda probleemi täielikult. Midagi sügavamad on vaja.

Kui Jeesus ütles: „Ma teen kõik uueks“, siis Ta pani oma käe inimsüdamele. Sest südamest tulevad kõik elu nähtused. Ärge saage minust valesti aru. Ma ei aseta isiklikku evangeeliumi sotsiaalsele vastu. Nad ei ole vastandid; nad täiendavad teineteist. Meie peame päästma üksikuid joodikuid ja võitlema alkoholi vastu; me peame siduma Jeeriko-tee-äärsete haavu ja siis minema tabama röövleid. Küsimus pole mitte: „Kas see või teine“, vaid: „mõlemad — jah“. Me pole ainult üksikisikud, me pole ka ainult sotsiaalsed olevused. Meie oleme üksikisikud, kellel on sotsiaalsed suhted, ja kui usk tahab olla eluline, siis ta peab algama üksikisikuga ja minema edasi nii kaugemale, kui küündivad selle suhted.

Inimesed, keda nimetatakse metodisteks, usuvad täielikku pühitsusvõimalust — vähemalt nende normid ütlevad seda! Ma isiklikult usun, et me pole end selle tarvidusest ära võõrutanud. Kui ma tahan olla kristlane, siis pean olema kristlane kogu oma olemisega. Kui ma algan olema kristlane, siis ma ei näe mingit peatumisvõimalust enne, kui ma olen läbi kristlane. Täielik pühitsuselu oleks see, kui Kristuse elu on täiesti valitsev mu hinges. Mul pole selles kahtlust. Kuid mu ainuke kahtlus on see, et see pühitsuselu, mis meile tavaliselt esitatakse, pole küllalt täiuslik. Et olla täiuslik, ta peab algama üksikisikust ja minema niikaugemale kui lähevad üksikisiku suhted — sotsiaalsed, majanduslikud, rassilised ja rahvusvahelised. Siis ja ainult siis oleks see täiuslik pühitsuselu. Ma olen veendunud evangeeliumi isiklikus ja sotsiaalses mõjus, kuid ometi pean vaatama silmi tõele, et Jeesus ei püüdnud teha Jeruusalema kohaseks ümbruseks oma jüngreile enne nende sinna saatmist. Ta muutis nemad ja nad läksid muutma inimühiskonna ehitist. Tema meetod oli inimene.

Asoka, India suurim kuningas, seadis üles kogu Indiasse sambad, milliseile kirjutas budhismi sõnumi, kuid ometi budhism suri Indias. Jeesus ei kirjutanud oma sõnumit sambaile, vaid inimesile, ja ta elab. Nelipüha saatis vastu uued inimesed vanale ümbrusele ja nad kõlbasid selleks. „Tee mind terveks mu südames ja siis lase kogu maailmal tormata mu pääle!“ oli nende hüüd — ja see on ka meie oma.

Vanim seni säilinud elav linn on Damaskus. Ta pika ea saladus seisab selles, et see asub mägede ligidal, ja jõgi, mis saab alguse mägedes, on muudetud nii, et see ilmub uuesti sätendavais purskkaeves ja ülevoolavais tiiges, ja nii ta on õitsesüsteemiks kogu linnale. Nii see puhastab linna pidevalt. See annab ka jõu linna tööstuse rattaile — ja see jõud tuleb mägedel sulavast lumest. Nii on linn varustatud jõuga ja puhastamisega ülevalt. Kui tahe on andunud ja vastuvõtlik, nii et kanalid on avatud, siis hoovab Jumala loomuse igavesest puhtusest Vaimu elu meie südamesse, nagu ülima, rõõmu allikas, mis puhastab meie mõtete ja tegude mustuse ja varustab jõuga, millega elada — ja elada, igal pool.

Kui on olemas ühendus jõuallikatega, siis võime elada ka oma Jeruusalemas. Ma ei karda Jeruusalema, aga ma kardan ummistunud kanaleid. Ma kardan vastutustundeta tunde, palveta tunde ja elu selleta, mida annab nelipüha.

„Ma ei saanud täna teie kõneldes mõelda millelegi muule, kui arteesia kaevule,“ ütles üks tõsiseid daame oma pastorile. Kuid kristliku kiriku elu ei sunni meid alati mõtlema arteesia kaevule, vaid viletsale käsipumbale. Dr. Joh. A. Hutton ütles sellest tõsiselt: „Tänapäeval elab iga kirik liiga oma jõule toetudes. Ta on liiga ametis agaruse ja vaevaga. Tal puuduvad teatud täiuse, rahu ja Jumala, usalduse helid, millised sisaldavad võidu maailma üle. Ta elu pole täiuslik ja ülevoolav. Tal on põhiline viga ja pinget. Tal on liiga palju teha. endaga.“

Lady jutustas mulle, et kord ta väike poeg, tulnud koju Eton'ist, ütles: „Ema, miks need kõnelejad, kes meil käivad, kõnelevad alati käitumisest, miks nad ei kõnele Jeesusest ja mis Ta meie hääks teinud?” Too väike jõmpsikas sai aru vahest, mis on kohustuste elu ja tolle elu vahel, mille jõuallikaks on elav Kristus. Esimene on käsipump, teine on arteesia kaev.

Kuid ühel päeval ta tuli koosolekult, kus Kristuse tunnetus oli elav ja reaalne, ta nägu hõõgus ja ta ütles emale: „Säärase jumalateenistuse järele inimene võib vilistada kuradile, kas pole tõsi?”

Pärast Vaimu vägevast jõuandmist oli algristikogudus valmis „vilistama” raskusile, vaenamisile, kaotusile kogu Jeruusalemale. Kui vana Jeruusalem tõusis, et neid murda, siis uus Jeruusalem tuli neile andma jõudu. Ja uus jäi võitjaks.

Nelipüha ja kristlaste relvad

Nelipüha juures on osa, mis sageli jäetakse kahe silma vahele, kuid mis oli selgeks tunnusmärgiks neile, kes said kristlasiks. Seeley ütleb, et too tunnusmärk on teotamiste andestamine ja loobumine kättemaksust. Ta meetod on kurja võitmine hääga, viha võitmine armastusega ja maailma võitmine ristiga.

Kuni nelipühani oli jüngrite vaade sellele hoopis teine. Nad lootsid ikka veel kättemaksule ja uskusi, et vaja on tarvitada füüsilist jõudu vaimsete sihtide saavutamiseks. Jaakobus ja Johannes, Jeesuse vaimseimaid jüngreid, olid valmis saatma tuld taevast nende pääle, kes ei tahtnud neid vastu võtta. Peetrus lõi mõõgaga, kui Ta Issand vangistati aias; kui Ta sõitis pidulikult Jeruusalemma, siis oli jüngrite ja rahva vaimustus tingitud arvatavasti sellest, et Taaveti Poeg seab uuesti jalule Taaveti riigi. Kui nad ristil nägid, et Ta seda ei teinud, siis nad kõik jätsid Ta maha ja põgenesid. Isegi veel nelipüha eelõhtul jüngrid küsisid, kas Ta noil päevil seab uuesti jalule Iisraeli kuningriigi, lootes, et too jaluleseadmine sünnib pool-füüsilise jõuga.

Vaatamata ülestõusmisele püsis säärane vaade ja suhtumine kuni nelipühani. Pärast Vaimu valamist nad kadusid. Nüüd jüngrid läksid elule vastu uute relvadega ja võitsid ta uuel viisil. Nende endisele maailmavaatele ei vihjatagi enam kusagil kogu Uues Testamendis. Nii väga olid nad läbi imbutatud sellest uuest meetodist, et kui kusagil sõdur sai Kristuse jüngriks, siis talt oodati, et ta paneb maha relvad ja jätab maha oma ameti kui kristlusega mitte-sobiva. Kogu nende tugenemine füüsilisele jõule oli kadunud, ära neelatud kõrgemast jõust — olenemisest, äravõitmata armastuse jõust. Nelipüha oli toetuspunkt, kus sündis kogu nende vaate ümber-moodustamine.

Siin, nelipühal, vabastati siis usk füüsilisest jõust olenemisest, talle anti uued relvad, millega astuda vastu elule — otsatu andestamise, purustamata häätahte ja piiritu armastuse relvad.

Hindu eriline ja ilusaim omadus on ahimsa — kahjutus — kui ta ei tee kellelegi kahju, paha. Kristlase eriliseks omaduseks sai ahimsa nelipühal — ja veel palju enam. Sest kristlik vaim läheb kaugemale kahjutusest — tegeva armastuse juurde ja tegeliku häätegemise juurde, ta teeb hääd isegi vaenlasile. Kristlik vaim võidab andestuse kaudu, mis ulatab seitsekümmend korda seitsmesse, ta võidab selle, kes sunnib minema endaga ühe penikoorma, kui läheb rõõmsalt kaks, ta lööb lööja hinge sellega, et pöörab teise põse, ta võidab vaenlasi selle läbi, et muudab nad sõbruks.

Kõik see tuli tegelikult jüngerile nelipühäl saadud Jumalaga osadusse astumise tagajärjena. Nad leidsid, et Jumal võitis nad sel teel. Ta võitis vastu-hakkamise õrnusega. Tema kõikvõimsuse meetod oli rist. Sellepärast nad ei võinud enam nimetada Jumalat „Jehoovaks" ja „Väehulkade Issandaks", sest need nimed näisid liiga palju meelde tuletavat füüsilist ja sõjalist jõudu, mis oli ühenduses Ta nimega vanal ajal. Nüüd oli ta nimi „Jumal ja meie Issand Jeesuse Kristuse Isa". Jumal oli saanud uue sisu. Vaim, mis asus neis, ei olnud millegi muuga kooskõlastatav kui armastusega.

Kui vastumeelselt oleme vastu võtnud selle olukorra. „Lääne võitleva mehe" vaim, oma sajandite kestel päritud usuga jõusse ja võimusse, on muutunud võitlevate ideaalide lahinguväljaks. Kristuse ideaali ja suhtumise tulek on toonud seesmised lahkeliidid Lääne tsivilisatsiooni keskusesse. Meil on usk, mis usub võidusse armastuse kaudu, meil on pärandus, mis usub võidusse võimu kaudu. Meie Lääne tsivilisatsiooni pingulolek oleneb nende ideaalide kokkupõrkest. Me ei suuda elada Kristuse ideaalide kohaselt, kuid me ei suuda ka end Temast lahti öelda. Mineviku paganlus püsib ja võtab vahete-vahel sõna mõnes Nietzsches, kes määratseb Jeesuse tee kui orja kõlbluse vastu ja hüüab: „Ainuke ebavoorus on nõrkus: ainuke voorus on tugevus. Ära hooli kellestki päale iseenese. Inimsugu kuulub kärmele ja lahingu võidab tugev. Ole karm. Ole üliinimene! Kõik on sinu: võta ta — kui sa seda suudad." Kui sa suudad! Sää! ongi raskuspunkt. Keegi on öelnud: „Universe näeb, et ta kõduneb su kätes." Nietzsche ei suutnud seda võtta hoolimata oma määratsemisest, sest ta suri hullumajas. Rahvad möödunud sõjas ei suutnud seda, sest igaüks neist kaotas. Sõja hind kõdunes nende kätes. Nende määratsev tugevus on surmanud miljonid, rahvad on kibestunud ja ägavad võimatu suurte võlgade all, ja kogu Euroopa väriseb oma enda vihkamise halvatuse all. Ainult üks tuli välja sõjast ülendatud kuulsusega — Jeesus. Ta tõuseb esile asjade mõllust autoritatiivsena ja valitsevana. Meie püüd lugeda Tema tahtmist rahu-lepingutest ja liitude loomisest on meie and Vaiksele Kääskijale. Meie hakkame laskma kirjutada oma südametunnistusele, et meie suured sõjalaevastikud pole meie tugevuse, vaid meie nõrkuse tunnuseiks; selle tunnuseks kui vähe me armastame, kui vähe tahame hääd, kui vähe me usaldame.

Meie hakkame aegamööda tumedalt mõistma; et sarnane sünnitab sarnase, et viha tekitab viha, suured sõjalaevastikud tekitavad suured sõjalaevastikud, sõda tekitab sõja. „Sõda sõja lõpetamiseks" on mõttetus. Kas Saatan võib välja ajada saatana,— kas võin mina teotsedes kuradina ajada välja kurja rahvaist? Kuid ometi on sõda katse seda teha. Ainuke tagajärjekas vaenlasest võidusaamine on see, et muudame ta sõbraks — ja see on evangeeliumi viis.

„Mis võib sinu Issand teha sinu hääks nüüd?" küsis pilkavalt üks türanne, kes hoidis oma võimuses kristlast. „Ta võib aidata mind sulle andestada," vastas kristlane. Ja see murdis türanni käsivarre. Sest see uus vaim on jõud.

Kui vastumeelselt oleme suhtunud meie läänlased, kes oleme armunud võitlevaisele sajandisse, sellesse uuesse jõusse! „Teil Lääne kristlasil peaks olema teie pühaks raamatuks Bhagavad-Gita, sest see põhjeneb sõdadel, kuna meil hindudel peaks olema pühaks raamatuks Uus Testament, sest ta põhjeneb võidul armastuse kaudu — vahetus sobiks meile mõlemaile paremini," ütles üks indialasi eurooplasele suure maailmasõja lahtipuhkemisel. Selles ütluses on küllalt tõtt selleks, et moodustada okast.

„Teie Uus Testament õpetab teid armastama oma vihamehi, kuna meie püha raamat õpetab meid sõdima, sellepärast peaksite olema meile paremaks eeskujuks,"

ütles mulle kord üks muhameedlasi, ja ma soovisin oma südame põhjast, et ma võiksin levitada ta sõnumi meie „kristlikus“ maailmas.

Sest armastus on meie loomulik õhkkond. Viha on nagu hape kopsudele. Ta toob hävitust ja surma. Ma nägin Viinis tuba, millises oli kirjutatud ultimaatum Serbiale — säde, mis sütitas maailmasõja. Millise usaldusega oma sõjalisele jõule tulid nood mehed sinna tuppa! Aga kui mina nägin seda tuba, siis teda enam ei tarvitatud: vaibad olid rullitud kokku, pildid seinult võetud ja toolid ja mööbel segamini. See kõik oli selle sümboliks, mida sõda ja viha võivad teha — nad muudavad korra kaoseks ja meie maailma põrguks.

Kuid milline tervendav jõud on armastusel! Ma istusin vana misjonäri kõrval, kes oli suremas vähjatõppe. Ta jutustas mulle, et oli dikteerinud oma memoaare. Ma küsisin talt, et kas ta oli dikteerinud ka tolle loo, kuidas ta võitis pujari — templi preestri. Nõrga naeratusega ta vastas: „Ei, olin selle unustanud.“

Lugu on järgmine: Mõned Arya Samajistid moodustasid templis vandeseltsi, et takistada meie sõbra ja ta seltsiliste kuulutust. Templi pujari kuulis seda ja läks teisel päeval vaatama päält seda asja — lootes näha misjonäri suurimas vihas. Arya Samajistid puistasid tolmu meie sõbra pähe ja ootasid plahvatust. Selle asemel misjonär pühkis rahulikult ära tolmu ja jutlustas edasi mingi vihata. Pujari imestus keeletuks. Misjonär, kes oli valitseva klassi võimas liige, tegutses nii! Mis sundis teda nii tegutsema? Ta läks järgmisel päeval misjonäri juurde selle üle kõnelema. Talle öeldi, et see oli Kristuse armastuse pärast. Siis ütles pujari: „See on, mida ma vajan.“ Praegu ta on ristiusu kuulutaja.

Mu tuttav oli unustanud selle vahejuhtumi. Kas ka meie suudaksime seda unustada? Me võime unustada palju asju temast — ta suure organiseerimisvõime, ta rahandusliku geenius — kuid mitte seda. Sest see oli vägi! Ta õrnus oli teinud ta suureks.

Kui kirik avastaks uuesti selle jõu, siis see teeks ta suureks. Ma tunnen ühte kirikut Indias, kellel on nood kaks nelipüha omadust — elav vaimuelu ja elav suhe oma linna eluga; tal on suhteid Jumalaga ja suhteid inimesega. Kui meil oleks istutatud säärane kirik igasse linna Indias, siis ma oleksin valmis ütleva: „Nüüd, Issand, lase oma sulane rahun ära minna!“ Sääral on „vaikimine osadus“, kuhu tulevad kokku kristlased ja mittekristlased, enamikus advokaadid, iga päev üheks vaikseks tunniks. Selles vaikuses üks advokaadest avas oma hinge Vaimule ja sai uueks. Pärast ta ristimist hakati teda vaenama ja karistati teda mitme saja tuhande ruupiaga ta intrigeerijate sugulaste poolt. Kuid varsti nad läksid tülli oma saagi juures. Omas hädas nad tulid riisunud mehe juurde, et ta oleks neile abiks nende saagi jagamisel. Ta tuligi tõepoolest ja tegi, mis ta mõistis, et lahendada asja. Tundes, et ta on teinud, mis ta kohus, ta palus end vabastada edaspidisest asja lahendusest, kuid nad kõik pöördusid üksmeelselt ta poole ja palusid teda mitte tagasi tõmbuda, „sest,“ ütlesid nad, „sina oled ainuke, keda me kõik usaldame.“

Nende saak hävis nende käes. Tema kõlblas autoriteet tõusis määratu kõrgele. Tema — kaotaja — oli ometi võitja; nemad — võitjad — olid kaotajad. Universum oli tema poolt ja nende vastu. Tema tüüp jääb lõplikuks võitjaks.

Oleksime meie hoidnud kõrgel seda ellusuhtumise meetodit sajandite jooksul, siis oleks meie evangeelium praegu maailmas valitsejaks. Kuid me kaotasime nelipüha ja sellega ühes ka uut liiki jõu. Nii me juhtisime usku füüsilise jõu abil ja nii hävis tolle paratamatu hävimisega ka usk ja kõdunes, selle asemel et olla valitsev. Me pole veel raputanud maha toda ebapäha liitu, sest suurel usulisel konverentsil, millest võtsid osa valitud mehed üle kogu maailma, tõusis püsti keegi kohtunik ja ütles: „Meil peab olema sõda, sest meie peame kaitsma oma usku värviliste rasside

tõusu vastu." Seda kuuldes vankus mu maailm ja ma teadsin, et olen jälle silm silma vastu paganlusega; näib, nagu ei oleks Jeesus elanudki ja nagu ei oleks nelipüha sünnitanud uut inimkonda."

Kui ma uuesti sain koguda mõtteid, siis ma teadsin, et too kohtunik oli hääbuva paganluse hää. Kristus hoiab meid kinni ja Tema jõud on vägevaim jõud. See peab võitma. Tema juhatuse all me heidame ära paganliku mineviku. Viimase Jeruusalema konverentsi kahe viimase tunni jooksul me arutasime küsimust, kas me peaksime paluma meid saatvate maade valitsusi, et nad viiksid ära igasuguse sõjaväe, mis on selleks, et kaitsta misjonäre ja misjoni varandusi. Me tundsim, et kasutades seda kaitset, me heidame kõrvale omad relvad: häätahtlikkuse ja usalduse. Otsustati, et me ei palu mingit kaitset, vaid usaldame enda hääd tahet ja teenimist. Nii me vabastasime oma evangeeliumi sajandite paganlist lisandusist. Kaks minutit pärast seda otsust algas ülestõusmise hommik enam kui ühes mõttes. Kristlik liikumine oli tulnud tagasi tolle uue vaimu juurde, mis sündis nelipühal.

Sest nelipüha tähendab jõudu — jõudu andestada haavamisi, hoida puhast vaimu sügavaima ebaõigluse keskel, võita kuri hääga, viha armastusega ja maailm ristiga.

Nelipüha ja ühtlus

Evangeelium oli määratud ühendama, tervendama, looma vendlust ja tegema maailma üheks. Too evangeelium on muudetud sageli sääraseks, et teda tarvitati lahutamiseks, haavamiseks, lugematute sektide moodustamiseks ja maailma killustatuks tegemiseks enam kui kunagi varem. Kogu aeg on meie evangeeliumi südames olnud arusaam, et Vaim rajab elu armastusele ja toob sellepärast ühtluse ja vendluse. Me näeme seda selgelt nelipühal. Siin me näeme inimesi mitmesuguste temperamentidega, mitmesuguseist rahvusist, sügavalejuurdunud eelarvamistega — sattuvat sügavaimasse ja kaugeleulatavasse osadusse, mida maailm kunagi näinud. „Ja sellel hulgal, kes uskus, oli üks süda ja üks meel."

Siin vabastati usk lahkuminekuist ja tehti jõurikkaimaks ühendavaks jõuks, mida maailm kunagi näinud.

See ühtlus ei olnud vaid pääliskaudne, ta ulatus inimelu sügavaima aladesse — sihtidesse, vaateisse, isegi nende temperamendisse. Lahkuminekuist oli sündinud ühtlus. Miks on siis ristiusk olnud lahkuminev kõigi sajandite jooksul? Ainuke vastus sellele on, et Vaim on muutunud nõrgaks meie teadvuses ja lahkuskude, kadeduse ja võistluse vaim on võtnud maad.

Enne nelipüha olid jüngrid lahkukiskuvad ja lahkuminevad; pärast nelipüha nad olid ühtluses. Miks nad olid lahkukiskuvad enne nelipüha? Kui pöördume Luuka evangeeliumi üheksanda päätüki poole, siis leiame nende raskuste juure, ja kuna meie lahkukiskumiste juur on seesama, siis peame seda jälgima. Palvuse vaikus küsis Jeesus jüngerilt, et kelle nad on arvanud Ta olevat. Peetruse huulilt kõlas suur tunnistus: „Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg." See oli suur tund. Nende mõistus oli jõudnud päralt. Me võiksime oodata, et sellest hetkest alates nende elud oleksid kooskõlas tolle suure olmaga ja nad oleksid harmoonilised, sümmeetrilised ja jõulised. Kuid just vastuoksa on selle päätüki ülejäänud osa täis lahkarvamusi ja eksimusi. Miks ei lahendanud nende vaimseid probleeme too, et nad teadsid olevat Jeesuse Jumala Poja? See teadmine ei teinud seda siis ja ei tee seda ka

praegu. Miks? Sest nad elasid hoopis teisel alusel kui Jeesus. Tema juures oli maksev enese-kaotamine ja nende juures enese-maksmapanek. Nad olid jätnud maha kõik — pääle eneste. Otsekohe pärast seda, kui neile oli koitnud ilmutus, et Jeesus on Jumala Poeg, püüdis Jeesus viia neid oma tasapinnale. Nad teadsid, et Ta oli Jumala Poeg; Ta püüdis neile näidata, mis oli Ta Jumala-Pojaks olemise keskus — nimelt rist. Ta kõneles neile sellest ristist ja kutsus neid üles enda pääle võtma oma risti. See tegi nad keeletuiks. Ta kinnitas neile otsekohe, et kui nad kaotavad oma elu, nagu Ta neid käsib, siis nad leiavad ta; aga kui nad hoiavad oma elu, nagu nemad teevad, siis nad kaotavad ta.

Nad ei saanud sellest aru ja sellepärast ta võttis neist kolm enim vaimselt mõtlejat mäele, et selgitada neile seda nähtaval kujul. Mäel — Tema, Mooses ja Eelija „rääkisid Tema kannatamise otsusest, mis Ta Jeruusalemas pidi lõpetama". Kuna Ta seisis, vaadates vastu ristile, kirkastus Ta ja ta muudeti. Ta püüdis näidata jüngreile, et elu kirkastub ainult siis, kui ta vaatab silmi ristile; teisi sõnu, et elu võib leida ainult kaotades elu. Nad püüdsid kirkastuda enese-maksmapanekuga, ja ei saanud aru Temast.

Mäe jalal vaevasid teised jüngrid end asjatult kurjavaimu väljaajamisega. Ainsa sõnaga Jeesus ajas ta välja ja andis poisi tagasi isale. Nad „kõik imestusid selle suure Jumala autöö pärast". Aga kuna nad kõik imestusid, ütles Jeesus oma jüngreile: „Pange teie need kõned oma kõrvusse: Sest Inimese Poeg peab inimeste kätte ära antama." Teisi sõnu ütles Ta neile: „Teie mõtlete mu suurima au olevat füüsiliselt imetegudes. Sää! teda pole. Ta on mu elu-andmises — enda-andmises. Jutustus lisab juurde paljutähendava sõna: „Aga nad ei mõistnud mitte seda sõna." Miks? Sest nad ei suutnud mõista seda ellusuhtumist. Meie ei mõista mitte intellektuaalse arusaamisega, vaid vaimse suhtumisega. Nendel oli enese-alalhoidmise alus ja sellepärast nad ei suutnud mõista enese-kaotamise alusel olevat ellusuhtumist.

Järgmine salm ilmutab nende enese-alalhoiu tahet ja kuidas see mõjus nende suhtesse: „Aga nende seas tõusis arvamine, kes küll nende seast suurem pidi olema." Kristlik töötaja võistles kristliku töötajaga. Ja põhjus? Enese-maksmapanek. Pool kuni kolmveerand meie misjonivälja probleemist on töötajate töötajaisse suhtumise probleemid. Mul pole põhjust tõendada, et see on teisiti omal maal. Keegi kristlik töötaja, kes teadis, kui raske tal oli läbi saada oma kaastöölisega, telegrafeeris talle oma puhkeaja lõpul: „Palveta hoolsasti, ma tulen koju." Oleks kerge olla kristlik töötaja, kui me oleksime üksi. Kuid me oleme sunnitud olema suhteis teistega ja kristlane on see, kes saab läbi teistega Jeesuse Kristuse Vaimus. Põhjus, miks me ei saa läbi, on see, et me kõik tahame valitseda (paganlik) teenimise (kristliku) asemel. „Teie teate, et paganate ülemad vahtsevad nende üle, ja suured võtavad võimust nende pääle. Aga teie seas ei pea see nõnda mitte olema; vaid kes iial tahab teie seast suureks saada, see olgu teie teenija. Ja kes iial teie seast kõige ülem tahab olla, see olgu teie sulane. Nõnda kui Inimese Poeg ei ole tulnud ennast laskma teenida, vaid ise teenima ja oma hinge andma lunastamishinnaks mitme eest" (Mt 20:25—28.). Kui sa tahad olla „suur", siis ole „teenija", aga kui sa tahad olla „ülem", siis mine veel kaugemale — ole „sulane — ori". Tee suurusele on avatud — see on suurel määral andmise tee. Pärast-nelipühaaegses apostlikus kirikus oli järgmine järjekord: „Jumal on mõningaid koguduse sees seadnud esmalt apostleiks, teiseks prohveteiks, kolmandaks õpetajaiks, pärast vägevad teod, pärast annid terveks teha, aitajad, valitsejad, mõnesugused keeled." (1.Kor 12:28.) Siin on „valitsejad" peaaegu viimased ja pärast „aitajaid". Meie juures sõna „valitseja" on roninud tähtsaimale kohale. Nende juures oli teenija tüüp üleval ja valitseja all, et

selgelt näidata, kuhu asetati ennast-hoidev ellusuhtumine. Meie juures on teenivad tüübid all ja valitsevad üleval, ilmselt näidates, kuhu ennast-maksmapanev ellusuhtumine on roninud. Milliste tagajärgedega? Me oleme täis kadedust kohtade pärast ja sellepärast täis võistlust ja lahkuminekuid. Kas ma ütlesin üleval? See pole tõepoolest õige, sest see maksis nende kohta ja maksab ka meie kohta — kui me hoiame ennast, siis me kaotame enda. Jüngrid pole ilmaski olnud nii väikesed kui siis, kui nad püüdsid olla pateetiliselt suured. Oma arvamisega ei saa me suurendada oma pikkust küünra võrra. Me oleme, mis me oleme, ja võime suurendada oma suurust ainult sel teel, kui me ise ei mõtle enestele, vaid ainult teenimisele.

Siin oli esimene jüngrite-vaheline tüli nende ennast-maksmapaneva ellusuhtumise pärast. Nüüd vaatleme teist. Niipea kui Jeesus ütles neile läbitungivad sõnad: „Sest kes teist kõigist vähem on, see on suur,” tuli Johannesele meelde mingi juhust ja ta ütles: „õpetaja, me nägime ühe kurje vaime Sinu nimel välja ajavat, ja meie oleme teda keelanud, et ta meiega Sinu järel ei käiks.” Esimene kokkupõrge oli üksikul kristlikul töötajal üksiku kristliku töötaja vastu, teine kokkupõrge oli töötajate rühmal teise töötajate rühmaga. Enese-maksmapanek võib olla isikuil ja rühmil. Nad olid valmis tülitsema oma rühmas, kuid nad olid ka valmis maksma panema oma õigusi teise rühma suhtes. Kui nad oleksid olnud Kristuse-meelsed, siis nad oleksid rõõmustunud selle üle, et ka teised ajavad välja kurje vaime, aga kuna nad olid lahkusulised, siis nad keelasid selle. Nad keelasid selle, sest nad kartsid, et teine rühm ajab välja rohkem kurje vaime kui nende oma ja nii saab kuulsama nime! Nad olid täiesti nõus, et kurjad vaimud jääksid, kus nad on, kui nende rühm ei suutnud neid ajada välja!

Lahk-usustumine on muutunud peenemaks sest ajast saadik; kuid rühma-isekus temale järgnevate lõhedega püsib veel kindlasti. Ja ta asetab oma halvava käe tänapäeva usulisele olukorrale. Järgmine samm nõnda nimetatud kristlike maade kristianiseerimises on kirikutevahelise võistlemise lõpetamine ja kirikute ühendamine nelipüha Vaimus. Ma nägin üksteise vastas asuvail tänavanurgil väikeses Ühendriikide linnakeses kolme kirikut — Piiskoplik Metodisti kirik, Protestantlik Metodisti kirik ja Lõuna Piiskoplik Metodisti kirik. Lahk-usustumine peab nad kõik elus — ristiusk suleks kaks — ükskõik missugused kaks.

Kirikud, mis pooldavad teadlikult lõhestumist, või jälle annavad vaid nurisedes ruumi sunnitud ühendamisele, kaotavad õiguse olla juhiks tänapäeva maailmas, sest sääl on kalduvus ühinemiseks. Hoides iseennast nad kaotavad iseene.

Jüngrid polnud ka rühmana millalgi nii väikesed, kui siis, kui nad püüdsid olla suured. Neil polnud millalgi nii vähe kõlblat autoriteeti, kui püüdes olla autoriteediks teisile rühmale. Seadus, et kaotatakse elu seda hoides, murdis nad peaaegu matemaatilise täpsusega. Rühma isekus on rühma enesetapmine. Kui nelipüha ei oleks toonud ühtlust ja vendlust, siis nad oleksid matnud endid oma enese kitsuse hauda. See oh teine kokkupõrge — rühmal rühma vastu.

Võtame kolmanda. Jeesus saatis jüngrid otsima öömaja mingis Saamaria linnas. Saamarialased ei tahtnud võtta neid vastu, sest nad olid minemas Jeruusalemma. See sundis vihale Johannese juudi hinge ja ta küsis Jeesuselt, kas ta ei võiks kutsuda taevast tuld, et neid hävitada, nagu Eelias oli teinud. Siin oli kolmas kokkupõrge — juudid saamarialaste vastu — rahvas rahva vastu. Enese-maksmapanek võib olla isiklik, rühmlik ja rahvuslik.

Johannes arvas, et ta teab, kuidas kohelda teise rahvuse liikmeid. Neile oh vaja tuld! Ja ta tõi esile juhtumise Eeliaga — nii nad tegid vanal hääl ajal. Ta põhjendas oma nõuet usulise teoga vanast ajast. Ühe rahva suhtumine teise rahva vastu on

harilikult seesama: tuld — tuld taevast või tuld püssidest! Ja säärase enesemaksmapaneku pärast rahvaste vahel on maailm äärmiselt pingul. Too pinge puhkeb vahete-vahel sõjaks, milline on oma vaimu, meetodi ja maailmavaate poolest ebakristlikem asi, mida ma tunnen.

Johannes arvas, et ta näitab oma rahvuse õigustatud väarikust; kuid tegelikult ta näitas enda ja oma rahva naeruväärsust. Johannes ja ta rahvas polnud ilmaski nii väikesed, kui püüdes olla suur hooplemise kaudu. Elu kaotamise seadus selle hoidmise kaudu on maksev rahvaste suhtes samuti kui rühmade ja üksikisikute suhtes.

Siin olid üksikisik, rühm ja rahvas kooskõlast väljas — ja lõhestatud. Ja selle põhjuseks oli enese-maksmapaneku püüd, mis töötas niihästi üksikisikus kui ka rühmas ja rahvas. Mis tegi selle enese-maksmapaneku veel hädaohtlikumaks, oli see, et ta oli usuline ja sellepärast fanaatiline.

Hoolimata võidukast tundmisest, et Jeesus on Jumala Poeg, ei olnud ometi ükski asi selles päätükis õieti tehtud. Ristiusk oli neile suurepäraseks ilmutuseks, kuid tal oli vähe tagajärgi. Kõik nende isiklikud, rühma ja rahvuslikud suhted olid valel alusel. Ja nende suhted olid valel alusel sellepärast, et nad ise, üksikuina, olid valel alusel. Kui nende isiklikud alused muutusid õigeiks nelipühal, siis muutusid ka kõik suhted iseenesest õigeiks. Kui nad kaotasid enda, võtsid oma risti enda pääle, siis lepitasi too rist nad teistega. Rist on lepitusvahendiks Jumala ja inimese, inimese ja inimese, rühma ja rühma, rahva ja rahva vahel.

Nelipüha asetasi risti nende elu keskusesse ja sellega õgvendas kõik nende suhted. Pärast nelipüha tõusis Peetrus üles „nende üheteistkümneaga“, aga mitte nende vastu, nagu seni. Nad olid tema poolt sellepärast, et ta ise ei olnud enda poolt. Nüüd apostlid ei tahtnud midagi eneste jaoks ja sellepärast müüsid inimesed oma vara ja panid apostlite jalgade ette. Nad tegid veel enam, nad panid iseendid apostlite jalgade ette. Enne nelipüha tahtsid apostlid kõik, kuid ei saanud midagi; pärast nelipüha nad ei tahtnud midagi ja said kõik.

Nüüd olid õiged mitte ainult nende isiklikud suhted, vaid ka nende rühma suhted. Nii põhjanevalt olid nende vaated muutunud, et Paulus võib hüüda nende esindajana: „Aga mina manitsen teid, vennad, meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel, et teie kõik üht viisi räägite ja et ei ole lahkumisi teie seas, vaid olge kokkuliidetud ühesuguses meeles ja ühesuguses mõttes ... Ons Kristus ühest ära lahutatud?“ (1.Kor 1:10—13).

Kuid meie oleme nii harjunud lahkuminekutega, nii loomulikuks on nad muutnud meie mõtlemisis ja meie süsteemes, et me nimetame neid kristlikeks, kuna neid peaks nimetatama selleks, mis nad ka on — lihalikeks. Tagasipöördumine nelipüha juurde puhastaks meid sel määral, et näeksime olevat paljusid oma uskudevahelisi lahkuminekuid täiesti rumalad ja kõrvalised.

Nende järjekindel atakeerimine ei tee sageli muud midagi, kui süvendab neid. Surnud lehed, mis jäänud puu külge ja mida ei suuda maha raputada talve tormid, langevad kergelt kevadel pungade esiletulekul. Nii palju surnud lehti ripub meie evangeeliumi küljes hoolimata sajandite tormest ja vastuoludest. Nad langevad maha iseenesest, kui leiame Vaimu-elu.

Pärast nelipüha muutusid õigeiks ka nende rahvuslikud suhted. Selle asemel, et kutsuda tuld taevast maha saamarialaste pääle, et neid hävitada, leiame apostleid panemas oma käsi saamarialaste pääle ja palumas, et taeva tuli neid ei hävitaks, vaid et Vaimu tuli nad lunastaks. (Apt 8:15.) Peetruse hinges oli küll veel viivitavat kahtlust teiste rahvaste suhtes, kuid kõneldes sellest hiljem, ütleb ta: „Aga Vaim ütles mulle, et ma nendega pidin minema ja ei mitte kaksipidi mõtlema.“ Ka

tänapäeval käsib meid Vaim minna ellu, tegemata vahesid rahvuste vahel. Kui ta seda ei tee, siis on ta mingi teine vaim. Peetrus kuulis sõna ja läks avama uksi paganate ellu — nii mõtles ta tookord, — kuid leidis hiljem, et ta avas sellega enesele laiema elu ukсед. Ta kaotas oma juutliku brahmaansuse ja leidis ülemaailmalise vendluse.

On olemas üks koht — ja ainult üks koht, kus me võime leida isiklikkude rühmade ja rahvuste-vaheliste suhete ühtluse: Kristus.

Briti maailmariik koondub ühe isiku — kuninga ümber. Palju sügavamalt oleme meie ühendatud Kristuse isiku ümber. Kui me ainult teaksime seda, et oleme maailma kõige enam ühendatud inimesed, sest niipea kui süveneme läbi oma pääliskaudsete lahkuminekute kogemussisse, siis kõneleme sama keelt, jagame sama elu — Kristuse elu.

Nelipüha toob ühtluse, sest ta on Kristotsentriline. Kui India linnatänavaid läbistab öösel pulmarong, siis hoiavad tõrviku-kandjad oma tõrvikuid nii, et nad valgustavad heledalt toredasti kaunistatud hobuse seljas istuvat peigmeest. Kristus ütles Vaimu kohta: „Tema saab mind austama“ — Tema valgustab heledalt Kristuse isiku. Ja sellepärast, et Kristus on keskuses ja kiirgav, ei suuda piiriäärsed lahkuminekud olla enam olukorra peremehed.

Väikesi tüdrukuid püüdis seada kokku Ühendriikide riike mingis mosaiikmängus. Ta oli kärsitu, sest oli raske seada õigele kohale ebareeglipäraseid piirjooni. Ta tahtis seda juba lootusetult kõrvale heita, kui märkas, et teisel pool oli George Washingtoni pilt. Talle meenus, et ta võiks seada kokku tolle näo, sest ta austas väga oma riigi isa. Kui nägu oli kokku seatud, siis ta pööras selle ümber — ja ime — riigid olid ka omal kohal. Me oleme olnud kärsitud, püüdes seada kokku õpetusi õpetustega, poliitikat poliitikaga ja usundit usundiga. Kuid on olemas vaid üks koht, kus võime olla ühendatud — Jeesuse Kristuse isiku ümber. Kui meie mõistame, et oleme üks siin, siis näeme, et me pole üksteisest kaugel ka teisis asjus. Sest Kristus toob niihästi lunastust kui ka ühtlust.

Nelipüha ja kõlblalt võimelised

On veel üks asi, mis sunnib meid arvama, nagu oleks Vaim väga kaugel ja kättesaamatu, ja nimelt see, et ta näib olevat vaid haruldasile iseloomudele, kõlblale eliidile. Komistavaile hulgile näib ta olevat väljaspool kättesaamise piire.

Isegi suured hinged on meile näidanud, et Jumal on kaugel. „Kes on kunagi näinud Brahmaat palest palgesse?“ hüüdis Budha. „Ma ei ole näinud teda, ka ei tunne ma teda, kuid ma olen võtnud vastu kogu maailma usu temasse,“ ütles suurehingeline Gandhi. India riikide pääministreid, mu koosolekute juhatajaid, tsiteeris pärsia poeti, kes ütleb: „Me oleme kui laevad, mis lähevad välja otsima Jumalat, kuid ilmaki ei tule ükski neist tagasi, öeldes, et nad on Ta leidnud.“

Kui see on tõsiste usklike veendumus, mis võib siis öelda harilik inimene? Kas me ei pea omandama teatud hulga kõlblaid väärtusi enne, kui oleme kõblilikud Vaimu jaoks? Uue Testamendi järgi: Ei! Peetrus ütleb nelipüha päeval imestustäratava tõsiasja: „Parandage meelt ja igaüks teie seast lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nime päälle pattude andeksandmiseks, siis peate teie Püha Vaimu anni saama. Sest teie ja teie laste päralt on see töotus ja kõikide päralt, kes kaugel on, keda iial Issand, meie Jumal, tahab enese juurde kutsuda“ (Apt 2:38—39).

Kõrgeim avati kõlblalt võimetuile, sest ainuke asi, mis neilt nõuti, oli see, et nad pööraksid ümber, see tähendab — parandaksid meelt. Ja seda pakuti samule hulgile, kes olid risti löönud Jumala Poja. Ometi töötas Peetrus neile väljavõtteta ja kõhklemata, et nad võivad saada Püha Vaimu.

Siin vabastati usk eriliselt kõlblaltvõimelisist kihtidest, ja vägi ja jõud tehti kättesaadavaks võimetuile.

Nii mõnedki on mõelnud, et teised ei tarvitse lugeda, kuid kõlblas võimetus loeb. Ja meie kõlblas võimetusetunne ei tarvitse tulla väliseist jämedaist lihapattudest, vaid noist seesmisist kalduvus pattudest, nagu viha, isekus, meelte-ebapuhtus. „Ma ei suuda pääseda õnnetustundest südames,” ütles bengaalina naise oma kristlikule sõbrale. Mõned meist võiksid öelda, et me ei saa lahti oma südame mustusest. See on meie oluline häda. Mõnikord on meil kiusatus öelda enesest seda, mida öeldi nõid Siimonist: „Sul ei ole osa ega jagu seitsinasest sõnast, sest sinu süda ei ole õige Jumala ees.”

Kuid järgnevas on evangeeliumi sügavaim tõde: Jumal ei nõua ei jämedate välise pattude ei ka seesmiste varjatud pattude puhul muud kui pöördunud tahet, sa pead pöörduma ja võtma teise suuna ja, vaata, ukсед on avatud. Ma ütlesin, et pead pöörduma ja see on väga tähtis, sest on võimalik vihata oma patte, võidelda nende vastu, paluda nende pärast — kuid ometi mitte neid anda Jumala kätte! Kuid kui kord tahe on nõus jätma nad maha, siis pole sellele inimesele midagi, — absoluutselt midagi puhtuse teel, mis poleks talle avatud.

Ma tulin ära suure jumalamehe ashramist, kes, otsides Jumalat, ei olnud näinud ühtki inimest kaheksa kuu jooksul, korrates endamisi: „Armust olete teie õndsaks saanud usu läbi; ilma käsu tegudeta, ... see on Jumala and.” Selles seisab vahe evangeeliumi ja kõigi teiste teede vahel. Teised teed on Jumala-otsimine inimese poolt, evangeelium on inimese-otsimine Jumala poolt. Ta jälgib meid aastaid, meie pöördume Ta poole ja langeme Lunastava Armastuse embusse. Kas see kõlab harilikuna ja igapäevsena? Ainult sellele, kes seda pole millalgi kogenud. Sellele, kes on seda kogenud, ei lõpe ial selle ime haruldus.

Moodse India suurimaid pühakuid võideti Kristusele selle tõe kaudu. Pandita Ramabai läks Inglismaale hinduna saama säält ideid ja kavatsusi, kuidas tuua sotsiaalseid reforme oma õdedele Indias. Londoni urkais ta nägi puhtanäolisi andunud naise päästmas langenud tüdrukuid. Kui ta küsis, kes need naised on, siis vastati talle, et suurem osa neist on ise päästetud häbielust ja, olles ise päästetud, nad läksid tagasi, et päästa ka teisi. Ja kui ta küsis, milline vägi on saatnud korda selle ime, siis vastati talle: „Elava Kristuse vägi.” Ta tõi Indiasse tagasi mitte ainult sotsiaalseid reforme ja kavatsusi, vaid ka Lunastava Isiku. Ta sai tänapäeva suurima sotsiaalse liikumise — India naise vabastamisliikumise keskuseks.

Olgugi et Peetrus näib viivat ühendusse Püha Vaimu pakkumise meelega-parandusega ja kristliku elu algusega ristimises, on ometi minu tähelepanekute ja teiste Püha Kirja osade kohaselt see and harilikult seotud hilisemate vaimse elu astmetega. On õige, et iga tõsine kristlane omab teatud määralt vaimu, kuid nelipühalt tuleb Vaim määratult. Kuigi igal kristlasel on küll elu, siis on siin täiuslik elu. Jüngrid ei saanud seda andi oma jüngripõlve alguses, vaid keskkohal. Meie saame aru, miks see oli nii tookord ja miks see on nii nüüd. Seda võib seletada järgnevalt: Keegi on öelnud, et igal alal meie meeled töötavad kolmes järgus. Esiteks on järsk tõus, siis pikk kiltmaa ja kolmandaks meelega lauskmaa. Vaimse elu alguses on pöördumise järsk tõus, siis on pikk kiltmaa, kus elu on kestvalt kõrgemal tasemel. Kuid kolmas arenemisjärk on meelega lauskmaa. Selles ajajärgus avastame asju oma elus, mis on veel ebakristlikud; meie pettume teisist kristlasist

ja paneme sageli poolhalvatud käed oma ülesannete kallale. Me näeme, et oleme veel väga osaliselt kristlased. Õige on, et on olemas kõrgustippe, kus näeme selgelt ja kus Jumal on tuntud reaalsus, kuid sellele järgnevad orud. Me oleme lauskmaal, kus vahelduvad inspiratsioonid ja depressioonid. See on Rooma kirja seitsmenda päätüki kristlus ja paljud jäävad siia seisma, mõeldes, et see ongi õige kristlik elu. Teised tunnevad kaheksanda päätüki võiduelu virgutust ja see viib nad vaimsesse kriisi. Nad teavad, et peavad minema edasi, või nad lähevad tagasi alla. Neil on nüüd valida — kas nelipüha või viletsus. Ma olen näinud selle kriisi ilmnemist noorte misjonäride juures, harilikult aasta või paar pärast misjonipõllule asumist. India võtab nad vastu, avastab nende nõrgad kohad ja viib nad vaimsesse kriisi. Nad peavad nüüd minema edasi vaimsesse valitsemisesse või langema tagasi keskpärasusse. Jõuda sellesse kriisi evangeeliumiga, milles nelipüha pole kandvaks jõuks — on tragöödia; kui jõuda sinna nelipühaga — siis on uks avatud normaalseks kristluseks.

Sõites läbi Panama kanali jooksis meie laev lüüsi, mille päratusuured vesiväravad suleti, vett hakkas vulisedes voolama sisse. Seitsme minuti jooksul tõsteti meie laev kolmkümmend viis jalga. Vesiväravad avati ja me libisesime edasi kõrgemal tasapinnal. Siis me jooksime teise lüüsi, kus kordus sama lugu, ja me libisesime veel kõrgemale pinnale Gatun järve. Me sõitsime läbi kanali seeria kriiside kaudu. Ka hing läheb harilikult edasi sarnaste kriisiseeriade kaudu. Otsustamise vesiväravad meie üle suletakse, me läheme vastu nende tagajärgedele ja kui otsustame minna Jumala teedel, ja siis järgneb seesmine rõõmu vulisemine, vesiväravad avatakse ja me liugleme kõrgemal tasapinnal. Kuid siis jälle me näeme oma vaimse tasapinna poolikust ja oleme rahuldumata, sest näeme, et oleme vaid poolikult kristlased. Meie satume uude kriisi, kus peame otsustama äärmise ja täieliku andumuse Jumala tahtele. Me otsustame ja jällegi avatakse suured sügavused ja meile kuulub rahu, mis sageli muutub ülevoolavaks rõõmuks; meil on tunne, et oleme tõstetud üles, täiusliku elu väravad on avatud — ja me liigume juba jäädavalt kõrgemal tasemel.

Meie tõusmises Gatun järve oli tähtis see, et igakord, kui tõusime, oli Gatun järve vesi see, mis tuli alla ja tõstis meid. Me usaldasime end järve enese-andmisele ja meid tõsteti ta tasemele. See maksab ka meie tõusmise kohta kõrgemale vaimsele tasemele. Me tõuseme Jumala allatuleku ja enda-andmise kaudu — ja Ta võib tõsta meid oma juurde. See on puhas arm.

See võib näida kergena ja odavana, kuid selle taga on suurim nõue, mis meile võidakse asetada — et peame loobuma sisimast auahnusest, salajaimast kindlusest, oma kõigest. Kunagi pole pakutud kallimat andi ei Temale ega meile. Kuid ükski inimene, kes võtab selle vastu, ei mõtle hinnale; ta on vallutatud anni saamise puhtast armust.

Kuid selle asemel, et võtta vastu see and ja elada Temast, me teeme sageli nii, nagu tegi too vaene mees, kes sai sõbralt tšeki, mis pidi muutma ta vaesuse rikkuseks. Ta võttis tšeki, pani raami alla ja riputas tänumeeles seinale! Me võtame need Jumala suured pakkumused, Ta töötused ja, selle asemel, et neid esitada kassasse raha saamiseks, asetame nad motodena oma seinule ja jätkame elu vaimses vaesuses. Need töötused ei ole selleks, et neile vaadata, vaid selleks, et nendest elada.

Kuid ärge ükski mõelgu, et sellepärast, et seda pakutakse ilma hinnata kõlblalt võimetuile, on selles kõlblas lodevus. James ütleb, et „iga kogemuse väärtust tuleb hinnata selle filosoofilise mõistlikkuse, ta otsekohe selguse ja ka kõlbla abi järgi.“ Otsustades kõlbla abi järgi on see, mida tõi nelipüha, nagu päike Egiptuse

pimeduses. Noil varajasil aegadel tundsid inimesed otsekohe, et Vaim, mis tuli, oli Püha Vaim. See nimi anti sellepärast, et ta tõi pühaduse tunde. Selles uues kõlblas õhkkonnas hävisid ja surid valed. Uurides Ananiase juhtu, me näeme, et jüngrid leidsid olevat valede vale selle, et pakuti Jumalale vähem kui kõik, mis omati. Vale-Ananiase huulil oli traagiline vale-Ananiase südames pärast — sest sääl ta pakkus vähem kui kõike.

Harnack ütleb, et nelipühal tekkis kõlblas pinge, mis alles siis metsistus ja muutus lodevaks, kui Vaimu elav tunne kadus ja usk kivistus vormesse ja tseremooniasse.

Ei, kui see and anti kõlblalt võimetuile, siis nad otsekohe muutusid kõlblalt võimelisiks. Nende häädus hiilgas, nende puhtus võitis.

Kord ma seisin väikeses külas, vaadeldes imestusega Himaalaja mägestiku igaveste lumiväljade valgust. Mu jalgade juures asus pisike tiik, mida oli teinud mustaks külakese elu. Ma ütlesin väikesele tiigile: „Ma tean jõudu, mis sind tõstab välja sellest mustusest, puhastab su ja annab sulle osa igavese lume valguses. Siin on päikesekiir; andu ta üleskutsele, usalda end täiesti tema kätte." Määrinud tilgad andusid, nad tõsteti ülesse ja ma nägin neid langemas valgete lumehelbeina igavesile mägedele.

Oh mu süda, kes oled väga sarnane noile määrinud tilkadele, sulle pakutakse seda õrna jõudu, mis on võimeline tõstma sind üles mustusest, isegi su salajasemaist pattudest Jumala valgesse puhtusse. Lase enesest lahti, andu Jumalale!

Nelipüha, vaimne kultuur ja võit

Mõned nelipüha nähtused olid mööduvad, kuid kaks on jäädavad. Peetrus, jutlustades paganate nelipühast, ütleb: „Ja südametundja Jumal on neile tunnistanud ja neile Püha Vaimu andnud, nõnda kui meilegi. Ja ei ole ühtegi vahet teinud meie ja nende vahel, ja on nende südamed usu läbi puhtaks teinud" (Apt 15:8—9).

Siin on üks asi ühine juutidele ja paganaile, nimelt — et Vaimu tuleku läbi said puhtaks nende südamed. Südamete puhastamine oli ühine mõlemale (neile) silmapaistvale Vaimu valamisele ja sellepärast näib olevat püsiv ja oluline osa iga Vaimu tuleku juures.

Teist näeme sääl, kus Jeesus ütleb oma jüngreile: „Vaid teie peate Püha Vaimu väe saama, kes teie peale tuleb, ja peate minu tunnistajad olema niihästi Jeruusalemas kui ka kõikjal Juuda ja Saamariamaal, ja maailma otsani" (Apt 1:8). Vägi ja jõud tunnistada Kristust pidi olema element, mis asus igal pool — Jeruusalemast maailma otsani. Nii on meil kaks jäädavat ja püsivat elementi, mida toob endaga Vaimu tulek: südame puhastamine ja vägi tunnistada tagajärjekalt Kristust. Esimene on selleks, et rahuldada mu enda tarvidusi, ja teine selleks, et rahuldada teiste tarvidusi. Üks on kristliku kultuuri ja teine kristliku võidu jaoks. Üks läheb sügavaimasse südamesse ja teine kõige laialdamasse maailma.

Need kaks asja rahuldavad täiesti meie vaimsed tarvidused. Meie vajame isiklikku puhastust, meie vajame kuulutamiseks jõudu. Puhtus, mida said jüngrid, ei olnud vabanemine väliseist, suurist pattudest — need olid juba neist kadunud. Neid ei puhastatud liha pattudest, vaid kalduvuste pattudest. — Drummond on juhtinud meie tähelepanu pattude vahele, mida näeme tähendamissõnas kadunud

pojast — noorema poja patud olid lihapatud, aga vanema poja omad kalduvuspatud. Üks patustas madalal all — lihas, teine kõrgel üleval kalduvusis. Patud, milliseist jüngrid puhastati nelipühal, olid vanema poja patud: viha, isekus, kadedus, vendlusetus ja armastuse puudus. Siin kohal vajavad kõik usklikud inimesed hädavajalist puhastust. Kalduvuspatud teevad meile palju enam häda kui lihapatud. Halva iseloomuga „pühakud“ teevad jumalariigile palju enam kahju kui avalikud joomarid. Keegi on öelnud: „Kui me suudame valitseda oma keelt, siis suudame valitseda ka kõike muud.“ Kuid usklikud inimesed ei valitse sageli oma keelt. On olemas väikest keelepeksu, mis kisub üksteise iseloomu tükeks kadeduses ja skandaali-himus. Meie konverentsid on sageli täidetud võidujooksimisega koha, au ja võimu pärast, ja taeva poole kisendav on sääljuures, et teeme seda usklikult ja põhimõtete nimel. Eucken ütleb, et midagi pole usuelus nii hädaohtlik kui see, et vana elu, millele tehti lõpp patukahetsuse ja pöördumise läbi, tuleb tagasi, võtab uued vormid vana „ise“ teenimiseks. Sel juhul oleme endiselt isekad, kuid nüüd juba usklikult ja vagalt. Me tülitseme edasi, kuid nüüd on see „põhimõtete pärast“. „Mädanevad liiliad haisevad halvemini kui umbrohi,“ ja usk, mis on isekas ja väiklane, on väga halva lõhnaga.

Kui nelipüha puhastab kalduvuspattudest, siis on teine nelipüha ammugi hädavajalik. Keegi on öelnud, et patu parasiidi võime surmata selle läbi, kui tõstame selle organismi meeoleu, millest ta ennast toidab. Nelipühal leidsid inimesed, et nende väiklus surmati vaimse tervise kaudu. Nende isekus näis võimatu Jumala suure enese-andmise valguses. Ta oli kadunud.

Kuid sellest polnud küllalt, et nad ainult puhastati; neil oli tarvis jõudu, et tagajärjekalt elada ja tunnistada Kristusest. Me oleme pärinud esimesilt kristlikelt sajandeilt sõna „jõud-vägi“, aga meie ei ole pärinud asja ennast. Kuulates harilikku jumalateenistust oleme hämmastunud sellest, kuidas sõnad väljendavad jõudu ja vaimset võitu, kuid kõik teine osa väljendab selle vastandit. Me satume sõnade võlu alla: me tarvitame sõnu, mis väljendavad jõudu, ja arvame, et omame nende uustestamentlikku tähendust.

Kord ma dikteerisin hiina õpilasile, mis nad peaksid kirjutama oma Piiblisse oma kristliku otsustamisena. Viimane rida kõlas: „Ja tahan olla Ta tunnistajaks Ta armu läbi.“ Keegi väike tüdruk sai valesti aru ja kirjutas „tunnistajaks“ asemele „nõrkuseks“, mis kõlavad inglise keeles väga sarnaselt. Nii ta siis kirjutas: „Ja tahan olla Tema nõrkuseks Ta armu läbi.“ Väga paljud meie tänapäeva kirikute liikmeid võiksid alla kirjutada viimasele! Suurimaks probleemiks on, kuidas muuta too nõrkus tunnistuseks.

Üks mu õigusteadlasi sõpru oli ette valmistamas oma kabinetis kõnet, mille pidi pidama usulisel koosolekul. Ta väike tütar segas teda, tahtes, et isa temaga mängiks. Isa ütles, et ta peab istuma vaikselt ja mõtlema, mida kõnelda. Tütar vastas: „Kas sa ei tea millest kõnelda? Jutusta neile Jeesusest, — see on, mida vajavad õigusteadlased — või mitte?“ Ja, see on, mida vajavad õigusteadlased, kuid mitte üksi sõnus, vaid kogu elu tervikus. Kuid kahjuks me oleme sellel kohal kõige nõrgemad. Jeesus hoiatas nelja koha eest, kuhu me ei tohi panna oma valgust, kui me ei taha, et see kustuks. Ta ütles, et me ärgu pangu seda „vaka alla“, „astja alla“, „keldrisse“ ja „voodi alla“. Võtame esiteks vaka. Vakk on kaubanduse, äri ja ameti sümbol. Siin Ta hoiatab meid, et me ei paneks oma valgustatud elu oma äri alla, nii et äri saab ülekaalu ja kustutab ära valgustatud elu. Ärialal on see meie suurim patt. Kuid on võimalik tarvitada vakka küünlajalaks, nii et valgus on vaka pääl ja mitte selle all. Sel juhul on vakk ja kogu ümbrus valgustatud — siis muutub äri kristliku sõnumi abinõuks. See on tõeline kristlus. Kuid tänapäeval on too evangeelium, mis

soovitab ärile edu äri pärast, jätnud niivõrra varju evangeeliumi olla edukas kristlane, et valgus kustub. Meie muutume vaka-inimesiks selle asemel, et olla õnnistuse-inimesed.

Edasi Ta hoiatab meid panemast oma valgust astja alla. See võis olla kodune astja või ka templi astja. Esimesel juhul see võiks tähendada koduseid talitusi, millistega paljude naiste elu on nii üle koormatud, et kristlik tunnistus libiseb teisele kohale. Ja valgus kustub. Kuid Jeesus võis mõelda ka templi astjale ja siis see tähendaks usuliste kohustuste, riituse ja tseremooniate katet, mis hoiavad pastori niivõrra ametis usuliste toimingutega, et tal on vähe aega ja tahet otsekoheks kontaktiks inimestega ja nende teadlikuks juhtimiseks Jeesuse Kristuse juurde. Ta on enam usuline olevus kui ristiinimene. Ta valgus kustub templi astja all. Kolmas hoiatus on, et meie ei peaks asetama valgust „voodi alla“. Voodi on liha-elu sümbol ja selleks on meil õigus niikaugelt, kui me vajame puhkust. Kuid liiga paljudele ta sümboliseerib laiskust ja ohjeldamatust. Seksuaalsus surmab isegi seaduslikes abieludes vaimse elu. Nii on kustunud mõnigi valgustatud elu ja asemele on tulnud pimedus ja kõlbmatus. Ja see ei tarvitse tulla sugugi enese-valitsemise puudumisest, vaid sellest, et teeme seksi enda mõtete palavikuliseks keskuseks. Kui seksuaalne elu pole sakrament, siis on ta komistuskivi.

Viimane hoiatus, et me ei asetaks valgustatud elu „varjatud kohta“ või „keldrisse“, on meie paljude hädaoht, sest see kõneleb halvavast hirmust. Me kardame ja sellepärast hoiame oma valgustatud elu „keldris“. Meil on hirm sellepärast, et meil pole küllaldasi jõuallikaid vastuminekuks elule. Sellepärast olid jüngrid pärast nelipüha nii julged. Nad olid julged, sest neil oli küllaldaselt jõudu elule vastuminekuks. Nende hinged olid olukorrale vastavad ja nad võisid astuda talle vastu. Neil oli see, mida me nimetame vaimseks jõuks.

Vaimset jõudu leitakse nii vähe, sellepärast et seda nii sageli otsitakse. Seda ei leita, kui just teda otsitakse. Kui me otsime teda ta enese pärast, siis on väga tõenäoselt sellega seotud tahe tarvitada seda jõudu isiklikuks eduks usulises töös, asi, mida rõõmuga tervitavad kõik, kellel on vaimseid eeldusi. Kuid sellega koos on saatuslikke hädaohte.

Vaimne vägi-jõud on millegi sügavama kaasnähtus. Ta tekib seesmisest osadusest Jumalaga ja andumusest Tema sihtidele. Paljudel meist pole vaimset väge, sest me pole andunud. „Õndsad on puhtad (sõna-sõnalt lihtsameelsed, samameelestatud) südamest, sest nemad peavad Jumalat nägema.“ Meie pole ühes suunas meelestatud, ja sellepärast me ei näe Jumalat ei seesmisest osaduses ega välises väes. Viga ei seisa selles, et me Teda ei armasta, vaid selles, et me ei armasta Teda küllaldaselt. Meie anname end Temale, kuid me ei tee seda lõplikult. Vahe jõe ja soo vahel on see, et ühel on kaldad ja teisel ei ole. Soo on väga lahke ja vastutulelik, ta laotab end kõige üle ja sellepärast on ta soo. Mõned meist on kõlblad ja vaimsed sood. Me oleme nii laiad ja liberaalsed, et laotame end kõige üle — alates kahtlasest kuni pühitsetuni. Me oleme sood. Jõel on kaldad, ta määrab end oma päämise sihi jaoks. Maailma tsivilisatsioonid ei koondunud soode, vaid jõgede ümber. On neid, kes ei salli, et midagi lõikaks läbi nende päämiste kristlikkude ülesannete. Nad otsustavad, et peab „andma kõik kõrgeima eest“, nad loobuvad killustatud tahtest, saavad puhta südame, nende meeled on suunatud ühes sihis ja sellepärast näevad Jumalat — näevad Teda töötavat endas ja enda kaudu. Sääraste elude ümber hakkavad organiseeruma rühmade, linnade ja rahvaste elud. Nad saavad jõu keskusiks.

Gibboni jutustus keiser Gallienusest on õpetlik: „Ta valdas palju, kuid otstarbetuid oskusi. Oli hää kõnemees, ilukõneline poeet, andekas aednik,

esmajärguline kokk ja põlastusväärseim prints." See võib kirjeldada meie paljude vaimuelu. Meie oleme kõik ja mitte midagi, — kõik ja „põlastusväärseimad“ kristlased.

Keegi on öelnud, et pääliskaudse hariduse hädaoht on vale sallivus, mis on tegelikult ükskõiksus, sest suured põhjanevad veendumused ja ideaalid kaotavad siin oma mõju inimesele." Pääliskaudse kristluse hädaoht on just seesama vale sallivus, mis on tegelikult ükskõiksus. Me sallime elus kõik ja sellepärast peame lõpuks sallima ka oma enda vaimset halvatust. Paulus ütles: „Ühte asja ma teen," meie ütleksime: „Nendes neljaskümnes asjas me rabeleme." Tema oli jõgi. Meie oleme sood.

Me peame koondama oma killustatud tahte Jumala ülesannete juurde. Kui kaks pinge all elektrooni puutuvad kokku, siis tekib säde. Viige kokku andunud otsija inimtahte ja Jumala lunastava tahte pinge all elektrodid ja nende kokkupuutumiskohal tekib valgus ja jõud. Kõik jumalikud jõu-allikad on andunud tahte kasutada. Kui sa teed, mis Jumal tahab, siis teeb Tema, mis sina tahad. „Kui teie jääte Minu sisse, ja Minu sõnad teie sisse, siis palute teie, mis teie iial tahate, ja see peab teile saama." Sa võid käskida Jumalat, sest sa oled Talle äärmiselt sõnakuulelik. Kus see huvide segunemine on leidnud aset, sääl sa võid öelda: „Ma võin, sest Jumal võib." Traadi abil, mis ühendatud teatud koormaga, võib tõmmata koormat ainult sel määral, kui suur on traadi tugevus, aga kui sama traat on ühenduses dünamoga, siis tal pole enam oma jõud, vaid elektri jõud, mis nüüd asub temas. Meie pääle jätab sügava mulje, et pärast nelipüha on Kõikvõimas Tahe töötamas senini nõrgus tahteis. Pole ime, et nad pöörasid maailma pahupidi, sest sama jõud, mis oli loonud maailma, moodustas sama maailma ümber nende kaudu. Streeter ütleb, et Vaim on „Säälpoolne, mis töötab meie sees". Tema läbi saame teha kõik, mida me peaksime tegema. Nelipühal sai mäejutlus teostatavaks. Siin sai ideaalne kättesaadavaks. Nelipüha on jõud.

Kivirik — saxifraga — tähendab sõna-sõnalt „kaljumurdja". Ta surub omad juured kalju-pragude vahele ja murrab kalju tükeks. Pehmed juured murravad kaljusid, sest nendes on kõrgem elu. Esimesed ristiinimesed surusid oma väikesed mõtte- ja teojuurekesed vanade paganlike usu- ja elusüsteemide pragude vahele, ja enne kui inimesed märkasid, olid need süsteemid varisenud rusudeks. Muistse Rooma linna Jerashi toredaid varemeid võime imetleda Taga-jordanimaal. See linn asutati viirukiga kauplemiseks Araabiaga, mida tarvitati paganlikes templeis. Kristlased muutsid inimeste arusaamise Jumalast, viirukit ei põletatud enam paganlikel altareil ja suur linn varises varemeiks. Milline väike pehme juurekene see ometi oli — inimeste arusaamise muutumine Jumalast — ja ometi ta ei hävitanud mitte üksi selle roomlaste linna, vaid kogu Rooma riigi. Need inimesed ja nende sõnum olid vaimsed saxifragad, kaljumurdjad.

Meie päevade suurejoonelise äri ja suurte edude ajastul on usk võtnud omaks samad mõõdud ja on püüdnud taotleda suurust. Ta on ära nihkunud nende lihtsate elementaarsete jõudude juurest, mis asuvad evangeeliumi südames. Kuid see suurus on muutunud õõnsuseks.

Chalmers, olles hää ja veenev kõnemees, tõmbas kokku suuri kuulajaskondi. Ta müristas oma Siinailt Šotimaa pattude vastu ja püüdis teha šotlasi sõnakuulelikeks käskude vastu. Nad kuulsid teda kui inimest ja unustasid ta sõnumi. See tegi haiget Chalmersi ihule ja hingele. Ta lamas abitult oma voodis, tundes, et tal polnud edu. Ta oli jõudnud oma jõuallikate lõpule. Siin kohtas teda Jumal ja pakkus talle Vaimu allikaid. Ta võttis need vastu. Ta läks tagasi oma kõnetoolile uue inimesena. Nüüd lahkusid inimesed ta koosolekuilt, kõneldes mitte Chalmersi suurusel, vaid

Chalmersi evangeeliumi suuruselt. Ta kirjutas kümme käsku Šotimaa hingele. Isiklik nelipüha oli muutnud ta tagajärjekaks tunnistajaks.

Ma olen vaadelnud India talupoegi tõstvat töökalt vett oma riisipõldudele kõrves, mis asetatud nõorele. See on raske ja aeglane töö. Kuid ma olen ka vaadelnud päikesekiiri tulemas vaikselt ja õrnalt tõstma vett ja tilgutama seda nende põldudele. Nende töös pole pinget. Mõned meist on püüdnud kõrgelennuliselt tõsta selle elu taset, millises me töötame, kuid see on raske, pingutav ja tal on südantmurdvalt vähe tagajärgi. See on vaid kätega tõstmine. See on pingutav ja sellepärast ka tagajärjeta. Nelipüha pakub rabelevale ja mõjutule elava Vaimu õrna, kuid mõjuvat väge.

Kaks asja jäävad nelipüha juurde igavesti: jõud eluks ja jõud elu andmiseks. Keegi küsis väga mõjukalt ja tagajärjekalt jutlustajalt, miks ta ei suitseta. Ta vastas, et see teeks temale isiklikult arvatavasti vähe paha, aga ta lisas juurde: „Mul on elukutse, mis mind kohustab minema sageli väga järsku haigete juurde. Sellepärast ei tohi minu juures olla midagi, mis võiks vähimalgi määral olla komistuseks haigele ta väga õrnas tervislikus seisukorras. Ma pean hoidma end igal hetkel kõlvulisena.”

Vaim teeb elus kahelaadilist tööd: ta muudab elu kõlvuliseks ja tunnistuse vastuvõetavaks.

See on tore!

Meie käies omal teel läbi nelipüha, on olnud mul kogu aeg meeles Hiina naisõpetaja sõnad õnnistusena ja õhutajana. Ma küsisin talt, kas ta on kristlane ja ta ütles, et on. Siis ta vaatas kaugemale mägestiku poole sügavas mõttes, ja järsku, pöördudes minu poole, ütles aeglaselt ja tõsiselt: „Ma leian, et on tore olla kristlane.” Sedasama mõtlen minagi. Sest need lihtsad sõnad koguvad enesesse need muljed, mis meil on, kui mõtleme sellele, kuidas inimelule avanevad Ülemise Toa ukсед. Need on tõelised elu ukсед.

On tore olla kristlane. On tore omada Isikut inimkonna ajaloos, keda sa võid täiesti usaldada ja kelle kätte võid usaldada kogu oma südame. Keegi hindu ütles mulle kord, et ta näinud mingit Rembrandti pilti, nägu, mis oli väga kiirgav, kuid mille ümber olid tumedad pilved. See kiirgav nägu pilvede keskel tähendas talle Jeesust. Tema ümber on pilved. Meie maailmas on palju asju, mis on nii eksitavad, nii häirivad, kuid kesk nende seas on üks kiirgav Nägu — Kristuse nägu. „Too üks nägu ei kao, vaid kasvab ja muutub mulle universumiks, mis tunneb ja teab.” Ma võin oodata, kuni pilved, mis teda ümbritsevad, ilmutavad oma otstarbe — kas nad on tujuka hävitamise või õnnistava vihma pilved; kuid juba praegu on mul üks koht universumis, mis on kiirgav ja täiesti usaldatav. Kui too nägu peaks kaduma, siis muutuks mulle universum kesköök. On tore omada lõhestatud maailmas kohta, millele alati võid toetuda, ja mille poole võid pöörduda.

On tore olla kristlane. On tore omada maailma, mille keskuses asub rist. Nüüd me teame, et varjude taga seisab Armastus, mis ei lase meid lahti. Jumal mitte ükski ei mõtle meist hästi, Ta tahab ka teha meid häädeks. Tema haavad vastavad meie haavadele. Kõige toredam, kõige karmim, kõige halvem sõna, mille elu võib öelda — on öeldud risti juures, ja Jumal muudab selle toore, karmi, halva sõna sõnaks, mis teeb terveks inimkonna.

On tore olla kristlane. On tore omada maailma, mille ajaloos on ülestõusmise hommik. Kujutlegem, et seda ei oleks, et universumi viimne sõna oleks olnud rist ülestõusmise hommiku asemel, siis oleks piinatud sellel ristil igavesti inimeste poegi koos Inimese Pojaga. Kuid nüüd, kus ma tean, et elu viimne sõna minu jaoks saab olema ülestõusmispüha, ei hooli ma sellest palju, et mu praeguse elu viimased sõnad on rist. Mida võib teha elu, kuna Elu on juba teinud kõik?

Kuid veel toredam on olla kristlane, kui kõik see muutub eluliseks, konkreetseks, kättesaadavaks nelipühal. Siin muutub ajalooline Jeesus kogemuse Kristuseks. See teeb meid terveks.

Ma küsisin kord kurvalt hindult, mis tal viga on. „Mul pole muud midagi viga, kui see, et ma pole Teda leidnud,” vastas ta. Kuid kas see polegi see, mis on maailmal viga — ta pole leidnud Kristust? Kogu meie rahutuse all on see seesmine valu — meie pole leidnud Teda. Kuid nelipühal nad olid leidnud Tema — või õigemini — Tema oli leidnud nad.

„On olemas väga vähe inimesi, kes võivad hoobelda sellega, et nad on leidnud Jumala,” ütles Euroopast pärit daame, kes oli läinud hinduusku. Ta ütles seda selleks, et murda mu väite jõudu, et väljaspool Kristust ma ei näe, et inimesed võiksid leida Jumala. Hoobelda Jumala leidmisega! See oleks küll viimne, mida võiks teha see, kes on leidnud Jumala. Kui Jumal meid leiab evangeeliumi kohaselt, siis pole ilmaski seda tunnet, et meie oleme saavutanud midagi suurt, vaid on tunne, et meile on juhtunud midagi toredat. Meie kaome imestusse, armastusse ja kiitusesse. On tore omada otsiva Jumala evangeeliumi. See on pandiks, et ma Ta leian. Ja nelipüha ei tunne poolikut leidmist. Nelipüha tähendab täiuslikku ja ülevoolavat leidmist. Me saame täidetud Jumalaga. Kas mõned meie seast ei tunne juhust, kus nad pidid paluma Jumala kätt lakata õnnistust andmast? Näis nagu poleks võimalik võtta vastu rohkem; näis et me murdume ülikülluse all.

Selle Jumala Vaimu meis asetsemise tundmine muutub meie sees puhtaima ja valituima rõõmu purskkaevuks, millist inimsüda on üldse võimeline tundma. Sõna „rõõm” hoovab refräänina läbi kogu Uue Testamendi. Isegi nii palju, et me võiksime peaaegu öelda, nagu oleks Uue Testamendi tee „õndsakssaamine rõõmu läbi”. See oli rõõm, mis sõi ära vähemad liharõõmud. Nad näisid kõlbmatuma selle suure rõõmu kõrval. Pole siis ime, kui Kleemens Aleksandriast hüüab: „Püha Vaim on rõõmus Vaim.” Evangeeliumes on rõõm. Jeesus ütleb: „Et Minu rõõm teie sisse jääks ja teie rõõm täis saaks.” Minu rõõm, teie rõõm. Evangeeliumide rõõm tuleb sellest, et me sääli leiame midagi, mis on vastav meie olemisele. Ütles kord üks hindusid: „Mind imestab Jeesuse juures see, et kõik Temas on kooskõlas meie hingega.” Kui hing leiab Kristuse pärast seda, kui ta on katsetanud kurjaga, siis ta leiab otsekohe õigluse, sümmeetria ja seesmise harmoonia rütmi. Täius on sellele moodne sõna. See on nägeva silma rõõm; see on esteetilise iseloomu rõõm, mis nüüd näeb ilu; see on mõistuse rõõm, mis on leidnud tõe, südame rõõm, mis tunneb armastust, elu rõõm, mis on leidnud Elu.

See sõnum on see, mida tundis Pascal. Ta oli Euroopa hiilgavamaid mõistusi, kirjutas kuueteist-kümneaastaselt teadusliku töö koonuslõike kohta, pani aluse arvutamismasinale ja olgugi, et ta suri kolmekümnekuue-aastaselt, jättis suure kuulsuse järele. Hiilgav mõistuse poolest, oli ta ometi rahutu hinge poolest, otsis rahu ja leidis selle, kui talle sai kiirgavaks korruga üks Püha Kirja salm. Ta surnud, nad leidsid ta südame päält rõivasse õmmelduna need sõnad: „Kindlus! Tuli! Rõõm! Rahu! Ma unustan maailma ja kõik päale Jumala. Õiglane Isa, maailm ei ole Sind tundnud, kuid mina olen tundnud Sind! Rõõm! Rõõm! Rõõm! Rõõmu-pisarad! Jeesus, Jeesus ma lahutasin end Temast, ütlesin end Tast lahti ja lõin Ta risti, kuid nüüd

ma annan end täiesti Kristusele, mu Lunastajale!" Kirjutatuna südame kohale, oli see millegi palju sügavama sümbol. Ta hing oli leidnud oma õige olemise Kristuses. See suuremõistuselise Pascali rõõm pole teissugune, kui tolle neegrinaise oma, kes, kuulates oma õpetaja seletust evangeeliumi varadest, hüüdis lakkamatult: „Kiitus” ja „Halleluuja”. Keegi püüdis teda keelata, aga ta ütles: „Ma ei suuda vaikida, see voolab üle.” Esimesil kristlasil voolas see ka üle, sellepärast ei suudetud neid sundida vaikima. Kõikide pettumuseks nad kuulasid kohtukodades vale süüdistusi kuna nende näod kiirgasid nagu ingleil; nad lahkusid kohtutest veriste selgadega, rõõmustades, et neid oli väärt arvatud kannatama Tema nime pärast. Nad rõõmustusid käies läbi vanglate ja tervitasid surma naeratusena. Vaimu **ananda** (ilus hindu sõna rõõmu jaoks) hoidis nende hinged kõrgemal tormist ja tuulest.

See Vaimu rõõm pole odav rõõm. Tal on olemas armid — kiirgavad armid. See on rõõm, mis on võidetud valu südamest. Need, kes ta omavad, on leidnud elu sügavaima ja uuestegevaima saladuse: valu muutmise hõiskamiseks. Mure ei muutu selleks, mille eest tuleks põgeneda; me võime sundida tema laulma. Me võime seada oma pisarad muusikaks, ja mingisugune teine muusika pole nii tore ja võidukas. Esimesed kristlased õppisid otsekohe tolle tõe, mida mõtteterk Royce asetab järgnevasse sõnusse: „Sääraseid pahesid me suudame kõrvaldada ainult siis, kui me kohandume neile, idealiseerime nad, võtame nad sisse oma elu kavadesse, anname neile mõtte ja koha oma olemise kogusummas.” Kui nende südamepealad olid pingule tõmmatud mingile valu ristile ja kui vaenamistuuled puhusid neist läbi, siis kuuldi tollest inim-taolisest-kandlest Jumala muusikat. Nad ei kannatanud vaid valu, nad kasutasid seda.

James ütleb, et säärane aktiivne murega käitumine annab elule uued mõõdud. Elu Pühas Vaimus avab meile tõepoolest uued elu mõõdud. Teisel inimesil on võimalik maitsta õnne kolme suure väärtuse kaudu — rikkuse, lõbude ja järeltulijate kaudu; kristlane lisandab siia neljanda — valu kaudu. Kui väljavaated pole hääd, siis nad võivad vaadata sisse. Neil on „isiklikke põhjusi olla rõõmus”, sest nende õnn ei olene juhtumest, vaid seemisest, väljastpoolt-tulevaist-takistusist olenematuist suhteist. Kui „me oleme vaid kindlad, siis võime taluda kõik, mis võib juhtuda meile.” Selle läbi on inimene leidnud ainukese kindluse, mis on olemas, sest oma kannatuse aktiivse käsitamise kaudu ta mitte üksi ei suuda taluda kõike, mis võib juhtuda, vaid jõuda edasi just selle juhtuva abil. Proua Lee kaotas kuus last maalibisemise kaudu, ja ma kuulsin teda tõusvat püsti ja ütlevat: „Ma tänan Jumalat iga valu eest, mis mulle kunagi juhtub.” See ei olnud silmakirjalik hoopimine, sest igal ta öeldud sõnal olid kiirgavad armid. Järgnevad ilusad teenimis-aastad on seda näidanud. Tähtis oli siin see, et proua Lee tuli tagasi üsna isikliku nelipüha juurde, mille oli kord leidnud laevalael, ja sellest ta suutis ammutada seda imetaolist jõudu.

Kas ma võin lisandada sõnakese isiklikku tunnistust? Ei keegi, avalikus töös seisja jää kriitikata. Mina olen saanud sellest oma osa. Ja varem see ärritas mind tublisti. Kuid praegu ma küsin kuuldes kriitikat: „On see õige?” Kui see on õige, siis ma arvestan seda ja saan sest kasu. Mu kriitikud muutuvad nii „mu hinge tasuta vahimeesteks”. Kuid kriitika olles vale, ma võin seda siiski kasutada. Ma võin kasutada tolle ebaõiglase kriitika tulesid, sundides neid põletama mu ahelaid ja mind tegema vabaks.

Kveekerite koosolekul Viinis ma leidsin end üles tõusmast ja ütlemast: „Aastate kaupa olen kandnud oma südamel risti ja see rist on mu teinud selleks, kes ma olen. Kuid hiljuti see võeti ära ja ma tunnen tast puudust. Ma palun endale teist risti.” „Milline hirmus palve paluda!” ütles keegi kuulajaist meie lahkudes koosolekult.

Jah, seda ta oli, kuid oleks veel hirmsam seda mitte paluda, sel juhul, kui me tahame õppida tundma elu neljandat vara. Ma leidsin end hiljuti palvetamas järgmist: „Kui haavad peavad tekkima, siis on mul selle kohta vaid üks palve, et nad oleksid puhtad haavad.“ Kui me suudame ainult hoida ära oma haavade juurest nurisemise ja vaimukibeduse, siis nad paranevad ruttu ja jäta järele toredad armid.

„Vaimu rõõm“ on puhastamisabinõu. Tema säälolek hoiab haavad puhtad. Kuid ta teeb veel enam — Vaim muutub eluks ihule ja hingele. Romanes ütleb sellest: „Õnneliku tunde pikendatud puhang mõjub enam selleks, et virgutada organismi tööle, kui ükski teine mõjutus, mis kestab sama kaua.“ Inimesed, kes elavad Vaimu rõõmus, võivad teha uskumata palju tööd, sest nende seesmised takistused on kõrvaldatud. Suurem osa inimesi ei lange kokku ületöötamise, vaid alla-normaalse-oleku pärast. Paljud meie seast on kodusõjas endaga, nii ei jää jõudu ega võimeid välissõja pidamiseks elu ja kurjaga. Kui „me oleme sama väsinud ise, kui seda on meie meeled“ (nagu ütleb närvide eriteadlane J.A. Hadfield), siis ei too meile miski, absoluutselt miski nii palju puhkust, kui selle seesmise kindluse tunne, millega julgeme minna vastu elule ja milline tuleb Vaimu olemasolust meie olemise sügavusis. Ma tean, et see on õige, sest ma olen aastaid elanud jõust, mis pole mu enda oma. Jõudnud Indiasse, öeldi mulle, et ma pean vastu vaevalt aasta, kui jatkan samas tempos. See oleks olnud õige, kui ei oleks olnud värskendust, mis tuleb osadusest Vaimuga. Tema elu on energia ihu juures ja vaimne vägi vaimu juures.

Keegi on väljendanud seda järgnevalt: „Rõõm suurendab vitaliteeti. Suurem vitaliteet annab tugevama reaalsustunde. See tähendab tugevamaid veendumusi. Veendumusist tekivad sihid. Ja veendumused koos sihtidega kindlustavad mõju.“ Nii tekib sellest seesmisest rõõmust füüsiline energia ja vaimne vägi.

Kirjutades neid ridu, ma vaatan aknast välja Himaalaja terrassilisile mäekülgedele. Ma näen hulga rahvast, kes on tulnud puhastama põlde umbrohist. Üks neist lööb trummi ja kõik nad laulavad. Nad töötavad muusika järgi. Õnnis on kristlane, kes on õppinud töötama Vaimu muusika järgi.

Kolmest naisest koosnev delegatsioon oli palunud mind kõnelema üliõpilasile ühes Ladina-Ameerika linnas. Üks neist oli ateist, teine teosoof ja kolmas rooma-katoliiklane. Pärast kõnet pöördus ateist mu poole ja ütles: „Põhjus, miks me tuleme teid kuulama, on selles, et teil on laul südames ja Ladina-Ameerika armastab muusikat.“ Ma võin sellest kirjutada sellepärast, et see polnud minu vaid mu Külalise laul. Me võime austada Külalist, kuigi Ta ei taha austada end Ise. Mul polnud laulu seni, kui tuli Tema. Mu süda on nagu mu kanaari-lind, kes ei tahtnud laulda muidu, kui pärast suplemist. Mu süda õppis laulma alles pärast seda, kui Jeesus ta puhastas. Ma ütlesin kord oma hindu kuulajaskonnale, et leidnud Tema, ma tõusin üles põlvilt tundega, nagu tahaksin kaelustada kogu maailma ja jagada seda temaga.“ Nad plaksutasid. See oli loomulik, et nad plaksutasid, sest me oleme selleks loodud ja tunneme ära oma elu, kui me seda näeme. „Teil kristlasil on midagi, mis meil ei ole — rõõm,“ ütles Brahma Samaj’isti jutlustajaid. Tal olid ta usus toredad eeskirjad, kuid mitte nelipüha. Kuna Brahma Samaj liikumisel pole seda Jumalikku Sädet, siis on tast välja arenenud kõrgemeelne usuline austamisväärsus, kuid teda läbib mingisugune rahuldamatute igatsus.

Moodne kristlus on igal pool sääl, kus tal puudub see Jumalik Säde, muutunud samuti esinduslikult toredaks ja võimetuks. Ühe mehe järgnev palve, mis ta pidas koosoleku lõpul, iseloomustab seda olukorda: „Oh Jumal, kui mõni Jumala Vaimu Säde on sattunud sellele koosolekule, siis kasta seda sädet!“ Me oleme valanud ratsionalismi külma vett oma evangeeliumile, kuni Jumalik tuli on muutunud tuhaks. „Ma tahaksin näha mõnd kristlast, kes oleks hull Jeesuse järgi,“ ütles mulle

kord üks hindu. Pärast nelipüha olid need inimesed „hullud” Jeesuse järgi. Meie oleme vaid õrnalt huvitatud Temast. Nemad olid kristlased. Meie omame vaid usundit.

On tore olla kristlane. Kuid pole tore omada vaid usundit. Maailm on täidetud usundeiga — kuid tal on puudus kristlasist. Ma nägin Londonis seda originaal-dokumenti, mis oli aluseks Noorte Meeste Kristliku Ühingu loomisel. Too väike rühm mehi, George Williams'iga eesotsas, seades kokku selle dokumendi, kirjutas alguses „Noorte Meeste Usuline Ühing”, kuid nad tõmbasid joone sõnale „Usuline” ja kirjutasid pääle „Kristlik”. See oli otsustavamaid jooni, mis on millalgi tõmmatud inimajaloos. Nad otsustasid, et nende ühing ei pidanud olema kuidagi kõikuvalt usuline, vaid kindlalt kristlik. Ja see on olnud jõuks mis NMKÜ-id on viinud edasi. Ta oli rajatud kirele juhtida noori mehi kindlasse osadusse Jeesuse Kristusega. Kuid kui ta kaotab selle ja muutub vaid kõikuvalt usuliseks asutiseks, siis ta on määratud võimetusele.

See on suureks otsustavaks päevaks iga inimese elus, kui ta otsustab olla mitte enam lihtsalt usklik, vaid kindel kristlane. See otsus viib ta silm silma vastu nelipühaga, sest sa ei või olla kristlane tõsisel mõttes, kui sa pole tundnud mingil tõelisel kombel Vaimu väge.

Ristiusk on teelahkmel. Ta on otsustamiskohal, kus tal tuleb otsustada laiemas ulatuses, kas ta tahab olla kindlalt kristlik või ainult usuline. Surve rõhub sünkretismi poole. Niihästi Idas kui Läänes nõutakse, et me tõmbaksime kriipsu pääle sõnale „kristlik” ja kirjutaksime sõna „usuline”. See arvatakse olevat üldsuse huves. Tegelikult see viib meid vaid „armastusväärse segadusse”. Meie ei või olla enam universaalsed siis, kui oleme vähem kristlased. Kus iial me oleme tõelised kristlased, sääl oleme ka tõeliselt universaalsed. Kui meie tahame universaalsust, siis tagasi nelipüha juurde! Sest siin muutub universaalne Kristus tõeliselt universaalseks meie kogemuses, ja see universaalsus murrab tee universaalseisse vormesse. Maksab vähe olla usklik. Selles pole risti. Kuid maksab terve su olemise olla kristlane. Kuid nagu ütles hiina nais-õpetaja: „On tore olla kristlane”.

Leidmise tehnika

Tulevad meelde Livingstoni kuulsad sõnad: „uurimuse lõpp on misjoni algus.” Selle uurimuse lõpp, mis nelipüha on, peaks olema küsimuse alguseks, milleks võib nelipüha olla meile isiklikult. Ja selle küsimuse lõpp peab olema küsija.

Kuidas võib Vaim saada tegevaks meie elus? Et tarvitada moodset lauset: Milline on Vaimu leidmise ja Tema väes-elamise tehnika? Millised on tingimused, milliseil Ta end pakub? See on väga tähtis, sest õige on, mis ütleb prof. Hirsch: „Meie evangeeliumitundmise raskuspunkt lasub meie vastuses küsimusele „Kuidas antakse Püha Vaimu?”

Kui ma pöördun Uue Testamendi poole, et säält õppida Vaimu leidmise tehnikat nelipühal, siis näib, et seda säält ei leia. Näib, et säält pole midagi, mis tuleks selleks eriliselt teha, või millestki eriliselt loobuda. Jutustus ütleb, et nad olid üheskoos palves. Ja Vaim anti. Kõik oli väga loomulik ja näivalt ilma mingi tehnikata. Kuid selle loomulikkuse taga on ometi tehnika, mis ei erine oluliselt sellest tehnikast, mis on tarviline inimsuhete jaluleseadmiseks.

Keegi on öelnud, et „kristlane olla tähendab olla kestva armunud Jumalasse." Kui armastus peab olema meie suhete keskus, siis — kuidas armuda Jumalasse? Esimene samm on astuda ligi, sest „ligidus on armastuse hing". Näib, et ligiolek on tarvis armastuse jaoks. Edasi viib ligidus vastastikusele eneseandmisele. Midagi pole kaalutud ega mõõdetud, kuid süda on antud südamele ja igäüks teab, et ta kuulub teisele isikule. Sellest enese-andmisest tõuseb esile usk. Öhkkond muutub usaldusõhkkonnaks. Usaldus muutub abinõuks, mille kaudu saab teisele anda edasi elu ja mõtteid. Lõpuks lisandub algelisele enese-andmisele järjekindel meele, sihtide ja elu teisele kohandamine. Nii näivad astmed olevat järgmised: Ligitulek, enese-andmine, usaldus, järjekindel kohandamine.

Kui ma pöördun tagasi nelipüha juurde, siis leian jutustuse lihtsuse taga need neli astet. Nad olid kindlasti palves kümme päeva. Palve tõi liginemise Jumalale. Selles läheduses nad leidsid, et andsid ära ühe asja teise järele, kuni lõpuks oli enese-andmine täielik. Sellest enese-andmisest kasvas välja usk, — tegev kasutatav usk. Ja usk lõpetas ringi. Ta muutus vahendiks, mille kaudu jumalik ja inimlik segunesid üheks. „Ja nad kõik said täis Püha Vaimu." Selle järele moodustus järjekindel kohandumisprotsess inimese poolt Jumalale. „Püha Vaim ja meie oleme hääks arvanud", oli lause, mis iseloomustab seda järjekindlat suhet. Ja nende nelja astme — palve, enese-andmise, tegeva usu ja järjekindla kohandumise — järeldus oli võidukas vaimuelu.

Nii pole Vaimu leidmise tehnika nelipühal mitte kõrvalise tähtsusega, päalesunnitud ja ebaloomulik. Ta on palju enam loomulik ja kasvab välja tõest. See on maksev ka tänapäev. Esimene samm on palve ja palve kaudu ligitulek. Ei või olla suurt vaimset ärkamist ei üksikisikul, ei rühmal, kuni üksikisik või rühm ei andu palvele. Dr. John R. Mott ütleb, et kus iial kogu maailmas ta on uurinud vaimse ärkamise põhjust ja keskust, sääl on ta selle alati leidnud palveelus, mis ületas harilikku. Ja meie nõrkus ongi selles, et meie palveelu on väga harilik, ja sellepärast on ka meie vaimuelu väga keskpärane. Olles Läänes ma ütlesin avalikult, et õpetajaskond ei palveta. Ma ei mõelnud selle all, et me sugugi ei palu — seda me teeme kõik — kuid ma mõtlesin seda, et me ei palu sedaviisi, et see tooks endast-loobumise, et too endast-loobumine tooks omakorda julge usu, mis kasutaks Jumalikke jõu-allikaid ja viiks meid selleni, et saaksime Vaimu, mis on vägev ja mõjuv tegur elus. On olemas toredaid väljavõtteid, kuid üldiselt me tarvitame mõlasid, kuna ometi võiksime tarvitada aurjõudu. Me katsume organiseerida kuidagi seda, et tekiks elu selle asemel, et olla elu-jagavad organismid. Meie moodsel ajal me tormame maapinda mööda autodega, ja see tormamine on vastav meie pinnapäälsele elule. Me oleme kaotanud sügavused. Väga sageli me oleme palavikuliselt ametis mitte midagi tehes — kuid ometi palavikuliselt ametis. Kui me näeme, et midagi on viltu ja tööl pole edu, siis selle asemel, et palvetada, me määrame mõne uue komisjoni! Kui püstitataks monument ristiusu surnud olukorrale, siis võiksime asetada sinna päälkirjaks: „Surnuks komisjonistatud". Me kutsume ellu komisjoni selle asemel, et palvetada, ja esimesed on sageli teise asendajaiks. Tõsiasiaks jääb, et see, kuidas me suhtume palvesse, näitab ka, kuidas me suhtume Jumalasse.

On öeldud, et reformatsioon tekkis Lutheri palve-kambris. Igasugune reformatsioon — olgu ta individuaalne või kollektiivne — algab kellegi palve-kambris. Ma leian end olevat parema või halvema selle järele, kas ma palun vähem või rohkem. See teostub peaaegu matemaatilise täpsusega. Me leiame varem või hiljem palve suhtes seda, et me kas loobume enesest palves või loobume palvest. Ma leian, et Jumal lahkub mu elust sel määral, kuivõrra kahvatub mu palveelu.

Jumala-teadvuse kaotamine on suurim tragöödia, mida meie põlv on lavastanud. Palve võib selle uuesti avastada.

Ma ei püüa tõestada, kas midagi juhtub palves, ma lihtsalt tunnistan, et juhtub. Palvel on mõju. Jeesusest on öeldud, et ta palvetas kogu öö mäel ja tulnud alla, oli Issanda vägi Temaga, et ta võis teha terveks haigeid. Muidugi oli Temaga Jumala vägi. Jumala vägi saab olema ka meiega, et võime terveks teha haigeid, kui me andume palvele. „Voolud, mis panevad käima maailma masinvärgi, saavad oma alguse üksikuis paigus.“ Nood, kes viivad selle ajastu Jumala juurde, on läinud välja sellest ajastust üksikuisse paigusse. Ja siis nad tulevad tagasi väega. Pühas Kirjas on öeldud inimese kohta, et kui ta on üksi, siis on tal sõnumeid tuua. Ühelgi inimesel ei ole tuua sõnumeid, kuni ta ei võta endale aega olla üksinda Jumalaga.

Kuid lubage mul öelda, et palves ma ei sunni Jumalat tegema minu tahtmist, vaid ma segan oma tahtmise Jumala tahtmisega. Ja sel kombel saab Ta teha asju minu kaudu, mida ma muidu ei oleks saanud. Kui meie universumis on mõned asjad jäetud vabalt olenevaiks inimtahtest, siis on ka mõned asjad jäetud vabalt olenevaiks palvest. Palve kaevab kraave Jumala otsatute allikate juurest meie elu pisikesisse tiigesse. Palve kaudu me algame elu Tema väes.

Kuna palve on kristlase elule hingamiseks, siis on see ka sobiv, et ta on tehtud Vaimu saamise esimeseks sammuks. Palve sundis tulema nelipüha. Nood kümme päeva palves viisid jüngrid silm silma vastu kahe asjaga: enestega ja enda jõuallikatega. Nende palvetundide kasvavas selguses nad nägid, et päämiseks komistuskiviks nende kristlase elus olid just nad ise. Nad nägid, et nad ei suuda kunagi omandada Jumala Jõuallikaid, kuni nad pole loobunud enestest. Ja see viib meid teise astme juurde — enesest-loobumise juurde.

Johannese evangeeliumis on öeldud selle põhjuseks, miks nad polnud seni saanud Vaimu, et „Jeesus ei olnud veel au sisse saanud.“ Kui tema asus troonile, siis anti Vaim. See pole teisiti ka täna. On ainult üks asi, mis hoiab meid saamast Vaimu — Jeesus ei ole meie elu troonil. Midagi muud on sääl. Kui Tema saab kõige Issandaks, mis meil on, siis Ta annab meile ka kõik. Ainult tühjad käed suudavad haarata Kristuse täielikult. Meie olles kindlad, et meie ei taha jätta midagi endale, võime olla kindlad, et Jumal ei jäta meile midagi andmata. Ja Vaimu And võib saada osaks meile.

Meie oleme nüüd valmis järgmiseks sammuks, delikaatseks, kuid otsustavaks ususammuks. Paljud keelduvad astumast sinna julgelt sisse ja võtmast omaks selle maa. Sellel kohal peame kõnelema usust Jumalaga. Me peame kindlalt kinni hoidma tõest, et Jumal pole toonud meid niikaugele ainult selleks, et siis lasta meil kukkuda otsustaval hetkel.

Jeesus ütles: „Võtke Püha Vaimu;“ „võtke“ on aktiivne sõna. Meie ei pea ootama toetunult tugitooli ja passiivselt; me peame astuma vastu ja võtma vastu pakutud anni. „Usk on kindlustus ja tegu, mis pakub igavest tõde tõena.“

Jeesus ütles: „Mis teie iial palves palute, uskuge, et teie seda saate ja te peate seda saama.“ See pole meelte pettus, mis sunniks meid uskuma millessegi, mida ei ole. Siin muutub usk tõeks ja tõde tundeks. Ma mäletan selgelt, et olles elanud kristlasena mõni aeg, ma tundsin, et mult nõutakse mind tervikuna. Ma tuln vastu sellele nõudele nii kaugelt kui ma mõistsin. Ma otsustasin, et Kristus võib saada mind jäägita ja tingimisteta. Olles seda Talle öelnud ja seda ka tõsiselt mõelnud, ma tõusin rahulikult üles põlvilt, kõndisin toas ringi, seesmiselt endale kinnitades, et Jumal on sama truu kui mina, ja kui mina pakkusin Talle enda kõik, siis ka Tema pakub mulle enda kõik ja ma võtan selle vastu. Ma mäletan väga selgelt, et kahtlus tuli mu pääle ja ma sirutasin käed välja nagu tõrjudes eemale kahtluse. See kestis

mõni minut, kuni usk sai võidu ja puhastava ja valgustava Vaimu juuresoleku rahulik tunne läbis igast mu olemise osast. Ma ei suutnud teha midagi muud kui jalutada toas, mu südame üle voolates tänust. Päevade kaupa kestis mingi ebamaine õndsus. Kõige ilusam oli seal juures see, et see Vaimu tulek ei paistnud olevat möödud asi, vaid jäädava külalise tulek. Selles oli jäädavuse tunne. Jeesus ütles, et Vaim peab jääma meiega alatiseks. Ja see on olnud nii. Muutlike tunnete püälispinna all on olnud teadmine jäädavast jumalikust mu elu sügavusis. Tunded muutuvad, tõsiasjad jäävad.

Usk on siis see julgus, mis usaldab. Ta näib olevat astumine tühjusesse, kuid too tühjus muutub kindlaks kaljuks me jalgade all. Siin on meil kalduvus vaadata enda kõlbmatusele, selle asemel et vaadata Tema truudusele. Kui me vaatame endasse, siis kaotame julguse, kui vaatame ringi, siis saame rahutuks, aga kui me vaatame üles, siis omandame rahu. Kui me peaksime ootama, kuni meid tõstetakse me enda väärtuse pärast, siis jääksime igavesti porri. Ühele õnnetule mehele, kes oli räbalais ja näljane, andis rikas ärimees tšeki, et ta ostaks endale rõivaid ja toitu. Mõne päeva pärast kohtas teda ärimees tänaval ikka veel räbalais ja näljasena. Ta süüdistas teda, et on raisanud raha joomiseks selle asemel, et muretseda rõivaid ja toitu.

„Ei,” vastas õnnetu, „siin on teie tšekk, aga minnes panka tema eest raha saama ma vaatasin oma rõivaile ja siis hästirõivastatud ametnikele pangas ja tulin otsusele, et nad ilmaski ei anna mulle seda raha. Ma tundsin end kõlbmatuna.

Ärimees vastas: „Kuid ega siis teie rõivad ja väärtus ei ole selles asjas otsustavad. Otsustav on minu nimi tšekil.”

Kogu meie asja eest on vastutav Jumala usaldatavus. Ta kirjutab alla oma pakkumise oma enda risti veres. Ma kordan veel kord, mida ütlesin eespool: Tal ei ole ainult hääd mõtted meiega, ta tahab teha meid ka hääks. Usk on vaid selle vastuvõtmine, mida Jumal pakub oma täies tõsiduses.

Kui ma näin sattuvat sellega sellesse sõnastusse, mida mõned nimetavad kulunud ortodoksismiks, siis ei saa siin midagi parata. Ma ei mõista teist keelt. Ma ei tarvita seda sellepärast, et see oleks uus või vana, vaid sellepärast, et asi on nii. See on tee, millel ma olen käinud ja leidnud, et see on nii. Mul polnud pakkuda midagi muud, kui oma pankrotti, ja mu imestuseks võttis Ta selle vastu ja andis mulle kõik jumalikud jõuallikad, mida ma suutsin võtta.

Üks meie aastais pühakuid, naiskunstnik haruldase huumorimeelega, mis väljendub niihästi ta kunstis kui ka ta pühaduses, vaatas päikeseloojenemist väikeses India jaamas. Nähes ilu küllust passaadest kihutatud pilvil, ta hüüdis: „Milline tore päikeseloojenemine säärase väikese jaama jaoks!” Vaimselt on mul olnud sama tunne kogu selle asja kohta — vaadeldes kõige selle imet, ja elu, ja lunastust, ma olen pidanud ütleva: „Milline tore lunastus säärase väikese südame jaoks.”

Kuid usk pole mitte ainult tegu, mis võtab vastu pakutud Vaimu ükskord igaveseks ajaks — ta on enam, ta on tegu ja on suhtumine. Meie astume välja tollest halvavast, pessimistlikust kahtlusest ja astume sisse tollesse loovasse, algatusvõimelisesse, ülevoolavasse usku. Kahtlus halvab, usk loob, usk on sellepärast hinge loomulik olek. Kahtlus on „ei” elu suhtes ja usk on „jah”. Kui kellelgi on säärane usk, siis algab see, mida võiks nimetada vaimseks initsiatiiviks. Asjad juhtuvad säärase elude ümber. Nad muutuvad vaimselt nakkavaiks. Sest Vaimu leidmise lõpp pole kogemus, vaid on väljendus. Nelipüha pole lõppsiht, vaid alguspunkt. Ta ei lõpe endaga.

Nelipühaga ühenduses on sageli see kurbloolus, et temaga käivad sageli kaasas ülendatud tunded; tunded muutuvad nagu omaette otstarbeks ja elu suundub

sissepoole. Praegu, mil ma seda kirjutan, on mu jalgade juures verdjooksev känd. Selleks, et seada siia mu telki, pidi tasandatama väike künkake Himaalajais; tasandades raiuti ära ka põõsastik, kuid känd jäid. Too känd on jälle elus mõne nädala pärast, kuid praegu jookseb ta verd. Elu, mis oleks võinud muutuda õieks ja viljaks, voolab välja. Mõnel meist on olnud nelipüha känd või juur olemas, kuid see pole arenenud viljaks. Ja nii me jookseme verest tühjaks seesmiselt ja vaimselt, ja sureme. Kui meie juured on nelipühas, siis peab meie vili ulatuma maailma otsani.

See viib meid neljanda astme juurde: inimliku järjekindla õgvendamise juurde Jumala valguses. Vaimu elu on niihästi and kui ka kasvamine.

Mu sõpru, kelle kõlblat ja vaimset mõju tunnevad mitmed maailmaosad, tahtis lahkuda Indiast murtuna ja lootusetuna — nii vaimselt kui ka kehaliselt. Oma elu pimedamal tunnil ta haaras kinni sellest salmist: „Aga, kes iial saab joonud sest veest, mis Mina temale annan, tema ei januta mitte, ei igavesti." Ta hakkas jooma. Ta muutus teiseks. Aastaid hiljem ta ütles avalikul koosolekul: „Sellest ajast pääle, kolmkümmend aastat tagasi, mul pole olnud ühtki pimedat lootusetut tundi." Ta järjekindla võiduka vaimuelu saladuse leiame selles, et ta sai aru, et sõna „joo" tähendab kreeka keeles mitte lõpetatud tegevust, vaid jätkuvat, ja seda võiks tõlkida „joo ja jätkab joomist". Ühekordne tegu viib jätkamisele. Meie anname end ükskord täiesti, aga see meie „kõik" argneb järk-järgult enam ja enam lahti, kui meie teda kasutame laieneva elu jaoks.

Meie ei suuda leida mingit kogemust, mis oleks kindel ka sel juhul, kui me ei palveta. Kui Vaimu leidmine on tingitud palvest, siis seda tuleb ka jätkata ja lõpetada palves. Valvates ja hoolikalt elades peame hoidma seda hääd asja, mis on usaldatud meie kätte; me peame hoidma seda Püha Vaimu abil, kes meis elab.

Elu Vaimus ei elata ühenduse, vaid koostöö alusel. Meie varustame seda valmisolekuga ja Tema varustab seda väega. Sääluures on enam ja enam mõlemate huvide, mõtete, otstarbe ja elu segunemist. Me muutume enam ja enam tundlikuks Jumala ja Jumala juhtimise vastu.

Raskeimaid asju Vaimu elus on Jumala juhtimine. See on raske sellepärast, et me traadid lähivad sageli segi ja me kuuleme sageli enda soovide häält Vaimu hääl asemel. Põhjus, miks me ei või usaldada Jumala juhtimist kriisi aegadel, seisab selles, et meie ei harjuta end igapäevases sõnakuulmises. Ainult need, kes on tundlikud Jumala suhtes, võivad tunda Jumala juhtimist.

Kui ma olin teinud otsuse oma elutöö suhtes, ma sain kirja ühe ülikooli rektorilt, kes kirjutas: „See on fakulteedi tahtmine, üliõpilaste tahtmine, linnarahva tahtmine ja, ma usun, Jumala tahtmine, et teie õpetaksite selles ülikoolis." Samal ajal ma sain kirja usaldatavalt sõbralt, kes kirjutas: „Ma usun, see on Jumala tahtmine, et sa teeksid evangelisatsioonitööd Ameerikas." Ja siis ma sain kirja misjoniseltsilt, kus öeldi: „Me tahame saata teid Indiasse." Siin oli tõelik tahtmistekokkupõrge! Kuid need olid kõik teise-järgu tahtmised ja ma mõtlesin, et on vaja esmajärgulist teadmist säärasel otsustaval hetkel. Mitte sellepärast, et ma oleksin halvaks pidanud sõprade arvamusi vaimses juhtimises, sest Jumal juhib meid sageli nende kaudu. Kuid oli selge, et siin ei või neid usaldada. Nii ma võtsin misjoniseltsi kirja, läksin oma tuppa, tegin ta lahti ja ütlesin: „Isa, mu elu ei kuulu mulle ja ma pean vastama sellele kirjale. Juhi mind ja ma tahan sõna kuulda!"

Väga selgelt ütles seesmine hääl: „See on India."

„Hää," vastasin mina, „siis — India."

Ma tõusin üles ja kirjutasin otsekohe, et ma olen valmis minema. Seesmine hääl ei petnud mind tol korral. Ta pole petnud mind ka ilmaski hiljem. Nii mitmelgi kriisi-ajajärgul, mis on liiga intiimsed, et neist kirjutada raamatu lehekülil, ma olen

palunud Teda mind juhatada, tahtes alluda juhtimisele. Ta on mulle seda alati andnud varem või hiljem, ja kui Tema on juhtinud, siis on see alati olnud õieti tehtud. Ta pole ilmaski jätnud mind maha. Mina olen jätnud Teda maha mõnikord, aga Tema on täiesti usaldatav. Ma olen kindel, et väljaspool Tema tahet mul pole edu ja tehes Tema tahet, mul pole karta nurjumist. Ma võin täiesti omaks võtta George MacDonaldi sõnad, mis ta ütles Keith Falconerile minnes Indiasse: „Tegelikult töötav usk on järgnev: inimene peab tegema Jumala tahtmist; siis võtab Jumal oma kättesse selle inimese elu; sellepärast ei pea see inimene kartma mitte midagi.”

Pole kaht inimest, kes kogevad Vaimu täiesti ühtviisi. Tõsiasi on igal juhul sama, aga kaasaskäivad nähtused on lõpmatult varieeruvad: „Aga igaühele antakse Vaimu valgustamine teiste kasuks” (1.Kor 12:7). See ei oleks teiste kasuks, kui Vaimu valgustamine oleks kõigil ühtemoodi. Sümfonia orkestri moodustamiseks on tarvis palju mitmesuguseid muusikariistu. Me peame laskma Vaimu teha lahti kõik registrid ja mängida kõigil meie isiksuse sõrmiseil. Me peame olema täiesti meie ise. Me peame olema loomulikud. Kuid me peame ka meeles pidama, et me vajame teisi Vaimu-pooltmängitavaid muusikariistu, mis täiendaksid ja teeksid täiuslikuks meie osalised helid. Sellel, kes läheb kõige enam lahku, on võib-olla anda meie jaoks kõige enam. Vaim ei tule meid tõmbama ühte mundrisse, vaid Ta tuleb meid ühendama.

Ükski neist astmeist ei ole midagi maagilist. Nad on lihtsalt inimese lahtiarutamine Jumala ees. Ka nelipühas pole midagi maagilist. Nelipüha päev oli Vaimu tuleku juhul, kuid mitte põhjus. On olemas neid, kes mõtlevad, et ta oli põhjus, ja et Jumal ootas, et anda Vaimu just sel päeval. Palju enam on põhjust mõelda, et selle päeva saabudes jüngrid, kes olid kõigest hoolimata juudid ja uskusid vankumatult Jumala pühadusse, suurendasid oma ootust, ja see sundis neid loobuma oma viimasest — iseenesest.

Ma mäletan üht juhtumust. Meie olime misjoni-jaamas, kus oodati selle maakonna kuberneri külaskäiku misjonikoolile. Naismisjonär, kellel oli teha kõige rohkem ettevalmistusi kuberneri vastuvõtuks, seadis korda oma seesmist maja, et võtta vastu Jumalikku Külalist — Vaimu. Ta süda janunes Vaimu järele, nagu hirv januneb veeojade järgi. Ma seisin rõdul, oodates, kuna kuberner tuleb mäe tagant. Kui ta tuli, siis ma hüüdsin neile, kes majas: „Ta tuleb.” Daam, kelle sügavaim igatsus oli saada Vaimu, mõtles hetkeks, et ma mõtlesin Vaimu. Ta usk sulges rõnga. Ta **tuli!** Ta läks vaikselt oma tuppa, põlvitas ja tänas Jumalat, et Ta oli tulnud. Ta tulles tagasi vastu võtma kuberneri, nägid mõned meist ta silmis sära ja ta olemises kiirgust, mis ei tule kuberneride vastuvõtmisest! Kuberneri külaskäik ja minu hüüd olid toonud Vaimu tuleku sel ajal, kuid nad ei põhjustanud Vaimu tulekut. Sama lugu on nelipühaga. Me peame vabastama Vaimu-tuleku isegi sellest pidupäevast. Jumal ei andnud omavoliliselt Vaimu tol valitud päeval. See oleks teinud nelipüha mehaaniliseks ja kangeks. Palju enam võisid jüngrid olla valinud tolle päeva selleks, et anda end Jumalale ja selle tagajärjel võtta vastu Jumala and sel päeval. See teeb meile nelipüha eluliseks ja väga ligidaseks. Sest meie võime teha sedasama.

Ainult üks asi on Vaimu leidmisel ette määratud. Johannes, seletades Jeesuse ütlust „elava vee jõgedest”, ütles: „Aga seda ütles Tema vaimust, keda need pidid saama, kes Tema sisse usuvad; sest Püha Vaim ei olnud veel mitte nende pääl, sest Jeesus ei olnud veel mitte au sisse tõstetud.” (Joh 7:39.) Paneme tähele lauset „keda nad pidid saama.” Vaimu saamine oli pandud Jumala poolt nende jaoks kavasse. Siin on midagi, mis on määratud igale Kristuse jüngrile — meie peame saama Vaimu. Kui meie ei saa Vaimu, siis me rikume vabatahtlikult Jumala kava meie suhtes. Kui meil ei ole Vaimu, siis on see sellepärast, et me Teda ei taha — me ei taha Teda küllaldaselt, et teha läbi tarvilikud astmed.

Vaimu leidmist nimetab Püha Kiri „avatud saladuseks". Ta on avatud kõigile, kuid ta on salajane, nii salajane, et ainult need, kes maksavad ta eest enda mina terve hinna ja sinna juurde veel omaksvõtva usu, saavad seda omandada.

Me võime lõpetada selle päätüki lihtsa, kuid liigutava jutustusega ühest India suurest hingest — Miss Sorabji'st. Ta kool, kus käivad Lääne-India vürstide ja rikkaste pojad sellepärast, et nad omandavad sääl põhjaliku hariduse ja iseloomukasvatuse, on India parimaid ja tähelepanuväärivamaid. See on hingega kool. Ta järjekindla ja pideva vaimse ühenduse saladuse leiame järgnevas jutustises, mille ta kirjutas mu palve pääle.

„See juhtus suvel 189- (ma arvan 1896.), et Miss Grace Wilder kirjutas mulle ootamatult kirja (sest — olgugi et olime hääd sõbrad, me ei kirjutanud teineteisele) küsides: „Oled sa saanud Püha Vaimu? See küsimus ei imestanud mind sugugi, sest ta teadis, et ma olen kristlane. Ma mõtlesin järele ja otsustasin, et ma olen tõeline kristlane. Ma olin saanud imelist õnnistust leeris käies, käisin korrapäraselt armulaual ja olin tegev töötaja Kristuse hääks, nii ma mõtlesin, et olen saanud Püha Vaimu. Sellepärast ma panin kirja kõrvale, otsustades seletada seda asja siis, kui näen jälle Miss Wilderi. See oli mais. Sama aasta augustis ma võtsin osa Poona Misjoni-konverentsist, kus Mr. Robert Wilder kõneles niinimetatud „vastuolude salmist" Luuk 11:13: „Kui nüüd teie, kes teie kurjad olete, märkate anda häid andeid oma lastele; kui palju enam annab Taevane Isa Püha Vaimu neile, kes Teda paluvad." Ta seadis vastastikku „teie (kes teie kurjad olete)" „teie Taevase Isaga"; „märkate anda" „andmisega"; „hääd anded" „Püha Vaimuga"; „oma lastele" „neile, kes Teda paluvad". Ta kõneles Vaimuga ristimise tarvidusest ja järeltusist, mis siis tuleksid, kui iga töötaja nõuaks seda endale. Ta luges meile ette naismisjonäri kirja Kalkutast, kes kirjeldas neid imetaolisi asju, mis juhtusid ta koolis pärast seda, kui ta oli nõudnud ja saanud Vaimu kõrgelt — kuidas piiblitunnid, mis olid olnud senini elutud, olid muutunud täis elu; kuidas tütarlapsed tunnistasid üles oma kauavarjatud üleastumised ja otsisid andestust; kuidas kadusid tülid ja viha ning kadeduse asemele asus rahu ja armastus. Siis jätkas Mr. Wilder ja ütles: „Jumalal pole pailapsi, seda väge võite saada ka teie. Pidage meeles, „Püha Vaim antakse neile, kes paluvad!"

„Ma läksin koju ja otse oma tuppa. Ma langesin põlvili ja palusin: „Jumal, anna mulle see and!" Kuid olgugi, et ma palvetasin hilja ööni, näis taevast olevat suletud. Kolm päeva ma käisin kui unes, ma täitsin oma kohut, aga ainult üks mõte valdas mind: „Oh, kui ma saaksin ainult selle väe!" Järgneval laupäeval pidas Misjoni-konverents palvepäeva ja Mr. Wilder oli üks juhtidest. Ühel vaheajal ma läksin misjonijuhataja kabinetti ja ütlesin: „Teie siin kõnelete Püha Vaimu saamisest ja ütlete, et olete selle saanud, kuid ma olen avastanud, et Jumalal on pailapsed. Ma olen palunud ja palunud, aga Ta ei kuule mind ja ei vasta mu palveile anda mulle seda, mis Ta on tõotanud."

„Ta võttis laualt väikese kalendri ja, vastamata mu põnevale küsimusele, ütles: „Kas te ei tahaks mult vastu võtta seda?" Ma olin haavunud ja näitasin oma pettumust, võttes vastu pakutud kalendri tänamata, ja jätkasin oma endist juttu: „Ma olen asjata sirutanud välja oma käe; Jumalal pole andi minu jaoks."

„Kas saite selle anni, mis ma andsin teile praegu?" küsis Mr. R.— „Kuidas te ta saite?" „Ma võtsin ta vastu," kisendasin mina, sest ma hakkasin aimama ta sõnade tähendust. „Kas see on nii kerge? Kas ma pean vaid võtma vastu Ta anni?"

„Siis ma tahtsin teada, kuidas ma võisin olla selles kindel, nii kindel, et poleks ühtegi kahtlust, ja mu lahke sõber ütles: „Arvestage seda, et olete selle saanud ja järgmine kord, kui Ta teil käsib midagi teha, tehke seda."

„Kell helises järgmiseks koosolekuks, ma läksin suurde saali ja põlvitasin oma ema ja õdede kõrval. Mr. Wilder juhatas eestpalve koosolekut ja luges ette asja, mille eest palvetada. Jumala Vaim sosistas: „Palu selle eest.“ Ma ei olnud ilmaski palunud valjusti avalikul koosolekul ja ettevalmistamatult, mind valdas hirm, kuid mu kõrvus kõlasid sõnad „arvestage, et olete selle saanud.“ Ma tõstsin oma hääle ja palusin lühikese palve, mida minu arvates kuulsid vaid mu ema ja õed, kuid milline rahu ja rõõm täitis mind nüüd! Ma liikusin õhus kaua pärast seda. Mu töös sündis revolutsioon. Ma olin palunud Jumalat, et Ta aitaks mind minu töös, nüüd ma lasksin Tal tarvitada end Tema tööks. Ta tarvitab mind teiste võitmiseks. Kõik oli nüüd muutunud.“

Kõik muutus, sest tema oh muutunud.

Kirik on Biase ääres

Lõpuks lubage mul öelda, et minu usu ühenduse tagajärjel Idamaa süsteemide ja hingega, ma olen olnud sunnitud muutma palju asju. Mu usk on muutunud lihtsamaks. Palju asju on langenud ära üleaarustena. Kuid üks asi on jäänud püsima muutmatuna nende aastate jooksul. Ma tulin Indiasse selle veendumusega ja aastad pole teinud talle muud kui tõendanud, et see on õige. Nelipüha pole vaimne luksus; ta on äärmiselt vajalik inimesele. Inimvaim nõrkeb ja eksleb, kui Püha Vaim teda ei täida.

Ma olen vaadelnud silmapaistvaid noori inimesi tulemas Indiasse Lääne ülikoolist toreda sotsiaalse kirega, imestusväärse humaansusega. Nad tahtsid tõeliselt teenida. Kuid kui neile tulid raskused ja pettumused, siis ma olen näinud muutuvat tolle sotsiaalse kire kahvatuks, tolle humaansuse kibeduseks ja künismiks, tolle teenimistahtmise närbinuks, ja nad on läinud tagasi koju, arvates, et asi pole seda väärt. Põhjus seisis selles, et neil ei olnud küllaldaselt seesmist Vaimu, allikate isiklikku kasutamisoskust, mis oleks suutnud ülal hoida sotsiaalset kirge, humaansust ja tahtmist teenida. Nad püüdsid elada nelipüha nõuete kohaselt, kuid neil ei olnud nelipüha väge. Mäejutlus on ilus — ühenduses nelipühaga; ilma selleta on ta halvav. Ei ole palju öelda, et ma olen näinud elutubade reformaatoreid muutumas tüdinuiks köögi tuimas orjapõlves.

Kuid otse sellevastu olen ma näinud ka naisi ja mehi, kes jäid püsivalt ja järjekindlalt oma ülesande juurde igasuguseis olukorras pettumusita ja kibeduseta, kõrgel hoides lootust, usku Jumalasse ja inimesisse, ja säärase elu saladus on olnud alati see, et nad ei elanud oma enda jõuallikaist. Nad olid leidnud kestva jõuallika Vaimu elavast ligiolemisest. Nad ei tunne ilmaski, et nad oleksid löödud, sest nad pole löödud seesmiselt. Nad jäävad seesmiselt puudutamatuiks. Kuid see jõud pole üksi kaitseseisukorras jõud; ta on ka toredalt ja rõõmustavalt pääletormav. Nad võidavad, sest nad on veetlevad. Nad on õppinud, kuidas elada.

Hiina õpetaja sõnad selgitavad, mida ma tahan öelda. Ühel meie Ümmarguse-laua konverentsidest tuli kord selle õpetaja kätte jutustada, milleks oli talle usk ta kogemuste järgi. Ta vastas lihtsalt, otsekohele ja kohtlaselt: „Mõni aeg tagasi ma kirjutasin oma Uude Testamenti, mis usk mulle tähendab. Ülesse ma kirjutasin, „ta on tarvitatav elus!“ Selle järele ma kirjutasin: „te küsite minult määritlemisi ja seletusi, ja ma ei suuda neid vahest anda, kuid ta on abiks elus. Ma panen oma usu mure ja kurbuse alla — ja ta õpib laulma, elu alla — ja ta õpib elama.“

Tänu Jumalale, ta on eluline!" Mu hiina sõbra kõneldes ma tundsin, kuidas mu süda tuksus hääkskiites ja ühinedes. Ma võisin öelda oma olemise sügavusist: „Ta on eluline!"

Mu väga andekaid sõpru ütles mulle kord: „Ma lugesin teie raamatut Ümmarguse-laua konverentsidest sel ööl, kui olid käimas kuulsad võitlused, ja mind imestas, et teie Ümmarguse-laua konverentsidel olid vaimsed pääletungid sügavamad kui pääletungid ihule tolles ringis. Kas nad pole jätnud arme Teie usule?"

„Jah," vastasin mina, „mu usul on mõned väga sügavad armid, sest skeptikud ja mitte-kristlased on peksnud teda kahekümne kahe aasta jooksul; kuid mida enam teda on löödud, seda heledamini on ta paistnud. Jah, mu usul on mõned armid, mõned väga sügavad armid, kuid nende armide all pole nüüd enam kindlusetust. On olemas elutee. Ja see on minu elu tee — Ta on teostatav!"

Ta on teostatav selle määrani, kui meie tahame teda teostada. Ja maailma olukord kutsub meid seda nii teostama, nagu me pole seda teinud kunagi minevikus. Ida teab nüüd, mis tähendab olla kristlane ja nõuab meilt, et me oleksime kristlased. Lääs on oma agaruses tormanud paljudel teedel, mis on lõppenud kaotusiga; ta kannatab pettumuste ja kibeduse all, ja küsib, kas on olemas mingit teed avarate väljavaadetega. Olukord ootab meilt lahendust. Tõsiasi on, et meie kristlased niihästi kodus kui välismaal, oleme jõudnud teelahkmele. Pinge meie kristluse pääl on muutumas üha suuremaks. Meie tsivilisatsiooni kasvav keerulisus suurendab nõude keerulisust väärrika vaimse väe järgi. Me peame selle andma, või loobuma tegutsemast kristlastena. Meie evangeeliumi moodse elu hingesse-tungimise piiri määrab meie enda evangeeliumi kogemise sügavus. Me ei suuda minna kaugemale, kui me oleme kogenud.

Seda selgitab elavalt evangeelse ärkamise ajalugu; see oli ärkamine, mis puhastas Briti rahvusliku elu allikad ja päästis talle maailma kõlbla juhi koha. Wesley kirjeldab oma „Žurnaalis" mälestusväärset „Öövalve teenistust" ja ütleb: „Umbes kell kolm hommikul, kui meie jätkasime kestvate palvust, tuli Jumala vägi nii vägevalt meie peale, et mõned kisendasid ülevas rõõmus ja paljud langesid maha põrandale. Niipea kui meie toibusime vähe tollest Tema Majesteedi juuresoleku hirmust ja imestusest, me hüüdsime kui ühest suust: „Me kiidame Sind, oh Jumal, me tunnistame Sind oma Issandaks! Sellest tähtsast tunnist pääle algas õieti Evangeelne Ärkamine. Kuni selle ajani oli käidud kuulamas Whitefieldi ja Wesley jutlustamist väheste järeldustega; pärast seda oli nende töö imestusväärne edu. Nad võisid nüüd tungida laiusesse, sest nad olid tunginud sügavusse.

Seda selgitab edasi veel mu väga kalli sõbra üks kogemus. Me olime Biase (Hüfasise) jõe ääres Pandžabis, kui vaimne kriis tekkis ta elus. Aleksander Suur oli tunginud selle jõeni India vallutamisel. Ta oli tulnud üle nelja Pandžabi jõe ja oli nüüd jõudnud selle viienda juurde; selle taga asus India — väärtus, mille kättesaamiseks ta oli tulnud nii kaugemale. See oli septembris, kui Pandžab on palav ja lämmatav. See pani oma halvava käe Aleksandri sõdurite pääle. Ta püüdis virgutada neid võitlusesse oma kõnekunstiga, kuid see kõne langes kurdele kõrvule. Nad olid väsinud ja igatsesid saada koju. Idamaine inertus oli nad võitnud. Aleksander nägi, et tal polnud edu sõdurite virgutamises; ta pöördus kurvalt ümber, tõi joomaohvri päikesele, sõitis Indust pidi alla Pärsia lahte ja suri joobnuna kakkuses Babüloonias. Ta jõudis kuni Biaseni ja säält tõrjus Ida ta tagasi.

Mu sõber oli ka jõudnud Biaseni. Ja Ida tahtis tedagi võita. Ta oli tulnud veetma minuga aastat evangeelses töös. Ta oli andekas, palju lugenud ja kiindunud Indiasse. Kuid see kogu asi asetaski talle liiga raskeid nõudmisi. Meie olles Biase ääres

konverentsil, ta tuli mu juurde ja ütles: „Ma ei suuda jätkata oma tööd, kui ma ei saa midagi. Ma võin õpetada võrdlevate uskude lugu Ameerikas, kuid see siin nõuab säärast vaimset kogemust, mida mul pole anda." Ta ütles mulle, et ma ei ootaks teda einele, sest ta tahtis minna jõekaldale seadma korda asju. Ja ta kadus mitmeks tunniks. Muidugi tuli Jumal talle vastu, sest ta ootas Teda. Ta tuli tagasi teise mehena. Nüüd oli ta valmis minema üle Biase India hingesse. Ta võis minna edasi, sest ta oli läinud sügavamale. Kui igal pool Indias koondusid ta ümber üliõpilasgrupid, siis ma nägin ta vaimset kõlvulikkust. Tal oli midagi jagada teistega.

Tema Ameerikasse tagasipöördunud, tuli ta juurde üks noori pastoreid, kes tundis, et mu sõber oli leidnud rõõmsa võiduelu, ja ütles: „Ma olen jutlustanud asju, mis mul endal ei ole. Ma keeldun kauem valetamast. Ma ei jutlusta enam üldse, kui me ei suuda jutlustada reaalsust. Ma jätan Jumala kätte teha minuga midagi kuni pühapäevani, ja kui Ta ei tee seda minu hääks pühapäevani, siis võib keegi teine jutlustada minu eest; mina ei jutlusta." Siin oli vaimne ausus ja meeleheide, mis pidi viima kuhugile. Ka tema nägi, et ta oli oma Biase juures. Ta ei võinud minna edasi, kuni ta polnud läinud sügavamale. Ta tegi endale laupäeva vabaks „lepingupäevaks". Ta tuli tagasi neist palvetunnest muudetud mehena. Tal oli uus jõuallikas — Vaim. Ta läks kantslisse järgmisel hommikul ja kogudus marssis kirikusse ja istus mugavasti oma kohtadele, et kuulata vanu sõnu. Kuid ta ei olnud jutlustanud veel kümnet minutit, kui nad juba nägid, et neil oli uus pastor. Ta rahulikes sõnused olid helid, mida nad ei olnud kuulnud kunagi varem. Sõna koputas tema sõnade kaudu. Kui too hommik oli möödunud, otsis peaaegu kogu kuulajaskond seda, mis nende noor pastor oli leidnud. Nüüd ta võis minna edasi, kuna ta oli läinud sügavamale.

Kirik kodus ja välismaal on jõudnud oma Biase juurde. Ma kordan, mida ma ütlesin alguses, et maailma pinda valmistatakse ette laialdaseks vaimseks ärkamiseks. Meie oleme millegi suure piiril.

Kuid meie ei saa kätte neid latentseid igatsusi Kristuse järgi, kuni Kristus ei saa meid täiesti oma kätte. Materialism ja inerts katavad need vaimsed igatsused ja lähmatavad nad, kui meie ei suuda neile astuda vastu evangeeliumiga, mis oleks küllalt lai ja sügav. Nelipüha annab mõlemad. Sellepärast me seisame valiku ees — nelipüha või pankrot.

Me ei või minna edasi, kuni me ei lähe sügavamale.

Lõpp.